

Anul XXXVI
Serie nouă
MAI 2025

5
(CCLXXXVI)

48 pagini

ISSN 1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

D i n s u m a r :

- ✓ In memoriam George Enescu
- ✓ *Coraliada* – ediția a IX-a
- ✓ Convorbirile „A.M.”: Liliana Staicu, Daria Crișan
- ✓ Marius Țeicu – 80
- ✓ Biblioteca „Ileana Popovici”
- ✓ „Crizantema de argint”

În imagine:
George Enescu

Fotografie din Arhiva Muzeului Național „George Enescu”

Triumful postum al operei *Oedipe*

S-au împlinit în această lună 70 de ani de la moartea lui George Enescu. Măcinată de valurile politice, societatea românească a ignorat momentul, ne-existând nicio acțiune la nivel central, ministerial ori guvernamental, vreo implementare a unei idei noi, a vreunui proiect major, vreo linie directoare de perspectivă privind muzica lui Enescu. Dacă la moartea sa, în plină „noapte” ideologică, s-a decis publicarea întregului patrimoniu muzical enescian, s-a lansat Festivalul și Concursul internațional, s-au înființat 4 muzee memoriale și a fost gândită strategia pe termen lung pentru promovarea pe plan mondial a creației sale, acum, momentul în care în fine au luat sfârșit toate restricțiile internaționale legate de plata drepturilor de autor nu a atras atenția nimănui.

Noroc că apare din ce în ce mai clar faptul că Enescu nu stă la mâna unor decidenți politici sau administrativi care să semneze vreo aprobare, ci pătrunde singur, tot mai adânc, în miezul vieții muzicale europene.

Să luăm de pildă doar o singură creație: opera *Oedipe*, „opera vieții mele”, cum o numea autorul.

Ei bine, privind retrospectiv, se constată traseul spectaculos al acestei creații pe marile scene ale lumii. În primul deceniu de viață a existat doar 1 montare, cea de la premiera pariziană (1936). În deceniul următor, niciuna (!). În anii '50, 2 montări – premiera de la Bruxelles și cea de la București. În anii '60, 6 reprezentații internaționale, toate prin intermediul turneelor externe ale Teatrului de Operă și Balet din București, la Moscova, Atena, Paris, Sofia, Wiesbaden și Stockholm. În deceniul următor au fost 4 momente importante: premiera de la Saarbrücken, turneul bucureștenilor la Berlin, premiera concertantă de la Iași și premiera de la Varșovia. În dificilul deceniu '80, 5 evenimente: turneul de la Lausanne, o nouă reprezentație concertantă la Iași 1981, turneul la București al Filarmonicii „Moldova” din cadrul Festivalului „Enescu” din toamna aceluiași an, și premiera de la Weimar. Deceniul următor a adus primul mare val, cu nu mai puțin de 10 puncte culminante: a doua variantă regizorală românească la Opera Română, premiera de la Kassel, premiera de la Wiener Operntheater, premiera de la Cluj, noua versiune bucureșteană semnată de Andrei Șerban, turneul la Atena cu această producție, premiera de la Deutsche Oper Berlin, reprezentația în concert de la Holland Festival (Amsterdam), premiera de la Wiener Staatsoper și varianta concertantă din cadrul Festivalului „Enescu” cu Orchestre National de France.

Nu mai puțini bogați au fost anii 2000, tot cu 10 evenimente: premiera de la București a spectacolului lui Götz Friedrich, prezența operei la Festivalul de la Edinburgh (variantă concertantă), premiera de la Barcelona, noua variantă românească semnată de Petrika Ionesco, premiera de la Cagliari, premiera americană, premiera de la Opera din Iași, premiera de la Bielefeld, cea de la Toulouse și prezentarea acesteia pe scena ONB în co-producție.

Trendul s-a intensificat în deceniul următor, atingând culmi nebănuite (14 vârfuri): premiera de la Bruxelles, noua variantă de la București a Andei Tăbăcaru, premiera de la București semnată de Valentina

Carrasco, premiera de la Buenos Aires, premiera de la Frankfurt, premiera de la Londra, turneul ONB în Ungaria, prezentarea concertantă de la Festivalul „Enescu” dirijată de Vladimir Jurowski, varianta concertantă de la Royal Festival Hall din Londra, premiera de la De Nationale Oper Amsterdam, premierele de la Gera și de la Altenburg, premiera de la Festivalul de la Salzburg.

(Continuare în pagina 2)

DIN SUMAR

In memoriam George Enescu - 70.....	2-3
Pe scena Ateneului.....	4-8
Pe scena Studioului „Mihail Jora”.....	8-10
Convorbirile „A.M.”: Liliana Staicu.....	11-12
Coraliada – ediția a IX-a.....	13-14
Mircea Tiberian - 70.....	22-23
Punctul pe j... azz.....	24-26
Marius Țicu - 80.....	28-31
Interviu cu Daria Crișan.....	34-36
Festivalul „Crizantema de argint”.....	32-33
Cei mai frumoși ani - Mamaia '91.....	42-45

(Urmare din pagina 1)

Deceniul actual, situat la jumătatea derulării sale, a înregistrat deja 3 momente oedipiene: premiera de la Deutsche Oper Berlin, premiera de la Paris și spectaculoasa montare a lui Stefano Poda de la ONB.

Un total de 43 de ipostaze diferite, în care au fost implicați 31 de dirijori (10 români și 21 străini) și 25 de regizori (8 români și 17 străini).

Țările în care a „călătorit” *Oedipe* sunt Anglia (2), Argentina, Austria (4), Belgia (2), Bulgaria, Elveția, Franța (2), Germania (10), Italia, Olanda (2), Polonia, România (14), Rusia, Scoția, Suedia, Ungaria, S.U.A.

Putem deja privi spre următorul eveniment: anunțata premieră de la Festivalul de la Bregenz din această vară, pe care revista noastră o va comenta în exclusivitate.

Mihai COSMA

In memoriam George Enescu

Împlinirea a șapte decenii de la trecerea în lumină a lui George Enescu reprezintă un moment de celebrare a celui mai important muzician român din toate timpurile,

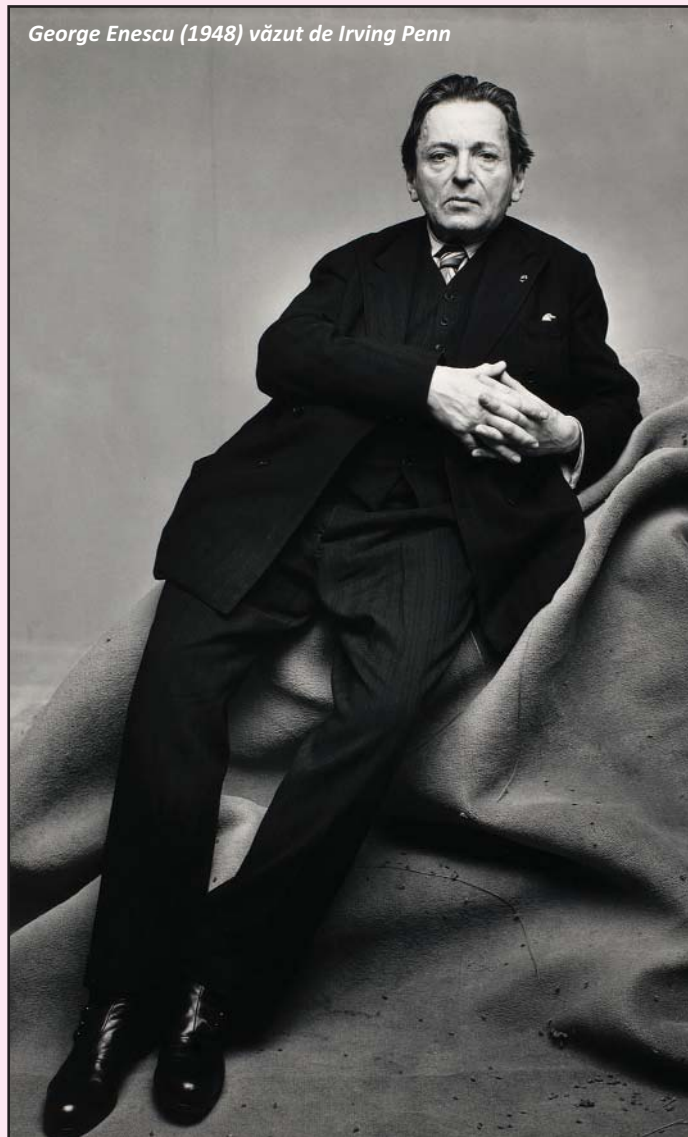
Tânărul George Enescu cu vioara Gershel

Foto: Arhiva Muzeului Național „George Enescu”

Compozitorul era însă mai presus. Enescu obișnuia să spună: „eu compun mergând”... Lucra ori de câte ori avea câteva clipe de răgaz, în camere de hotel, pe vapor, în vacanțe, între două turnee. De multe ori, lăsa la dospit ani de zile idei pe care nu avea timp să le îmbrace într-o formă definitivă. Stau mărturie manuscrisele din arhiva muzeului. Pătrunzând în laboratorul intim al creatorului cu sfială,

George Enescu (1948) văzut de Irving Penn

descoperim pe lângă începuturi fără bară finală, frământări, căutări, șlefuiți ce conduc spre perfecțiune.

Bernard Gavoty l-a înțeles din prima clipă, afirmând că muzicianul român va fi considerat unul dintre cei mai mari creatori ai secolului XX.

Iar pianistul francez Marcel Ciampi, apropiat colaborator al violonistului Enescu, scria în necrologul apărut în publicația pariziană *Le Guide du Concert et du Disque*: „de când ne-a părăsit, amintirea lui devine mai puternică pe zi ce trece”. Și într-adevăr, acest lucru se confirmă. Compozitorul este din ce în ce mai prezent pe scena muzicală internațională.

Deși tot mai mulți muzicieni din întreaga lume consideră fascinantă creația enesciană, există încă rezerve față de muzica sa. Scriitura complexă nu se dezvăluie la prima citire, sau audiție. Trebuie să ai răbdare să o studiezi în detaliu, cu multă atenție, ceea ce înseamnă timp și energie. Or, în iureșul nebun în care trăim azi câți mai sunt dispuși la un asemenea efort? De aceea, impunerea muzicii lui George Enescu presupune strădanie constantă. În acest

dar și de reflecție asupra influenței sale crescânde atât în arta sunetelor, cât și în viața de zi cu zi.

„În lumea muzicii eu sunt cinci într-unul: compozitor, dirijor, pianist, violonist și profesor”.

Foto: Arhiva Muzeului Național „George Enescu”

sens, Muzeul Național „George Enescu” are misiunea nobilă de a face cunoscute publicului toate documentele din patrimoniul său, dar și de a promova prin fiecare activitate modelul de umanitate și spiritualitate Enescu.

Despre compozitorul, interpretul și profesorul s-au scris cronici, eseuri, articole studii și cărți de specialitate. Opus-urile sale au fost cercetate de generații întregi de compozitori și muzicologi români și străini.

George Enescu (1939) dirijând Cleveland Orchestra

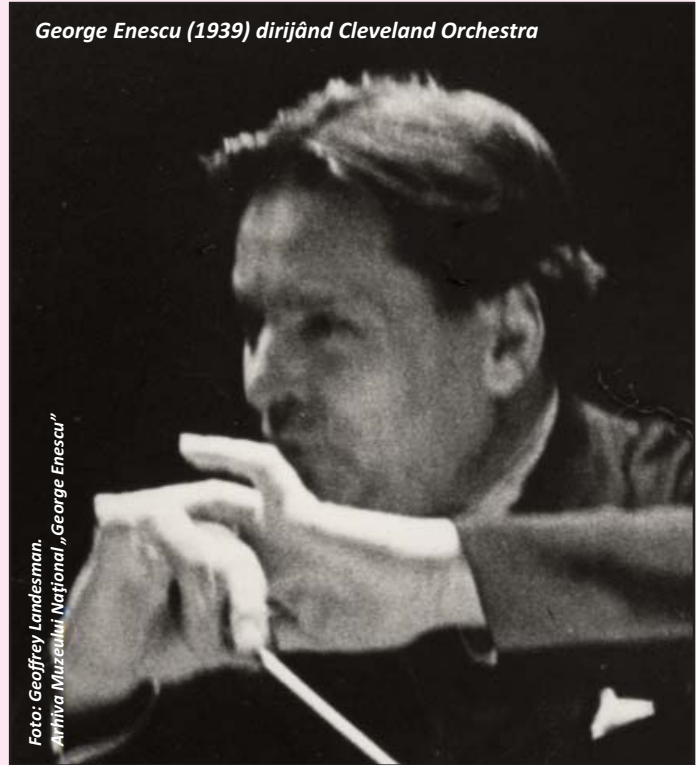

Foto: Geoffrey Landesman, Arhiva Muzeului Național „George Enescu”

Foto: Arhiva Muzeului Național „George Enescu”

Azi, când se folosește la tot pasul patriotismul ca slogan, golit de semnificație, se cuvine a afirma cu tărie că Enescu a fost patriot în adevăratul sens al cuvântului. Aclamat pe mari scene ale lumii, a susținut numeroase concerte în toate orașele și orașele României, îndeplinindu-și astfel misiunea cu smerenie și dăruire. „Viața mea toată mi-am pus-o fără preget în serviciul artei. Iar arta mea e pusă la dispoziția lumii întregi”...

A înființat un Premiu național de compoziție susținut din banii săi, a fost unul din fondatorii Societății Compozitorilor Români (precum și primul președinte al acesteia, care astăzi poartă numele de Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România). Ca să nu mai amintim de gesturi precum concerte și ajutoare în scopuri umanitare. Sunt doar câteva dintre numeroasele inițiative de profundă implicare în viața țării.

Într-un moment debusolant al existenței noastre, în plină schimbare, George Enescu rămâne un reper pentru noi toți și trebuie să facem mai mult pentru a-l aduce firesc în mințile și sufletele noastre.

Cristina ANDREI

Exotism estompat

Concertul Filarmonicii „George Enescu” din seara lui 3 aprilie 2025 a pus față în față muzici ale secolului XX, inedite pentru melomanii bucureșteni – Toru Takemitsu, *Three Film Scores*, și *Concertul nr. 2 pentru pian și orchestră* de Șostakovici – cu o lucrare emblematică din secolul XIX, *Simfonia a 2-a* de Brahms. Înainte de a lăsa muzica să vorbească, Leo Hussain, unul dintre cei doi dirijori principali ai Filarmonicii „George Enescu”, a rostit câteva fraze despre piesele lui Takemitsu, dezvoltând materialul din programul de sală. Deși Takemitsu a compus partiturile de film reunite în ciclul *Three Film Scores* în perioade diferite, muzica lui s-a perceput ca unitară stilistic, accesibilă, atrăgătoare. Dirijorul a legat cu măiestrie peste pauze și cezuri discursul melodic fragmentat din *Music of*

firavă, juvenilă, Giltburg face parte din pianiștii ale căror eforturi în fața claviaturii sunt vizibile, dar nimic nu a fost

Boris Giltburg

inutil sau exterior, nimic nu a părut histrionic, „pe gustul publicului”. Caracterul de marș al temei principale din partea I a contrastat cu cel sarcastic al temei secundare iar marea culminație din dezvoltare a demonstrat forță etalată cu ușurință, fără opintiri și „gâfâit”. Cadența neoclasică, cu imitații la două voci, a fost precisă și elegantă. În partea a doua, cu ritm și caracter de sarabandă, orchestra, care și până atunci făcuse dovadă de acuratețe și rafinament, a sunat extraordinar de catifelat. Tema în do major planând în registrul acut al pianului contrastează splendid cu cea sumbru-solemnă a sarabandei, prezentată de orchestră la începutul *Andante*-lui; în revenire, expusă de pian la mâna stângă, în registrul grav, apare ca o privire către *au-delà*, dar imediat, pe o înșiruire de do-uri repetate, are loc trecerea către partea finală, *Allegro*. Aici ritmurile

Training and Rest din documentarul José Torres din 1959. Pulașiile ritmurilor aksace și ostinato-ul jazzy în pizzicato la corzile mari, amintind de Leonard Bernstein, și lirismul celei de a doua secțiuni au evocat un Hollywood contemplat cu nostalgie de pe meleaguri îndepărtate. În *Funeral Music* din filmul *Black Rain* din 1989, despre dezastrul din Hiroshima, se simte influența lui Messiaen și, interesant, există crescendo-uri în tremolo care trimit direct la *Pasărea de foc* de Stravinski. Piesa pare articulată în linii curbe, valuri cărora Leo Hussain le-a accentuat eficient contrastele dinamice: o derulare liberă, care pare quasi-improvizată, realizată cu naturalețea desfășurării gândurilor. *Valsul* din *Face of Another* din 1966, cu sentimentalismul lui dulce-amăru, ușor ironic, s-a perceput ca un omagiu adus lui Șostakovici, al cărui *Concert nr. 2 pentru pian și orchestră* a fost admirabil interpretat de pianistul israelian Boris Giltburg. Cu o constituție mai degrabă

asimetrice de 2+2+3 au creat o punte invizibilă cu cele aksace din *Music of Training and Rest* de Takemitsu. Șostakovici face o aluzie directă, în acest final, la pasaje

Boris Giltburg, Leo Hussain

Matthäus Passion de Bach. Viața, pe un alt ritm

veloce ale temei principale din partea I a *Concertului nr. 3* de Prokofiev și citează cu umor primul din exercițiile pentru pian de Hanon. Dincolo de aceste elemente postmoderne, frapază scriitura pianistică spectaculoasă, realizată cu mijloace simple: multe pasaje la unison, octave, *martellato*-uri – tehnică percutată, scriitură transparentă. Concertele pentru pian de Prokofiev și de Bartók sunt infinit mai grele tehnic, dar Șostakovici scoală sala în picioare cu soluții simple. Boris Giltburg a arătat agilitate, rafinament și prezență scenică discret-pregnantă de mare clasă; aplauzelor entuziaste ale publicului le-a răspuns cu un superb *Studiu-tablou op. 39 nr. 2 în la minor* de Rahmaninov, unde atmosfera elegiacă, amintirea spațiilor largi, a negurilor albe și momentele subit răscolitoare au cucerit publicul. Giltburg pare a fi un visător alert, cu uriașe rezerve de imaginație și cu o lume interioară foarte bogată și diversă.

După pauză a urmat *Simfonia nr. 2* de Brahms, în care Leo Hussain a reasezat orchestra contrar amplasamentului obișnuit: contrabașii în mijloc, în fundal, violoncelele în fața lor, violele în partea dreaptă, cornii în stânga – o schimbare de natură să-i deruteze auditiv pe instrumentiști. Poate de aceea, dar nu neapărat, în Brahms, orchestra nu a mai sunat la fel de omogen ca în prima parte a seriei și *Simfonia nr. 2* a părut mai puțin lucrată decât partiturile lui Takemitsu și Șostakovici. În ciuda unor stridente ale corzilor și flautelor, a unor imprecizii de intonație și a caracterului ușor școlăresc al frazării în partea I, tema principală a sunat foarte frumos la ultima ei revenire, în coda, înainte de *pizzicato*-urile corzilor mari. În partea a 2-a, *Adagio non troppo*, sonoritatea cornului (George Octav Ambrosă, aclamat de public la sfârșitul concertului) în momentul de polifonie cu lemnele a fost o revelație. Pe parcurs, sunetul întregii orchestre s-a omogenizat, astfel încât partea a III-a, *Allegretto grazioso*, și partea a IV-a, *Allegro con spirito*, au fost pe deplin convingătoare. Plasticitatea gesticii lui Leo Hussain a contrastat cu impresia de efort, de rezistență a materiei tipice lui Brahms, sugerând uneori că mișcări mai abrupte, mai categorice ar fi fost mai eficiente. Însă toate momentele de lirism *sotto-voce* au fost foarte frumoase.

Astfel, balanța reușitei artistice s-a înclinat mai degrabă către muzica secolului XX în programul din seara lui 3 aprilie 2025; exotismul american demult asimilat de europeni, redat de sensibilitatea Extrem-Orientală și de ludicul slav cu fulgurante frisoane ale morții au impresionat pe moment mai mult decât masivitatea generoasă a lui Brahms. Ce-i drept, o orchestră de coarde – cea din ciclul lui Takemitsu și formele mai puțin ample sunt mai lesne de stăpânit în câteva repetiții.

Publicul a plecat acasă transfigurat de atâtea emoții diferite. Muzica rămâne unul dintre lianții cei mai importanți în vremuri dificile.

Lena VIERU CONTA

Orchestra și Corul Filarmonicii „George Enescu”; Corul de Copii și Tineret „Symbol – Jean Lupu”; șase soliști vocali de mare anvergură și un dirijor hăruiat au constituit un aparat sonor care, prin tălmăcirea lui de excepție, a reliefat joi, 10 aprilie, pe scena Ateneului Român, unicitatea esenței muzicii lui Bach din grandioasa sa lucrare vocal-simfonică *Matthäus Passion*. Predestinat prin nume (BACH = si bemol, la, do, si) – fiecare literă din el fiind corespondenta unei note pe portativ ce formează o temă muzicală – acest imens compozitor german caracterizează în istoria muzicii universale o epocă esențială în care încheie perioada stilului contrapunctic și polifonic, deschizând drumul muzicii armonice, combinându-le în lucrări-universuri ca aceasta. Lucrări-universuri, cum îmi place să le numesc, care sintetizează cuceririle muzicale de la Renaștere până la epoca sa. Și cu toate că, pe parcursul vieții lui, cunoaște o largă răspândire și o deosebită apreciere, după moarte este puțin uitat, cam o sută de ani, până când Mendelssohn descoperă o copie a acestui

Foto: Mihai Cosma

oratoriu, realizând memorabilul eveniment al renașterii lui, în 1829, când, sub bagheta sa, o dezvăluie lumii, devenind de atunci un adevărat cult.

Ascultându-l joi seara am auzit și simțit puritatea muzicii lui cu surâsuri discrete și voalate dar și speranțe vulcanice; eternități de farmec eteric dar și colorate și dramatice trăiri lumești; transparențe consistente dar și ușoare ca aripile vânturilor, de fapt sublima melancolie care permite să auzi pulsând viața. Și ca de fiecare dată când aud Bach, fie că e vorba de cantate, piese pentru orgă, concerte, preludii, fugi, toccate, sonate, suite, *Arta Fugii* sau *Patimile*, mi-a revenit în minte spusa lui Emil Cioran conform căreia „o tragedie angelică e muzica lui Bach”.

Prin această alegere, perfectă pentru perioada din an în care ne aflăm, diriguitorii Filarmonicii au oferit melomanilor o seară memorabilă, lungă dar plină de revelații, o seară proaspătă care, pe lângă lucrare și ceea ce înseamnă ea – adică o piesă vocal-simfonică ce are la bază

texte din Evanghelie, compusă pentru Vinerea Mare – a emoționat prin împletirea perfecțiunii vocilor cu dezvoltarea tehnicii instrumentelor și recrearea formelor muzicale care conferă creației lui Bach caracterul său special în istoria muzicii. Am auzit recitative expresive, coruri de adulți și de copii curate, cumpătate, angelice sau viguroase, frumos conturate, sensibile combinații între voci și instrumente, solo-uri de o coloratură rară: viola da gamba, corn englez, flaut, oboi, orgă, etc. și voci impresionante (soprana Renata Gebe-Fügi, tenorul Christoph Pfaller –

Despre posesorul baghetei din concertul respectiv, Gabriel Bebeșelea, pot spune că, pe lângă faptul că este un bun dirijor (cu mare aplecare spre accente deosebite și o elasticitate a gândirii muzicale dedicată nu numai totului unitar, ci și fiecărei teme și fraze din partiturile abordate), mai are și rara capacitate, vocație chiar – ce îl apropie într-un fel de Mendelssohn – respectiv aceea de cercetător și descoperitor al unor capodopere uitate sau neglijate, redându-le viața ce apoi continuă să lumineze lumea, având totodată în palmaresul său și înregistrări în premieră

foarte cunoscut pentru rolul Evanghelistului și în general pentru interpretarea lui Bach, contratenorul Valer Sabadus, tenorul Bogdan Mihai și basii Cristian Hodrea și Benjamin Pop), toți remarcându-se atât prin ambitus și sensibilitate cât și pentru timbru și emoția reținută.

La fiecare audiție, *Matthäus Passion* frapează și impresionează prin forța și diversitatea expresiei, când lirice, când dramatice, când reflexive și atât de la zi și mai ales prin viziunea cosmică a textului pe care se pliază discursul muzical. Discurs în care fasciculele sonore se desfac și se închid ca un evantai, urmate de fluidități sonore ce amintesc de muzica bizantină și încoronate de un punct culminant deosebit de dramatic. Iar spre final totul revine la sonoritatea blândă dar stranie a începutului, evidențiind același principiu de evantai sonor, deschizându-se și închizându-se precum în stele, scintilația. Sinceritatea, simplitatea și noblețea liniilor melodico-armonice au fost minunat puse în valoare de orchestră, cor și soliști, care, fiecare în parte și toți împreună, au excelat cu sau prin tehnică, așezată emotivitate și acuratețe. Ei au menținut de la primul la ultimul acord puritatea și omogenitatea lumii sonore proprie fiecărei mișcări.

În acest concert și prezentarea a fost pe măsură, desfășurându-se ca un spectacol; astfel corul de copii a cântat fie din sală, aranjat frumos în spatele lojelor, fie, când partitura a fost mai consistentă, din fața sălii, împrumutând astfel serii, prin prezența, cântul și costumele lor elegant, o vrajă aparte.

mondială, dacă ar fi să amintesc doar de *Pastorala-Fantezie pentru orchestră mică* și oratoriul *Strigoi* de George Enescu. A fost exact ce trebuia să fie pentru a dezvălui fotografia deopotrivă a sufletului compozitorului cât și a actualității muzicii sale.

Mi-a făcut mare plăcere să văd în programul de sală că acest concert a fost dedicat memoriei mării soprane Emilia Petrescu, de la a cărei naștere se împlinesc 100 de ani. Am ascultat-o de nenumărate ori înfrisonându-mă și prin intermediul interviurilor mele cu ea am avut onoarea să cunosc, pe lângă o mare dar modestă artistă și un om de o impecabilă conduită. La

fiecare început de stagiune ea este prezentă în memoria mea pentru că foarte mulți ani, împreună cu mezzo-soprana Martha Kessler, deschideau cu *Simfonia a IX-a* de Beethoven stagiunile muzicale pe mai tot mapamondul, marcându-le și cu alte lucrări de profil și fiind de neînlocuit. Golul se simte și azi. Și pentru tot ce s-a petrecut în seara zilei de 10 aprilie la Ateneul Român, incluzând și omagiul adus Emiliei Petrescu, nu pot adăuga decât aplauze, aplauze, aplauze...

... Și încă odată aplauze pentru toți interpreții care, prin tălmăcirea lor izvorâtă din dragostea pentru această artă și înțelegerea ei dublată de valorosul lor bagaj de calități, au relevat faptul că Muzica este viața pe un alt ritm. Unul etern.

Doina MOGA

Școli naționale la Ateneul Român

Viniciu Moroianu a fost într-o mare formă pianistică în seara lui 24 aprilie 2025, când a cântat, acompaniat de orchestra Filarmonicii „George Enescu” sub bagheta dirijorului mexican Carlos Miguel Prieto, *Concertul pentru pian și orchestră* de Carmen Petra Basacopol și *Variațiunile simfonice pentru pian și orchestră* de César Franck. Cele două lucrări concertante s-au succedat doar cu un respiro între ele, scurt moment în care pianistul a avut doar timp să iasă și să reentre în scenă pentru aplauze, având un minim de răgaz pentru a-și comuta atenția și întreaga încărcătură

emoțională de la un univers muzical la altul. Cu atât mai spectaculoasă a fost performanța lui! Ambele lucrări sunt mai dificile decât par la prima vedere: amândouă au o scriitură densă, cu multe provocări pianistice. Partea I a *Concertului* de Carmen Petra-Basacopol, *Allegro affetuoso*, în formă de sonată, instalează de la bun început o atmosferă mai degrabă furtunoasă, îmbinând intonații specifice folclorului românesc cu elanuri romantice; cadența, cu spectru larg de solicitări tehnice, a sunat amplu și liber. Partea a II-a, *Adagio*, cu armonii luxuriante și influențe bartokiene, dă prilej și cornului englez, și concertmaestrului să-și arate calitățile. În finalul *Allegro vivo*, s-au văzut, pe lângă virtuozitatea și originalitatea lui Viniciu Morianu, aplecarea lui naturală către frazarea capricioasă, cu rubato neconvențional. Temele finalului sunt înrudite cu cele din partea I, asigurând impresia de ciclicitate a întregii lucrări; motivul în cvinte ascendente repetate, sugerând chemări, similar în expresie motivului tânguitor care alternează terța mare cu cea mică din tema principală a părții I, stă la baza cadenței. Cvinta ascendentă a apărut cu mare forță expresivă și în *Tricornul* de Manuel de Falla, creând și ea organicitatea întregului concert.

Variațiunile simfonice pentru pian și orchestră de César Franck sunt, după Donald Francis Tovey, „o fantezie organizată subtil și liber”, în care tema cu variațiuni constituie doar un episod important. Cele trei părți specifice

cel intim. (Trebuie spus că Viniciu Moroiu este unul din puținii pianiști bucureșteni care merg la toate concertele interesante, la spectacole de operă, la cele mai felurite manifestări muzicale, demonstrând un interes și o angajare de muzician autentic). Finalul, scurt, în formă de sonată, a dus ideea dialogului pian-orchestră într-un registru jucăuș, strălucitor. Au fost binevenite și înrudirile tonale dintre cele două lucrări concertante – amândouă se termină fulminant în fa diez: minor (modal) la Carmen Petra-Basacopol, major la César Franck. În bis, Viniciu Moroiu a răsplătit aplauzele publicului cu *Mazurka în do diez minor op. 50 nr. 3* de Chopin, cu contraste puternice între nostalgie și pusee năvalnice de virilitate chopiniană; mazurka s-a legat perfect pe plan tonal de fa diez minorul concertului pentru pian de Carmen Petra-Basacopol.

După pauză, muzica baletului *Tricornul* de Manuel de Falla a beneficiat de calitățile vocale ale dirijorului, care a preluat cu dezinvoltură, în stil de recitativ, rolul mezzo-sopranei din *Introducere. La Tarde (După amiază)* seamănă mult ca atmosferă cu *En el Generalife*, partea I din *Nopti în grădinile Spaniei* ale aceluiași compozitor: amândouă transmit mister, senzualitate, temperament latin când înfrânat, când exploziv. Excelente au fost intervențiile trompetei, ale flautului piccolo la unison cu viorile I și, în general, toată orchestra Filarmonicii George Enescu, aflată la un moment de mare împlinire profesională.

Viniciu Moroiu

Timpanii cu cvinta do-sol au realizat o legătură perceptibilă cvasi-inconștient cu motivul în cvinte din *Concertul* de Carmen Petra Basacopol; de altfel, cvintele s-au suprapus imediat la fagot; apoi progresia în cvinte ascendente nu a întârziat să apară la fagoți și violoncele *pizzicato* în tranziția către *Danza de la molinera* – (*Dansul morăriței*) – *Fandango*, care s-a succedat cu *Las uvas (Strugurii)*; amândouă scenele oscilează între spiritul țănoș, cu momente visătoare, și cel sprintar și fin. Solo-ul fagotului la apariția lui El Corregidor (Magistratul) a fost impecabil. *La noche: Danza de los vecinos (Dansul vecinilor)* – *Seguidillas* a sunat foarte rafinat, iar cornii, oboiul și cornul englez au fost impresionanți în începutul din *Danza del molinero (Dansul morarului)* – *Farruca*. Aluzia la motivul destinului din *Simfonia a V-a* de Beethoven s-a auzit, cântată de

corni în *Allegretto*. În *Danza final – Jota* s-au auzit motive din *Jota* din *Siete canciones populares españolas (Șapte cântece populare spaniole)* pentru voce și pian. Orchestra a cântat cu mare însuflețire și l-a aplaudat îndelung pe dirijor. Finalul glorios al întregului concert a fost *Huapango* de muzicianul mexican José Pablo Moncayo – o piesă cu limbaj armonic incomparabil mai simplu și mai puțin interesant decât cel al lui Manuel de Falla, dar extrem de antrenantă, cu ritmuri și melodii care rămân în ureche și după sfârșitul concertului. Efectul a fost și mai mare datorită discursului dirijorului de dinaintea interpretării. Cu o voce ușor nazală, Carlos Miguel Prieto a făcut o *captatio benevolentiae* a publicului, anunțând că nu știe decât „buona sera” (*sic!*) și „mulțumesc” în limba română, a lăudat orchestra, sala Ateneului, publicul și orașul București, atribuindu-le

corni în *Allegretto*. În *Danza final – Jota* s-au auzit motive din *Jota* din *Siete canciones populares españolas (Șapte cântece populare spaniole)* pentru voce și pian. Orchestra a cântat cu mare însuflețire și l-a aplaudat îndelung pe dirijor. Finalul glorios al întregului concert a fost *Huapango* de muzicianul mexican José Pablo Moncayo – o piesă cu limbaj armonic incomparabil mai simplu și mai puțin interesant decât cel al lui Manuel de Falla, dar extrem de antrenantă, cu ritmuri și melodii care rămân în ureche și după sfârșitul concertului. Efectul a fost și mai mare datorită discursului dirijorului de dinaintea interpretării. Cu o voce ușor nazală, Carlos Miguel Prieto a făcut o *captatio benevolentiae* a publicului, anunțând că nu știe decât „buona sera” (*sic!*) și „mulțumesc” în limba română, a lăudat orchestra, sala Ateneului, publicul și orașul București, atribuindu-le

Carlos Miguel Prieto

epitetul „incredibil”, ceea ce a sporit entuziasmul general, care și așa era mare. Combinația sobrietății unei gestici cu maxim efect sonor cu tentația autentică a histrionismului sunt foarte speciale la Carlos Miguel Prieto. Pare că probitatea profesională de înalt nivel intră în dialog antagonic cu nevoia de a comunica verbal, dirijorul anunțând că nu e nici cântăreț, nici actor, dar nerezistând ispitei de a amplifica muzica prin elemente exterioare mânăuirii orchestrei. Foarte lăudabil este și efortul de a promova muzici naționale – mexicană și contemporană românească – al celor doi protagoniști ai serii, pianistul și dirijorul. A fost un concert în care viața și arta s-au contopit în mod entuziasmant.

Lena VIERU CONTA

Pe scena Studioului „Mihail Jora”

Recviemul german

În Joia Mare (17 aprilie 2025), Orchestra Națională Radio România și Corul Academic Radio România, cu un oaspete la pupitrul dirijoral, artistul de origine hispanică Guillermo García Calvo, binecunoscut în mai multe orașe cu importantă tradiție muzicală de pe bătrânul continent, dar și prin alte părți ale lumii, au susținut un concert vocal-simfonic foarte potrivit unui asemenea moment de intensitate spirituală, din Săptămâna Patimilor, având drept opțiune repertorială, cea mai lungă desfășurare pe portativ, din creația brahmsiană, după cum este considerat, de către specialiștii în domeniu, inconfundabilul *Recviem german pentru soliști, cor mixt și orchestră op. 45*, scris de marele clasic romantic, atunci când era copleșit de suferința pierderii unor persoane foarte dragi lui, în perioada 1865-1868, pe propriul său libret, puternic inspirat din Biblie (variante în limba germană, din 1534, tradusă de teologul, filozoful și profesorul universitar Martin Luther).

Cu rolurile principale încredințate sopranei Aida Pascu și baritonului Liviu Holender, și cu ansamblul vocal pregătit de dirijorul Ciprian Țuțu (care conduce Corul Academic Radio din anul 2016), amintita seară de stagii s-a constituit într-un eveniment al vieții culturale bucureștene, cele șapte ample secvențe ale respectivei lucrări, care, din punct de vedere al numărului și înălțurii lor, o distanțează structural, de obișnuta arhitectură în cinci secțiuni a recviemului romano-catolic, dezvoltându-și propria identitate în unitatea concepției estetice, cu un arc ferm conturat al frazării muzicale și gradații subtile ale tensiunii lăuntrice, cu o fină intuiție a dialogurilor timbrale și multă emoție

artistică în sugestivul gest dirijoral, valențe interpretative ce s-au reflectat permanent în fluxul sonor și prin care a fost redat sensul ideatic profund al partituri.

Astfel, s-a născut o colaborare frumoasă, bazată, desigur pe afinități stilistice și o bună comunicare scenică, între toți trei invitații serii, cu ambele ansambluri implicate în demersul vocal-simfonic, de generoasă restituire, pe podiumul de concert din Studioul „Mihail Jora”, a întrușipării sonore numită *Un recviem german op. 45*. În context, tânăra soprană Aida Pascu, aflată pentru prima oară în ipostază solistică a unei asemenea partituri complexe și dificile, s-a străduit și a izbutit să își pună în valoare talentul, sensibilitatea și calitățile glasului, adaptându-se tehnicii intonațională în sine și modalităților de rostire impuse de discursul muzical imaginat de compozitorul Johannes Brahms, și devenind un personaj principal pe măsura așteptărilor, în intervențiile sale de referință, din partea a cincea a monumentalei lucrări: „Ihr habt nun Traurigkeit” („Voi sunteți triști acum”), „Sehet mich an” („Vedeți cu ochii voștri”) și, din nou, „Ihr habt nun Traurigkeit”. Iar baritonul româno-austriac Liviu Holender a configurat, echilibrat și expresiv, celălalt rol solistic -

desigur, cu personalitatea unui interpret liric aflat în plină dezvoltare muzicală și într-o carieră artistică pe plan european. Aparițiile sale solistice au fost demne de remarcat, în partea a treia a lucrării: „Herr, lehre doch mich” („Doamne, fă-mă să-mi cunosc sfârșitul”) și „Ach,

În drumul meu spre Sala Radio mă setam mental ca nimic din ce ascult acolo să nu mă enerveze. Recunosc că mi-a fost frică. Nu știam cine e dirijorul italian Giulio Prandi, nu știam nici soliștii Marta Fumagalli și Alexandru Costea și nici nu am vrut să mă documentez înainte despre

Aida Pascu, Guillermo García Calvo, Liviu Holender

wie gar nichts” („Ființa mea ca o nimica înaintea Ta”), și în penultima, (a șasea) parte a recviemului: „Siehe, ich sage euch ein Geheimnis” („Iată, taină vă spun vouă”) și „Dann wird erfüllt werden” („Atunci va fi cuvântul care este scris”).

Referitor la evoluția ansamblului vocal, a dat roade preocuparea continuă a maestrului de cor Ciprian Țuțu, de a obține acuratețe, claritate și omogenitate vocală, într-o bună sincronizare a partidelor și cu o frazare cât mai firească, atât în redarea accentelor dramatice ale capodoperei brahmsiene, cât și în susținerea pasajelor ei de lirism învăluitor, ce definesc o lume sonoră cu iz romantic.

Și Orchestra Națională Radio a contribuit la succesul serii de stagii, printr-o evoluție adecvată unui asemenea moment din creația muzicală de inspirație sacra, a veacului al XIX-lea, pe care dirijorul spaniol Guillermo García Calvo l-a înțeles și l-a aprofundat, comunicând bine cu membrii ansamblului nostru simfonic, într-un veritabil dialog interpretativ, și oferind, astfel, publicului, o lecție de măiestrie artistică, la conducerea celor două ansambluri.

Mirela STOENESCU-TOLLEA

O zi fără umbre

Am luat-o la pas lejer prin Cișmigiu, cum nu mai făcusem de-un veac. Mai aveam două ore până la concert. Mă simțeam ciudat. Prea era totul perfect: vremea, soarele, liniștea parcului, chipurile zâmbitoare ce defilau pe lângă mine... Eu, neobișnuit cu ore libere în cursul zilei, eram un pic dezorientat. Știți cum e, cred. A devenit un lux să ai două ore la dispoziție și un parc frumos la picioare, cel puțin pentru mine. Am decis să îmi închid și telefonul. Nu fac asta niciodată. Eram fascinat de libertate, stare așa de ușor de cucerit și totuși, atât de rar vizitată. Am re trăit mersul agale, contemplația, gândul, răgazul, observația...

Marta Fumagalli, Alexandru Costea, Giulio Prandi

ei, tocmai pentru a-mi rezerva plăcerea surprizei. Nici despre simfonia lui Zingarelli nu știam. Despre cea a lui Haydn aș putea să spun că nu știam să o identific din atâtea partituri ale lui pe care le știu și le mormăi când sunt binedispus. Iar *Stabat Mater* de Pergolesi e o lucrare vedetă, pe care o știu bine și care se poate interpreta în multe feluri. Așa că mă așteptam la multe surprize. Dar nu știam de care surprize o să am parte.

Am ajuns la timp în sală, odihnit și un pic fericit de plimbare. Am decis să-mi închid și ceasul biologic și să mă bucur de muzică, în cel mai pur și simplu chip cu putință. Cu limba în cerul gurii, să nu mă vadă nimeni și să nu par vreun ciudat, mi-am făcut cruce și am rugat divinitatea mea personală ca concertul ce sta să înceapă să nu-mi distrugă starea.

Nu, nu mi-a distrus-o deloc! Dimpotrivă, a fost exact ca-n rugăciunile mele.

Programul a debutat cu *Simfonia nr. 5, în sol minor*, de Niccolò Antonio Zingarelli. Maestru al clasicismului italian, contemporan așadar cu Haydn și Pergolesi, Zingarelli e cunoscut mai mult ca un compozitor de operă; aproape toate lucrările sale din domeniul teatrului liric au avut premierele la Scala din Milano. *Simfonia* sa cu numărul 5 face parte dintr-un ciclu de lucrări cunoscut sub numele de *Sinfonie milanesi*, compuse în perioada în care Zingarelli a activat la Milano. Deschiderea nu e explozivă, ci decisă, cu o temă principală îngândurată, construită pe o neliniște subtilă. Se simte un freamăt interior, o grabă controlată. Nu e Mozart, nici Haydn, parcă aș zice că e un Mendelssohn simplificat. Orchestrația e sobră, fără artificii: coardele duc melodia, suflătorii o punctează – nimic ostentativ, totul eficient și sobru. Frazele se dezvoltă prin imitații ușoare, cu armonie discretă și un contrapunct lejer. Partea a doua: o

mișcare lentă, aproape vocală. Linia melodică e lineară, cu arcușuri lungi în claritate și echilibru. Nu sunt disonanțe aspre sau lamentări romantice, e doar o frumusețe tăcută. Finalul e un rondo aproape marțial, riguros dar suplu. Reapariția temei principale e previzibilă, dar binevenită. Orchestrația rămâne sobră: predomină coardele, suflătorii au intervenții măsurate, fără virtuozitate gratuită. Totul e scris pentru claritate, pentru o frumusețe ordonată. A fost o simfonie scurtă, echilibrată, care a trecut cu eleganță, ca o paranteză muzicală bine scrisă.

Începe apoi *Simfonia nr. 49 în fa minor* de Joseph Haydn, supranumită *La Passione*. Și da, e o pasiune serioasă, profundă. Încă din *Adagio*, simți o solemnitate aproape liturgică, cu acea gravitate controlată pe care doar Haydn o poate face să nu devină prea dramatică. Arcușele lungi creează armonii care nu se grăbesc să rezolve tensiunile, ci le susțin. Pare un cor funebru, dar unul demn, fără patetism. *Allegro di molto* vine cu o mișcare nervoasă, dar echilibrată. Nu e o fugă, dar e alertă. O muzică a mersului hotărât, cu o pulsație interioară care crește fără explozie. Temele sunt tăiate clar, ca o gravură în lemn. Mișcarea a treia – *Menuetto* – e un dans fără bucurie. Pașii sunt grei, dar nu greoi. E acolo o eleganță încruntată, o melancolie bine ținută în frâu. Iar apoi finalul – *Presto* – vine ca o eliberare, însă și ea tensionată și agitată. O goană interioară. E o simfonie religioasă fără a fi sacră, în sensul ritualului – nu al credinței.

Dirijorul Giulio Prandi i-a respectat tocmai această austeritate nobilă. N-a căutat efecte, dar a subliniat prin gestică sa amplă contrastele muzicale, realizând arabescuri sonore elocvente. N-a împins tempo-urile, ci le-a lăsat să respire. Totul a fost condus cu o grijă aproape mistică pentru structură și intensitate. Și, mai presus de orice, a dirijat muzica, nu a bătut măsura. A comunicat foarte clar cerințele și a fost urmat cu plăcere de membrii orchestrei de cameră. Iar tăietura sa urma vobletele, arabescurile și schimbările de plan sonor ale partiturii. Două simfonii tratate cu grijă și artă și expuse narativ, ca niște povești. O bucurie neașteptată de liniștitoare. Dar în sală plutea așteptarea adevăratei atracții: *Stabat Mater*.

Giovanni Battista Pergolesi a murit la numai 26 de ani, în 1736. A compus *Stabat Mater* pe când era internat într-un ospiciu, în ultimele sale săptămâni de viață. Foarte curând după ce a tras bara dublă a acestei compoziții minunate, tuberculoza l-a răpit lumii, iar muzica sa combină iminența morții cu spiritul foarte tânăr și stilul său de a compune operă. Cum în barocul târziu granița dintre operă și muzica sacră începea să se estompeze, *Stabat Mater* nu ne transportă în biserică, ci ne invită într-o călătorie lirică și plină de durere către noi înșine. Nu e un comentariu dogmatic, ci o rugăciune intimă, în fața altarului Sfintei Maria, în care căutăm alinarea privirii sale duioase. E o tristețe liniștită, o frumusețe dureroasă. Nu e fatalitate, nu e umbra neagră a morții. E un spațiu personal al reculegerii, o pace interioară, o fragilitate tensionată. Nu este o durere explozivă, ci una care tremură la suprafață și izbucnește în suspine muzicale, abia ghicite.

Cei doi soliști au fost Marta Fumagalli (mezzo-soprană) și Alexandru Costea (contratenor). Fumagalli are

o personalitate artistică remarcabilă, un soi de prezență alfa, rar întâlnită. Până și în momentele de repaus, când stătea pe scaun, o vedeai cum fredona cu bucurie alături de doamnele din cor. Plăcerea cântului, la ea, nu era deloc mascată. Vocea sa catifelată, cu o culoare pastel și încărcată natural cu emoție, a evocat minunat atât blândețea mamei îndurerate, cât și demnitatea unui personaj sacru.

Costea are un timbru luminos și bine așezat, dar abordarea sa a părut uneori mai intensă decât o cere partitura. Poate că a mizat pe dramatism acolo unde muzica cerea mai multă reținere. Chiar și așa, cei doi au reușit o împletire sonoră convingătoare. Alexandru Costea rămâne un altist pasional, prezent, tenace și extrem de înzestrat.

Ciprian Tuțu, Giulio Prandi, Marta Fumagalli, Alexandru Costea

Corul de femei a intervenit discret, în câteva secțiuni, cu rol mai degrabă de fundal emoțional decât de protagonist și a adăugat o textură ușoară, aproape fantomatică, în momentele cheie. Foarte bune intonația și dozajul cu orchestra și soliștii.

Pentru cunoscători, prezența corului de femei a ridicat semne de întrebare. Personal, nu-mi amintesc vreo secțiune corală în partitura originală. Probabil că s-a interpretat o versiune modernă, dar programul de sală nu a menționat cine a realizat adaptarea. Și, sincer, nu am înțeles de ce s-a optat pentru ea. Deși corul a cântat foarte bine, s-a pierdut puțin din acea intimitate emoțională pe care spectatorii o meritau.

Orchestra de cameră, condusă de Giulio Prandi, a păstrat un tempo cumpănit, fără graba interpretărilor moderne. A lăsat muzica să respire. A subliniat tensiunile armonice fără emfază și a sprijinit vocile cu fluiditate. Nimic nu a fost excesiv. Nimic nu a căutat efectul, dar toate nuanțele erau acolo, aduse natural, fără forțări. Și tocmai prin această discreție, întreg concertul a devenit o experiență de ascultare profundă, una dintre acele seri rare în care timpul pare că se topește în frumusețe.

Așadar, o seară minunată, care a încheiat o zi la fel. Iar în drumul meu pe jos spre casă, rămas încă în stratosfera muzicii, mă gândeam cât de norocos sunt. Nu cred că există bucurii mai mari decât să știi a savura valorile care nu dispar, frumusețile care nu se ofilesc, tinerețea care nu prinde riduri și viața care nu știe să se umbrească.

Răzvan GEORGESCU

De vorbă cu Liliana Staicu, despre menirea Formațiilor Muzicale Radio

Norela-Liviana Costea: *Ne apropiem de sfârșitul stagiunii 2024/25. Sunteți mulțumită de parcursul Formațiilor Radio? Care ar fi succesele cele mai notabile din acest sezon?*

Liliana Staicu: Într-adevăr, ne aflăm aproape de finalul unei stagiuni care, din punctul meu de vedere, a ridicat destule provocări, însă în cele din urmă consider că parcursul artistic a fost unul foarte bun. Aș vrea, pentru început, să amintesc faptul că Formațiile Muzicale Radio însumează șase ansambluri: Orchestra Națională Radio, Orchestra de Cameră Radio, Corul de Copii Radio și Corul Academic Radio, Big Band-ul și Orchestra de Muzică Populară, acoperind astfel întreaga zonă stilistică muzicală. Prin urmare, stagiunea noastră este extrem de bogată și de diversă, toate ansamblurile având realizări excepționale. Dacă ar fi să amintesc câțiva dintre artiștii care au urcat pe scena Sălii Radio în ultimele luni i-aș menționa pe dirijorii John Axelrod, Sascha Goetzel, Gergely Madaras, Fayçal Karoui, Giulio Prandi, Cristian Mandeal, Jonathan Bloxham,

David Crescenzi, Frédéric Chaslin, Gabriel Bebeșelea, dar și mulți tineri șefi de orchestră aflați la începutul carierei muzicale, câștigători de premii internaționale la prestigioase concursuri de dirijat. Din punct de vedere al proiectelor, unul dintre cele mai importante a fost prezentarea în concert a operei *Così fan tutte* (cu Orchestra de Cameră Radio și câteva nume importante de soliști români și italieni), dar și Gala de Operă ce a avut-o în prim plan pe soprana Adela Zaharia, ori seria de concerte cu violoniști români care sunt sau au fost concert-maeștri ai unor importante orchestre din Europa. Nu aș uita nici aparițiile pe scena Sălii Radio ale mezzo-sopranei Roxana Constantinescu (alături de Gabriel Bebeșelea, cu *Wesendonck Lieder* de Richard Wagner, dar și în compania Corului de Copii – ea fiind un excepțional „produs” al acestui ansamblu) sau Concertul Regal pe care îl prezentăm în fiecare lună mai și în cadrul căruia, anul acesta, au evoluat pianistul Alexei Volodin

și dirijorul Sascha Goetzel. Vom încheia stagiunea Orchestrei Naționale Radio cu *Carmina Burana* de Carl Orff – o lucrare pe care o prezentăm o dată la câteva stagiuni, pentru că presupune un aparat orchestral și vocal excepțional, dar și cu *Imperialul* beethovenian în interpretarea minunatului pianist britanic Martin James Bartlett, alături de Orchestra de Cameră Radio.

N.L.C.: *Probabil că există și greutăți, piedici, puncte slabe... Care ar fi acestea? Și care ar fi, pe termen scurt, mediu și lung, soluția pentru a depăși aceste probleme?*

L.S.: Cred că cea mai mare provocare pe care o avem în acest moment este legată de deficitul de muzicieni la nivelul tuturor ansamblurilor Radioului, lucru care ne afectează poate chiar mai mult decât situația bugetară. Așa cum știm, de ceva timp există restricții în privința angajărilor în instituțiile de stat, fapt care ne provoacă greutăți mari. Sunt deja câțiva ani de când nu am mai putut organiza concursuri, timp în care au existat pensionări sau plecări prin demisie (în acest domeniu, oamenii sunt destul de mobili și profită de oportunitățile ivite, migrând de la o orchestră la alta). Toate ansamblurile noastre suferă din acest motiv, dar cea mai afectată este Orchestra Națională Radio, pentru că este și ansamblul care, în mod firesc, ar trebui să prezinte cele mai complexe programe simfonice. În aceste condiții, singura soluție o reprezintă îmbogățirea ansamblului orchestral cu muzicieni externi, „supliment” la partidele care suferă de deficit de personal, ceea ce nu întotdeauna reprezintă o alternativă viabilă. Pe de o parte pentru că este foarte greu să ai la dispoziție muzicieni de valoare atunci când ai nevoie de ei, iar pe de altă parte pentru că întotdeauna unitatea ansamblului, coeziunea orchestrală au de suferit; atâta timp cât nu ai la dispoziție aceiași muzicieni care să cânte împreună o perioadă mai lungă de timp, să se cunoască, să învețe să colaboreze, să își cunoască unul altuia valențele interpretative, rezultatul artistic nu este întotdeauna cel dorit. Așadar, această restricție de a angaja în special tineri muzicieni (instrumentiști sau artiști vocali, membri ai corului) ne afectează într-o mare măsură; în al doilea rând, suntem obligați să ne încadrăm într-un buget care nu este foarte generos, sau, mai bine spus, nu este la nivelul nevoilor și cerințelor pieței muzicale internaționale, având în vedere că, așa cum vă spuneam mai devreme, suntem instituția cu cele mai multe ansambluri muzicale, deci și cu nevoi bugetare sporite. Cu toate acestea, am făcut tot ceea ce a fost posibil pentru a suplini o parte din aceste lipsuri în așa fel încât publicul să fie încântat de concertele de la Sala Radio și să revină cu plăcere.

N.L.C.: *Se mai potrivește, în contextul actual, existența unor soliști titulari astăzi, mai ales că, firesc, la Radio vin în mod majoritar soliști oaspeți în concerte? Ar mai exista, credeți, varianta unor rezidențe anuale, pentru foarte tineri și valoroși soliști, care să modernizeze acest concept al „soliștilor casei” și să ofere o încurajare valorilor noi, care absolvă Conservatoarele noastre?*

L.S.: Eu nu știu să existe, în altă parte decât în România, soliști angajați la nivelul unor ansambluri orchestrale. Formula adoptată în întreaga lume este aceea a rezidențiatului artistic: mari artiști care, timp de un an sau doi, prezintă mai multe proiecte alături de un ansamblu anume, sau chiar tineri soliști, câștigători ai unor prestigioase concursuri internaționale, pentru care o astfel de rezidență este o reală rampă de lansare. La Radio România, pe lângă cei trei muzicieni de valoare care sunt soliști-concertiști ai orchestrelor noastre – violonistul Alexandru Tomescu, violoncelistul Răzvan Suma și pianistul Horia Mihail, am decis să avem și noi, de la începutul acestei

stagiuni, un artist în rezidență al Orchestrei de Cameră Radio – celebrul violonist David Grimal. Am ales această formulă (este o titlatură pur onorifică) pentru că intenția și dorința mea este aceea de a crea o nouă identitate Orchestrei de Cameră, de a o aduce, din punct de vedere al repertoriului și al profilului artistic alături de alte renumite orchestre de cameră ale Europei. Deja o parte importantă a programelor noastre se desfășoară fără dirijor, solistul integrându-se ansamblului orchestral, și aceasta este traiectoria pe care mi-as dori să o urmeze acest ansamblu care, în România, are un profil unic, fiind singura orchestră de cameră cu o stagiune permanentă.

N.L.C.: Referindu-ne acum la cealaltă formație mare, Corul Academic; cum vedeți pe viitor traseul acestui ansamblu? De sine stătător, prin înregistrări destinate Fonotecii Radio sau prin concerte cu public? Ori îl vedeți integrat alături de formațiile orchestrale în proiecte vocal-simfonice și de operă în concert? Dacă ar fi să ne luăm după gradul de ocupare al sălii, cred că se conturează doi poli: un mare plus pentru Orchestra de muzică populară (aș zice alături de Big Band și de Corul de Copii) și o accentuată lipsă de apetență pentru concertele corale a cappella ale Corului academic...

L.S.: Încă din momentul înființării, în urmă cu 85 de ani, Corul Academic a avut o dublă menire: aceea de a pune în valoare, alături de orchestrele simfonice, marele repertoriu vocal-simfonic (lucru pe care acest ansamblu îl realizează în mod excepțional și pentru care este apreciat la superlativ de toți dirijorii cu care colaborează), dar și pentru a prezenta publicului și a înregistra repertoriul coral a cappella. Din punct de vedere al interesului publicului din păcate, în ultimii ani, lucrurile se prezintă destul de diferit, în sensul în care, într-adevăr, publicul nu mai răspunde cu același interes și concertelor a cappella. Contează evident, foarte mult, și tipul de repertoriu cu care corul vine în fața publicului, uneori mai atractiv – așa cum sunt Concertele de Crăciun, cele cu muzică gospel sau cu diverse prelucrări, alteori mai elitist. Însă întotdeauna, versiunile interpretative oferite de acest ansamblu de prestigiu al Radioului sunt impresionante, iar faptul că multe dintre înregistrările acestui ansamblu rămân în Fonoteca de Aur a Radioului vorbește de la sine despre valoarea muzicienilor ce îl alcătuiesc. Să nu uităm că, dincolo de concertele cu public, rolul Corului Academic Radio, la fel ca al tuturor celorlalte ansambluri ale Radio România, este acela de a realiza și înregistrări de studio, menite a îmbogăți fondul arhivistic, de a valorifica mare parte a repertoriului acestui gen.

La concertele Corului de Copii, dacă vorbim de reacția publicului, lucrurile stau cu totul altfel. Sala este întotdeauna neîncăpătoare pentru toți cei care doresc să participe la concertele micilor muzicieni, însă aici vorbim despre un cu totul alt target de public. Educația prin muzică, creșterea unor noi generații de copii care învață prin cântul coral să se apropie de marea muzică, dezvoltarea orizontului cultural reprezintă în sine un scop de care mulți părinți sunt conștienți și fac eforturi mari pentru a-și sprijini copiii care doresc să facă parte din acest ansamblu de elită. Având în vedere aceste deziderate, Corul de Copii Radio a început să aibă și câțiva „sateliți”: o „școală de cor” pe care dirijorul Răzvan Rădos a creat-o pentru cei mai mici (o pepinieră din care să fie selectați cei mai buni pentru Corul de Copii), dar și un cor de băieți, cărora ne dorim să le dăm posibilitatea de a fi parte dintr-un ansamblu (este mai dificil pentru băieți pentru că, așa cum știm, schimbarea vocilor lor intervine în mod neașteptat și la vârste diferite). Dorim, așadar, să le oferim cât mai multor copii oportunitatea de a fi parte dintr-un ansamblu coral pentru că muzica are un rol extrem de important în formarea tinerelor generații.

N.L.C.: Radio România a fost, întotdeauna, un pol de cultură națională, iar formațiile muzicale mereu au interpretat muzică românească, în special până în 1990, creând un tezaur de înregistrări cu partiturile tuturor compozitorilor români valoroși. În ultima vreme, interpretarea unei piese românești a devenit o raritate (cu excepția, ocazional, a unor partituri contemporane). Nu ar fi binevenită o reluare a tradiției și reintroducerea în viața muzicală a

Foto: Alexandru Dolea

unor lucrări care au trecut cu brio testul timpului și al valorii, de Mihail Jora, Alfred Alessandrescu, Theodor Rogalski, Constantin Bobescu, ca să dau exemple doar din „casa Radio”, dintre maestrul care și-au dedicat viața acestor orchestre? Ce ar trebui făcut pentru ca acești compozitori valoroși să nu alunece în uitare?

L.S.: Din punctul nostru de vedere compozitorii amintiți, dar și mulți alții din generația respectivă, se regăsesc uneori în programele noastre. Poate că nu atât de mult pe cât ar merita, însă o mare problemă o reprezintă lipsa partiturilor. Multe dintre ele există numai în manuscris, ori se află doar în bibliotecile universităților de profil, în cea a Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, sau chiar în biblioteca personală a moștenitorilor. Chiar și partiturile care se află în biblioteca Radioului sunt, multe dintre ele, într-un grad avansat de degradare. Pentru ca aceste opus-uri să fie interpretate în concert sau înregistrate, este necesară refacerea partiturii generale și a știmelor de orchestră – un proces anevoios și costisitor (noi neavând personal dedicat acestei activități și nici fonduri pentru a întreprinde această activitate).

Consider că soluția ar fi un efort conjugat depus de Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România, Universitatea Națională de Muzică, Radioul public și filarmonicile din țară care au în bibliotecă partituri ale compozitorilor români în vederea identificării unor oportunități de finanțare, astfel încât să putem contribui toți la refacerea acestui fond cultural extrem de valoros și, nu în ultimul rând, de a avea o evidență a acestor partituri și a situației în care se află materialele, atât din punct de vedere al stării lor fizice, cât și al drepturilor de autor – o altă problemă care ne poate împiedica să abordăm partiturile din patrimoniul muzical românesc.

N.L.C.: Stimată Doamnă Liliana Staicu, vă mulțumesc pentru timpul acordat!

Interviu de **Norela-Liviana COSTEA**

„Cum sună muzica corală a tinerei generații de compozitori?”

Despre „Coraliaada” - ediția a IX-a - 2025

Se mai scrie muzică corală în zilele noastre? Mai există tineri creatori atrași de acest gen? Iată două întrebări care stau adesea pe buzele multor iubitori ai muzicii de cor, pentru care răspunsul este unul singur: „Categoric!”. O dovadă este Concursul de Creație Corală pentru tineri compozitori „Coraliaada”, ajuns la a IX-a ediție a cărei Gală s-a desfășurat pe 5 aprilie în sala „George Enescu” a U.N.M.B.

Pentru cei mai puțin familiarizați, *Coraliaada* a luat naștere în 1993 la inițiativa muzicienilor Petre Crăciun,

numai studenți ai secției de compoziție, ci și ai secțiilor de dirijat, pian sau pedagogie muzicală, lărgindu-se astfel spectrul de interes în rândul junimii pentru muzica corală.

Juriul, compus din Cristian Al. Petrescu – președinte, Marcel Costea, Grigore Cudalbu, Andrei Stănculescu și Diana Dembinski-Vodă, a urmărit felul în care compozitorii s-au raportat la suportul literar ales (fiind vorba de o muzică vocală, textul cântărește mai mult), apoi, claritatea construcției și evoluția discursului muzical, varietatea elementelor de limbaj iar per ansamblu, substanța muzicală prezentă.

Din categoria **cor de copii**, prima piesă aparține lui Toma Verly, *Salve Regina*, și este scrisă pe baza unui imn închinat Fecioarei Maria. Discursul consonant tonal-modal și scriitura omofonă se derulează organic, revenind câteodată la nucleul lucrării - leit-motivul *Salve Regina*. Piesa a obținut premiul special din partea U.C.M.R.

A doua piesă, *Cântec mic*, a Mariei Perianu-Alexandru, este o miniatură cu accente folclorice pe versuri de Tudor Mănescu ce utilizează un limbaj tonal-modal plecând de la o bitonie, precum și o scriitură polifonico-omofonă. Este o lucrare accesibilă ce servește destul de bine textul poetic, motiv pentru care a primit Premiul al III-lea.

A treia piesă – *Clipa de-altă dată* – a Anei Creangă, mai complexă decât celelalte, sondează zona meditației umane asupra curgerii timpului. Pentru a o descrie, compozitoarea se folosește de o temă simplă din folclorul copiilor (modală, în măsură de 8/8, dublată

ritmic de bătaie de palme), pe care o alternează cu momente de cântat pe mut, recitat și în final șoptit, încheind-o picardian. Lucrarea a fost distinsă cu Premiul al II-lea.

Ultima piesă, cea mai sugestivă dintre toate și cea care a obținut Premiul I, aparține lui Mihnea Stroe. Intitulată *Primăvara*, lucrarea preia textul poeziei omonime a lui Vasile Alecsandri redându-l prin intermediul unor armonii luminoase și formule melodico-ritmice energice

Corul de copii și tineret „Symbol - Jean Lupu”

Voicu Enăchescu, Dan Buciu și Irina Odăgescu-Țuțuianu, un cvartet emblematic pentru acest segment muzical, cel care a înființat și Asociația Națională Corală din România, ambele cu scopul de a impulsiona creația corală îndeosebi în rândul tinerilor de până în 30 de ani. Primele 6 ediții ale concursului au curs neîntrerupt, apoi cu sincope, ediția a VII-a, la cârma căreia a venit și a rămas până în prezent compozitoarea Diana Dembinski-Vodă, desfășurându-se în 2013, iar a VIII-a, zece ani mai târziu.

Ediția de anul acesta s-a concentrat pe două categorii – cor de copii și cor mixt – și s-a bucurat de colaborarea cu două ansambluri de renume în vederea interpretării (remarcabile!) a celor 10 lucrări participante (4 pentru cor de copii și 6 pentru cor mixt), Corul de copii și tineret „Symbol - Jean Lupu”, dirijat de Luminița Guțanu-Stoian și Corul de cameră „Preludiu - Voicu Enăchescu”, dirijat de Andrei Stănculescu și, în cazul de față, și de câțiva membri ai formației.

Un lucru important și-n aceeași măsură interesant este că tinerii din această ediție nu sunt

Corul de cameră „Preludiu - Voicu Enăchescu”

ostinate ce stau la baza întregii construcții muzicale.

Categoria **cor mixt** debutează tot cu o lucrare religioasă, *Astăzi cel prea lăudat* de Andrei Miron, ce îmbină mesajul biblic cu trei piese folclorice cu o sonoritate similară colindelor. Forma stroficio-repetitivă din prima parte este urmată de o alta tripartită atât la nivel sintactic cât și agogic. Lucrarea a fost distinsă cu Mențiune.

A doua piesă compusă pe un text din folclorul maramureșean aparține lui Gabriel-Nicolae Șandru și se numește *Sus în vârful muntelui*. Se caracterizează printr-o sintaxă

majoritar polifonică și o temă de influență populară reluată aproape de fiecare dată de noile secțiuni. Liniile melodice ale vocilor sunt puternic ornamentate și conferă un soi de dramatism lucrării care obține Premiul al III-lea.

A treia piesă, care a primit Mențiune, *Prizonierii timpului pentru cor și pian* pe versuri proprii de Anda Ștefania Baci, ne îndeamnă la introspecție asupra modului în care alegem să ne trăim viața. Este o lucrare cu o evoluție frumoasă, cu secțiuni bine individualizate în care pianul se completează armonios cu corul,

reliefând ticăitul ceasului drept leit-motiv.

A patra piesă, cu o încărcătură emoțională deosebită, este *Mi-a bătut un moș la poartă*, semnată de Oana Vardianu. Transferul de amintiri, trăiri și înțelepciune dintre „moș” și tână sa versiune se realizează printr-o frumoasă progresie armonică tonomodală ce străbate toate cele trei secțiuni distincte mai ales ca ethos. Lucrarea obține premiul special al U.C.M.R.

A cincea piesă scrisă de Toma Verly, *Puer natus*, tratează în stil gregorian un subiect legat de Nașterea Domnului adoptând o formă de bar, armonii în permanentă schimbare, diverse culori vocale ce conduc către o codă care se repetă de mai multe ori până la *perdendosi*. Lucrarea a fost distinsă cu Premiul al II-lea.

Ultima piesă, de un dramatism aparte, se construiește pe baza unor versete din Apocalipsă care proorocesc sfârșitul lumii și a doua venire a lui Iisus și se ghidează după ideea *După faptă și răsplată!*. Este vorba despre *Ziua judecării pentru cor și pian* de Mihnea Dușcă, în care scriitura polifonico-imitativă vocală împreună cu cea instrumentală, presărată cu o varietate de efecte sonore: tropăit, glissando-uri precedate de atacuri vocale cu efect de glotă și recitativ, exprimă extraordinar tragismul sugerat de text, obținând Premiul I și Premiul special al Coralei Patriarhiei Române.

Melania TURCU

Master-class de percuție și recital cameral extraordinar

La Cluj-Napoca, la sfârșitul lunii aprilie și începutul lunii mai, a avut loc un eveniment muzical și educativ cu totul special cu participarea unor artiști remarcabili din Elveția, Italia și Germania. Manifestarea a fost posibilă prin bunăvoința a două muziciene românce stabilite în afara granițelor țării: Mihaela Despa, fostă studentă la UNMB, cu studii de master la Zürich (una din puținele femei care ocupă în prezent un post de prim-timpanist în prestigioasa Orchestră Simfonică din Berna) și pianista Ana Silvestru, inițiatoarea unor proiecte culturale de mare anvergură (formată la București sub îndrumarea profesorului concertist Viniciu Moroianu și a cărei desăvârșire artistică s-a petrecut sub ochii atenți ai unor monștri sacri cum sunt Dimitri Bashkirov, Konstantin Scherbakov, Lazar Berman.)

Manifestarea de la Cluj a debutat pe data de 27 aprilie, la Academia Națională de Muzică „Gheorghe Dima”, cu un masterclass oferit de legendarul timpanist al Filarmonicii din Berlin Rainer Seegers, pedagog remarcabil,

căutat de tineri de pe tot mapamondul, actualmente profesor la Conservatorul din Zürich și discipola lui, Mihaela Despa. Rainer Seegers a ocupat postul de timpanist la Filarmonica din Berlin în cea mai fastă perioadă a evoluției acestei orchestre simfonice de excepție. Cursul de măiestrie de la Cluj a fost frecventat de peste treizeci de studenți ai claselor de percuție din țară.

În data de 2 mai, în Sala „Auditorium Magnum” a Universității „Babeș-Bolyai” care găzduiește de mai bine de șapte decenii concertele Filarmonicii „Transilvania”, în zi de vineri, când melomanii se îndreaptă aproape în mod reflex spre locul unde Muzica se oficiază ca într-un ritual (ceea ce s-a întâmplat și de data aceasta), a avut loc „Recitalul cameral extraordinar” oferit de cei trei muzicieni deja amintiți, cărora li s-a alăturat pianistul-concertist Giulio Biddau, profesor la Conservatorul „Giovanni Pierluigi da Palestrina” din Cagliari, Sardinia.

Ansamblul cameral compus deci din două pianе și percuție a evoluat sub semnul unei sărbători precreștine intitulată în Italia *Calendimaggio* reînviată în zilele noastre și dedicată potrivit calendarului antic roman, Zeiței Flora, cea care făcea posibilă înflorirea arborilor. Cu timpul,

celebrarea renașterii naturii a fuzionat cu sărbătoarea muncii (vezi 1 mai), chiar dacă la Assisi, în Italia, *Calendimaggio* s-a transformat într-un festival.

Nimic mai potrivit cu ceea ce s-a întâmplat pe scena de la Cluj: ritualul oficiat de cei patru artiști vrăjitori era rezultatul unor zeci de ore de muncă în comun în care s-au adulmecat reciproc pentru a deveni un tot unitar, în care au îmblânzit instrumentele, cizelându-și în paralel puterile

scenele europene, ea fiind o piatră de încercare pentru ansamblul cameral atât de special ca timbru și componență. Compozitorul a notat în detaliu până și amplasamentul instrumentelor, oferind și un desen. În partea din față a scenei sunt așezate cele două piane (N.B. – și ele de altfel tot instrumente de percuție), pianistii evoluând cu spatele la public (într-o sală tradițională), în al doilea plan, instrumentele de percuție melodice iar în planul trei, cele

cu înălțime nedeterminată, creându-se astfel o anume spațialitate muzicii. Rolurile pianelor sunt egale, materialul tematic aferent lor, uzând de tehnici contrapunctice tradiționale grefate pe modalismul contemporan, pe fondul unei ritmici diverse, plină de propeșime și temperament năvalnic. Publicul a răsplătit cu îndelungi aplauze această interpretare de excepție a capodoperei bartókienne dar și oportunitatea de a face cunoștință cu acest opus. Desigur, chemați la rampă de mai multe ori, artiștii au răspuns aplauzelor cu *Brasileira* din *Suita „Scaramousche”* de Darius Milhaud, care a răspândit în sală energia frenetică a ritmurilor sud-americane. Astfel Recitalul extraordinar din 2 mai de la Cluj s-a încheiat rotund, ca orice

fizice și intelectuale, modelându-și sufletele, pliindu-se neîncetat pe insolitul repertoriu ales. Piesa de debut, J. S. Bach – *Gottes Zeit ist die allerbeste Zeit (Actus Tragicus)* BWV 106, cantată bazată pe două corale pe texte biblice în aranjament pentru două pianе de G. Kurtág a fost ca o incantație de inițiere în ritualul ce urma să se petreacă. Rămânând în universul renescentist-baroc al curții regale franceze, au urmat două piese de frații François André Philidor (*Marche française* sau *Marche Royale*) și Jacques Philidor (*Marche à quatre timbales pour le Carrousel de Monseigneur*, scris în 1685) care au pus în valoare virtuozitatea și adaptarea la stilul specific a artiștilor performer. *Paukenkrieg* (Războiul timpanilor), cadență de virtuozitate la *Der Paukerkrieg „Batrachomyomachia”* pentru 2 timpani solo, orchestră de cameră op. 55 (prezentată în primă audiție la Berlin sub bagheta lui Herbert von Karajan) de Werner Thärichen (1921-2008), compozitor, percuționist și profesor de dirijat la *Hochschule der Künste* din Berlin și profesor onorific la Universitatea din Tokio a fost un alt prilej de etalare a virtuozității tehnice a celor doi percuționiști, profesor și discipolă. În continuare publicul a fost învăluit în sonoritățile delicate și insinuante ale Impresionismului francez prin lucrarea *Lindaraja* (1901) pentru două pianе de Claude Debussy și cinci tablouri (*Pavanne de la Belle au Bois dormant. Lent; Petit Poucet. Très modéré; Laideronnette, impératrice des pagodes. Mouvement de marche; Les entretiens de la Belle et de la Bête. Mouvement de valse très modéré; Le jardin féérique. Lent et grave*) din lucrarea lui Maurice Ravel *Ma Mère l'Oye* în aranjament pentru percuție și două pianе de Peter Sadlo (1962-2016), percuționist german de talie mondială și compozitor. Piesa de rezistență și atracția recitalului a constituit-o însă *Sonata pentru 2 pianе și percuție* compusă de Béla Bartók în 1938 (*Assai lento; Allegro troppo; Lento, ma non troppo; Allegro non troppo*), lucrare de o dificultate extremă, cântată foarte rar pe

ritual, într-o atmosferă de speranță că natura, invocată pe parcursul întregii serii, renăscută la viață va declanșa noi energii în sufletele oamenilor.

Sanda HÎRLAV-MAISTOROVICI

Albumul cu amintiri

Compozitorii Ion Dumitrescu, Mihail Jora și Alfred Alessandrescu (București, anii '50).

Fotografie din Arhiva Ilinca Dumitrescu

Amintiri de la Viena

Și dacă tot îmi propusesem să vizitez una dintre marile capitale ale lumii, cu o tradiție remarcabilă în ceea ce privește muzica, tocmai acum când se împlinesc 200 de ani de la nașterea lui Johann Strauss-fiul, nu aș fi putut să îmi reprim curiozitatea și bucuria de a viziona un spectacol la Opera de Stat din Viena. Și iată că astrele s-au aliniat și am avut ocazia să prind două reprezentații una după cealaltă, în 27 și 28 aprilie – și chiar m-am bucurat că era vorba despre opere în limba germană, pe care să le aud cântate ca la mama acasă, vorba aceea.

Prima dintre acestea a fost *Lohengrin* de Richard Wagner de la care aveam mari așteptări, pe de-o parte datorate faptului că reprezentația se producea într-un teatru liric de prestigiu, iar pe de alta, pentru că punerea în scenă a aceluiași titlu la București mi-a lăsat o impresie foarte plăcută. Ei bine, faptul că scenografia (semnată de Anna Viebrock) a constatat într-o variațiune pe aceeași temă timp de 3 ore și jumătate – în speță un fel de chei de acostare al Brabantului, mângălit ici, colo cu graffiti, și având niște terase care în fiecare act își modificau nesemnificativ poziția – nu a făcut altceva decât să creeze o monotonie greu de suportat. De altfel, întreaga producție a fost înveșmântată în nuanțe de gri, cu o obscuritate menită să ascundă ceva, probabil presupusa crimă de care era acuzată Elsa. Singura

continuu impresia că nu știe ce are de făcut. Până și eroul venit din Ținutul Sfântului Graal s-a ridicat din apele tulburi ale canalului, cu plete și o armură incertă, mascată parțial de o pereche de blugi făcuți ferfeniță, stârnind mai degrabă comicul decât impunând aerul misterios și solemn al originii sale. Nici Elsa nu a făcut notă discordantă cu

atmosfera creată, părând în orice caz prea matură din punct de vedere fizic pentru a întruchipa acest rol. În tabloul sumbru și sordid descris, cu accente comice, o tânără este acuzată de crimă, vânată, apoi apărată de un personaj fantastic, părăsită, iar în final... ucisă?! Pentru că finalul operei te lasă cu multe întrebări, iar per total, cu un gust amar. După ce *Lohengrin* își dezvăluie identitatea și este nevoit să se întoarcă în Montsalvat, acesta se scufundă în apele tulburi, iar Elsa, sfâșiată de durere, îl caută prin canal.

În final salvează din apă o siluetă ce pare a fi *Lohengrin*, ca un cadavru care a stat câteva săptămâni sub ape, care se dovedește a fi Gottfried, fratele ei. Fără prea multe ezitări, acesta înfige o sulită în inima Elsei, care se prăbușește la pământ. Semnificația acestui gest poate fi interpretată, în contextul regiei semnate de Jossi Wieler și Sergio Morabito, că Elsa era într-adevăr vinovată de moartea fratelui ei, iar răzbunarea acestuia nu reprezintă altceva decât o consecință firească, o pedeapsă pentru fratricid. Dincolo de regia cel puțin îndoielnică (pentru că un astfel de titlu necesită multă atenție pentru a fi pus în scenă într-un mod adecvat și ingenios), nici distribuția nu a fost cea mai fericită.

În rolul Elsei s-a aflat soprana Camilla Nylund, neconvingătoare nici prin timbrul exagerat de vibrat, nici prin jocul actoricesc. *Lohengrin* – întruchipat de Klaus Florian Vogt s-a făcut remarcat prin timbrul foarte deschis, aproape

pată de culoare a fost reprezentată de cor, o masă amorfă care apărea în scenă și dispărea, fără o direcție clară, lăsând

deloc impostat, însă cald și plăcut. Am observat că tenorii pe care i-am ascultat la Viena au cântat deschis, poate din cauza pronunției necesare textului în limba germană. În ceea ce privește poziția de erou a lui Lohengrin, nu a părut nicidecum personajul principal, lumina reflectoarelor a fost în exclusivitate pe Elsa de Brabant, el părând mai degrabă un paj care nu prea știe cum să se comporte, decât un cavaler din Ținutul Sfântului Graal. În schimb, Ortrud

S-a și cântat foarte bine – Regina Noptii (Serena Sáenz) s-a individualizat ca o prezență demnă, iar vocal a dezvăluit un timbru plăcut, cu supra-acute cât se poate de dense și susținute, nu doar atinse și abandonate. Vocea Paminei (Maria Nazarova) a sunat rotund, sofisticat, dar fără a-și pierde prospețimea și tinerețea. Papageno (Ludwig Mittelhammer) și-a jucat rolul cu umor și a avut numeroase culori timbrale foarte interesante, iar Tamino (Cyrille

Dubois) și Monostatos (Jörg Schneider) au avut, așa cum afirmam anterior, voci foarte deschise. Sarastro (Franz-Josef Selig) s-a înfipt bine în registrul grav și a avut un timbru stabil, iar cele trei doamne (Jenni Hietala, Alma Neuhaus, Monika Bohinec) și cei trei copii (Lina-Marie Znamenskiy, Filip Dorobantu, Elias Pakla) au completat cum nu se putea mai potrivit întregul tablou. Papagena (Hannah-Theres Weigl) a avut și ea o misiune grea, aceea de a juca versiunea ei bătrână, utilizând o marionetă de dimensiuni considerabile. De asemenea, poantele și aluziile prezente în *Singspiel* și-au atins ținta, pentru că s-a răs copios.

Orchestra a sunat, din nou, foarte bine sub bagheta lui Adam Fischer care a dirijat opera integral pe dinafară, cu partitura închisă pe pupitru.

M-am bucurat de cele două reprezentații, cu bune și mai puțin bune, și deși una a fost o mare dezamăgire, iar cealaltă o revelație, am constatat cu o oarecare satisfacție că situația genului liric din România nu e chiar atât de dramatică și că în unele cazuri am văzut reprezentații mai bune la noi decât pe alte scene europene.

Teodora CONSTANTINESCU

Christian Thielemann

Foto: Wolf-Dieter Grabner

(Anja Kampe) și Friedrich von Telramund (Jordan Shanahan) au făcut echipă bună, atât vocal, cât și scenic.

De asemenea, *chapeau bas* pentru Christian Thielemann și orchestră, care a sunat impecabil. De altfel, publicul a apreciat reprezentația, se pare – pentru că artiștii au fost chemați la aplauze de nu mai puțin de șase ori!

În a doua seară am asistat la *Flautul fermecat* de Wolfgang Amadeus Mozart, opera mea mozartiană preferată. Dacă în cazul precedent a părut că regizorul a șomtat, reducând toată acțiunea la minimum necesar, *Flautul* a fost, într-adevăr, o beție de schimbări de decor și soluții scenice ingenioase. În regia semnată de Barbora Horáková, binele a triumfat asupra răului nu doar la nivel conceptual, ci și în plan fizic: conacul desprins parcă dintr-un film de groază, cu cruci și morminte proaspete și pânze de păianjen s-a transformat în final într-un sălaș al soarelui, iar veșmintele aparținând parcă Familiei Addams au fost înlocuite cu haine obișnuite, actuale. Mijloacele tehnice au fost utilizate intens pentru schimbarea decorului în aproape fiecare scenă, iar efectele sonore de furtună cu tunete sau păsări de noapte care însoțeau de obicei aparițiile Reginei Noptii au contribuit semnificativ la conceptul gândit de regizor. Poate că e nevoie să vezi această punere în scenă de mai multe ori ca să o înțelegi întru totul – atât de numeroase au fost substraturile și transformările scenice.

Foto: Teodora Constantinescu

Contraste și continuități: două premiere la Metropolitan Opera

Doar câteva decenii despart evenimentele din lumea mediteraneeană evocate în două noi producții, prezentate recent la Metropolitan Opera – *Antony and Cleopatra* de John Adams și *Salome* de Richard Strauss. Și totuși, în pofida unor interpretări muzicale de cea mai înaltă clasă, diferențele dintre partiturile scrise la un secol distanță, dar și dintre cele două viziuni regizorale, le situează în registre stilistice greu de conciliat.

Paradoxal, dintre cele două producții, nu creația mai recentă ci *Salome* este cea care a părut să confirme forța ei inovatoare. Muzica își păstrează valoarea de șoc: senzuală,

Gerhard Siegel (Herod) and Elza van den Heever (Salome)

disonantă, tensionată, ea transcende granițele dintre lirism și violență.

Această energie viscerală a muzicii lui Strauss își găsește un corespondent scenic de o intensitate psihologică comparabilă în viziunea regizorală radicală semnată de Claus Guth, care a evitat convențiile orientalist-decorative asociate adesea cu *Salome*, propunând în schimb o explorare sumbră și simbolică. Acțiunea este plasată într-un interior victorian întunecat, un spațiu închis, împovărat de tăceri și amintiri apăsătoare, în care reperele temporale se estompează între rememorare și halucinație. Decorul evocă mai curând o criptă decât un palat. O statuie gigantică cu cap de berbec, aidoma zeului egiptean Khnum, modelatorul de trupuri și destine, este un simbol al autorității patriarhale.

Spectacolul se deschide neașteptat: nu cu clarinetul șerpuitor din partitura lui Strauss, ci cu un film mut înfățișând o fetiță care distruge o păpușă – o imagine metaforică a traumei și pierderii inocenței. Reinventat, momentul-cheie al oricărei montări, „Dansul celor șapte văluri” nu mai funcționează ca o scenă de seducție, ci devine expresia unei identități sfâșiate. Salome nu dansează singură, ci alături de șase versiuni mai tinere ale ei, îmbrăcate identic și mișcându-se mecanic, precum niște păpuși cu arc. Această coregrafie reiterează mai degrabă o durere reprimată decât o exprimare liberă.

Fascinat, Herod își pune o mască de berbec, devenind întruchiparea vie a statuii – și, odată cu asta, figura traumatică din trecutul prințesei. În locul apoteozei erotice, scena culminează cu un act de revoltă: Salome distruge statuia, un gest iconoclast, ca o exorcizare violentă.

Cele două scene în care Salome îl atinge pe Jochanaan au o încărcătură dramatică reală, marcată de seducție, respingere și imposibilitate. În prima, Salome coboară în cisterna albă – loc de detenție, dar și ecou al unei copilării suspendate, cu jucării risipite în jur – cu o curiozitate care alunecă rapid în obsesie. Mișcările ei devin tot mai haotice și mai intime, până când Jochanaan, aflat în lanțuri, se retrage brusc, refugiindu-se într-o condamnare profetică. Al doilea tablou, după moartea lui, este și mai tulburător prin liniștea și cruzimea sa. Într-un act deopotrivă delirant și ceremonial, ea mângâie și sărută capul rețezat. În timp ce Salome este înconjurată de cele șase versiuni mai tinere ale ei, Herod se retrage înspăimântat. Ultimele lui cuvinte – „Să fie ucisă această femeie!” – sunt rostite cu teamă, prea târziu și fără putere. Salome se îndepărtează, dispărând într-o perdea de ceață și lumină albă, ca și cum s-ar retrage în hăul psihic din care pare că a venit.

Oricât de abstractă sau simbolică ar fi construcția regizorală, *Salome* rămâne o operă care se bazează pe intensitatea, controlul și disponibilitatea expresivă a interpretei principale. În această montare, Elza van den Heever a oferit o creație vocală și actoricească de o rară complexitate. Între imobilitate solemnă și gesturi impulsive, a construit o *Salome* cu multiple chipuri: ironică cu Herod, sfidătoare cu mama ei, manipulativă cu Narraboth, nesigură și tulburată în prezența versiunilor mai tinere ale propriei persoane. Vocal, a preferat culoarea și tensiunea expresivă în locul forței brute, sugerând – uneori concomitent – extaz, fragilitate și halucinație. Acest spectru

Elza van den Heever (Salome), Peter Mattei (Jochanaan)

expresiv a fost evidențiat cu precădere în monologul final „Ich habe deinen Mund geküsst”, unde vocea ei a oscilat între o intimitate abia percepută și izbucniri de disperare.

Celelalte personaje au fost definite, vocal și scenic, prin raportul lor cu Salome. În rolul lui Jochanaan, baritonul

Peter Mattei, a oferit, cu timbrul său inconfundabil și o prezență scenică pregnantă, un portret al profetului care rămâne neclintit, dar nu pe deplin imun la avansurile Salomeei. Gerhard Siegel a conturat un Herod cu accente de umor macabru și un grotesc controlat, sfâșiat între dorință, frică și neputință. Glasul său, incisiv și flexibil, a urmărit cu inteligență degradarea treptată a personajului: de la seducție unsuroasă la o declamație tot mai agitată și fragmentată. Într-un decor dominat de tonuri întunecate, Michelle DeYoung s-a remarcat vizual prin rochia portocaliu-sângerieu și, vocal, printr-o interpretare tot mai sigură pe parcursul serii. Departe de caricatura isterică, Irodiada ei a fost definită de o răceală calculată.

La pupitru, Yannick Nézet-Séguin a condus orchestra cu claritate și tensiune bine dozată, păstrând echilibrul între densitatea expresivă a partiturii și ceea ce se petrecea pe scenă. În ciuda unor momente izolate în care vocile au fost acoperite, coerența ansamblului s-a menținut, iar tensiunea a fost mereu palpabilă.

*

La câteva zile distanță, o altă tragedie, altă lume: *Antoniou și Cleopatra* de John Adams, compusă în 2022, are premiera la Met într-o montare preluată de la Opera din San Francisco. Spre deosebire de lucrările sale lirice anterioare, Adams semnează pentru prima dată singur libretul. Rezultatul este un text dens, care comprimă drama shakespeariană într-o succesiune de replici scurte și declarative, cu puține spații pentru reflecție. Muzica – ritmic sofisticată și meticolos orchestrată – amplifică această senzație de grabă neconținută. Opera poartă amprenta stilului matur al lui Adams: propulsivă, cu armonii instabile, dar nu radicale. Coardele și suflătorii se înlanțuie în ostinato-uri frânte și pulsații schimbătoare, care reflectă instabilitatea dramatică de pe scenă. Dirijându-și propria partitură, Adams a menținut controlul asupra tempoului și texturii, iar orchestra a răspuns cu precizie indicațiilor sale.

Pendulând între Alexandria și Roma, montarea semnată de Elkhanah Pulitzer, cu o scenografie simplă de Mimi Lien, reinterpretează opera nu ca pe o epopee istorică,

ci ca pe un comentariu asupra modului în care puterea este modelată prin imagine. Producția suprapune Hollywoodul anilor '30, Egiptomania Art Deco și estetica epocii fasciste peste lumea antică, trasând paralele vizuale între spectacolul imperial și cultul modern al celebrităților.

Costumele concepute de Constance Hoffman prelungesc viziunea regizorală. Cleopatra este prezentată ca o combinație de divă de film mut, zeiță și icoană mediatică. Antoniu alunecă între roluri – lider militar, amant, figură publică – purtând ținute care amintesc și de

Gerald Finley (Antony), Julia Bullock (Cleopatra)

Foto: Karen Almond

tunicile antice, și de eleganța hollywoodiană a anilor '30. Ascensiunea lui Cezar culminează cu uniforme de inspirație totalitară. Retorica vizuală devine explicită: soldați în pas de defilare evocând ascensiunea fascismului european. Dacă, la Shakespeare, Octavian (Cezar) este o figură rece și disciplinată, aici devine prototipul liderului naționalist autoritar.

Forța emoțională a spectacolului se sprijină pe cuplul Julia Bullock – Gerald Finley. Bullock (Cleopatra) impresionează prin dicție clară, timbru cald și abilitatea de a proiecta fragilitate și autoritate. Finley (Antoniou) oferă o interpretare interiorizată și nuanțată, în care vulnerabilitatea nu anulează demnitatea. Împreună construiesc o relație tensionată și credibilă, dar textul nu le oferă spațiu pentru desfășurare lirică ori intimitate reală. La rândul său,

tenorul Paul Appleby (Octavian) aduce o voce clară, incisivă, și construiește treptat o prezență tot mai autoritară, în acord cu evoluția politică a personajului. În roluri secundare, Alfred Walker (Enobarbus) impune gravitate, iar Jarrett Ott (Agrippa) și Elizabeth DeShong (Octavia) completează distribuția cu siguranță scenică și vocală.

Deși, în mod evident, nu cea mai reușită dintre cele cinci colaborări ale lui Adams cu Metropolitan Opera, *Antoniou și Cleopatra* rămâne un experiment scenic și muzical interesant – mai degrabă cerebral decât visceral, și mai mult conceptual decât emoțional. În contrast, *Salome* a fost un spectacol inovator a cărui intensitate este greu de uitat.

Edward SAVA

Foto: Karen Almond

Silvia Șerbescu, 60 de ani de legendă (III) Moștenirea spirituală a mării artiste

Anul 1941 aduce momentul în care artista prezintă publicului *Imperialul* beethovenian. Pregătită îndelung, cu cel puțin șapte ani în urmă, interpretarea sa a beneficiat din plin de indicațiile domnișoarei Erbiceanu, care au rămas, din fericire, consemnate în corespondență. În seara de 14 noiembrie 1941 se prezintă cu acest concert, dirijor fiind George Georgescu. Cronicarul de la „Vremea” ajunge la concluzia că artista „a realizat un Beethoven cu rezonanțe majore, fără să se simtă deloc mâna femeii.” Varianta sa e comparată cu interpretările internaționale cele mai ilustre care s-au auzit vreodată la Ateneu. I se reproșează doar că apare prea rar în viața muzicală publică.

Supunându-se disciplinat acestei observații, solista pregătește un nou program de recital cu Sonata Appassionata de Beethoven, *Sonata în si minor* de Liszt, *Balada a patra* de Chopin, *Reflets dans l'eau* și *Feux d'artifices* de Debussy, *El Puerto* și *Navarra* de Albeniz. Romulus Dianu scrie în cronică sa că recitalul acesta se așază printre cele mai înalte seri de muzică ale stagiunii. A fost și critica, neîntemeiată pe argumente, „scăpată” pe hol spre ieșire de doamna Cella Delavrancea, care, ajunsă la urechile Silviei, n-a îndurerat-o, ci dimpotrivă, a făcut-o să realizeze că e deschisă la posibilitatea ca unui coleg să nu-i placă realizarea ei. Bazându-se pe faptul că-i aduce domnișoarei Erbiceanu întotdeauna programul pentru ultima verificare, era liniștită că seara se desfășurase după așteptări.

Succesele repurtate în țară au determinat forurile conducătoare să o propună pentru un turneu în Turcia, la Ankara și Istanbul, în Turcia, în anul 1949. S-a interesat și a obținut partitura unui dans național turcesc, pe care l-a învățat imediat, iar ajunsă acolo, a fost îndelung ovaționată pe tot parcursul turneului, cu urale suplimentare după bisul cu piesa turcească *Zeybek*. Ecurile entuziaste au continuat. A dat și interviuri care au apărut în presa turcă și au făcut senzație. Scrisori de mulțumire i-au fost adresate mult timp după aceea, atât din partea unor oficialități tucești, cât și din partea diplomaților români prezenți la eveniment.

Revenită în țară, își reia firul concertelor. Între acestea se detașează al doilea recital de pian și vioară oferit de maestrul Enescu și Silvia Șerbescu la Ateneu, în 29 decembrie 1942. În program au figurat *Suita în do minor* de Bach, *Sonata în la major* de Brahms și *Sonata în mi bemol major* de Richard Strauss. După concert, ovațiile au fost copleșitoare. Iar maestrul i-a scris Silviei pe un program de sală, următoarea dedicație: „Atât de remarcabilei mele partenerere de astă seară, admirație și respect. George Enescu.”

Cu toate limitările, renunțările și pericolele cauzate de război, Silvia își continuă programul de concerte. Un regal îl constituie, astfel, concertul din 13 aprilie 1943, în care, împreună cu Filarmonica bucureșteană dirijată de maestrul Ionel Perlea, cântă *Concertul nr. 5* de Beethoven, *Nopți în grădinile Spaniei* de de Falla și *Toccata* de Respighi. Critica a remarcat cu bine venite sublinieri reușite minunate a solistei de a crea lumi sonore atât de diferite, caracteristice muzicii clasice beethoveniene, grandoarea vechilor maestri italieni sugerată în piesa lui Respighi și ecurile colorate, voluptuoase de dans spaniol ce vibrează în lucrarea lui de Falla.

În același an, Ministerul Propagandei Naționale o trimite din nou în străinătate. În Finlanda, la Helsinki, la Turku, Tampere, precum și la Stockholm, în Suedia. Programul susținut a cuprins *Preludiu* și *Fugă pentru orgă* de Bach-Liszt, *Apassionata* beethoveniană, *Toccata* de Enescu, *Suita lirică* de Andricu, *Preludiu* de Linko, *Reflets dans l'eau* și *Feux d'artifices* de Debussy, *El Puerto*

și *Navarra* de Albeniz. Elogiile presei și aclamațiile publicului au fost unanime. Pentru a-și reprezenta țara cu înaltă onoare, pianista a înfruntat mari pericole din cauza bombardamentelor americane asupra Germaniei, precum și a unei furtuni puternice survenite instantaneu. Continuând impresia de neuitat lăsată în orașele nordice și omagiile ce i s-au adus ca recunoaștere, la întoarcerea în țară artista primește o scrisoare de mulțumire din parte Legației Regale a României în care „serviciul de presă român la Stockholm și șeful acestui serviciu roagă pe Dna Șerbescu să primească respectuoase mulțumiri pentru opera românească pe care a săvârșit-o cu ajutorul artei sale, departe de scumpa noastră țară, aducând astfel un serviciu în plus pentru cunoașterea peste hotare

a artei muzicale românești și a artiștilor săi. Stockholm, 18 mai 1943.”

După reîntoarcerea în țară, pregătește și susține un nou concert la Filarmonică, dirijat de maestrul George Georgescu. Lucrarea interpretată e *Rapsodia* de Rahmaninov pe o temă de *Paganini*, succesul subliniat și aclamat fiind unanim.

Anul 1944 începe cu teama generală de pericolul ca Bucureștiul să fie bombardat. Ceea ce se întâmplă, aducând tragedii și sacrificii din partea populației capitalei. Noul pian de concert al Silviei este distrus în primul raid aerian. În aceeași perioadă, brațul drept al pianistei începe s-o doară îngrozitor. După o pauză cu tratament recomandat de medici, își reia treptat programul de lucru.

În iunie 1945 tatăl Silviei decedează, lăsând o mare durere în sufletul fiicei și al micuței nepoate Liana. Solista își respectă doliul după tată, dar acceptă invitația de a cânta în concert cu maestrul Mihail Jora ca dirijor, fără a se însănoși, totuși până la data cerută, ceea ce o obligă să renunțe. Atunci, amintindu-și de solistul Paul Wittgenstein pentru care Ravel compusese *Concertul pentru mâna stângă*, a început să lucreze acest concert. Dar durerea a cuprins și această mână. Disperată, a trebuit să suspende cântarea, cu două zile înainte de concert.

Urmează o perioadă de refacere, după care, la 23 mai 1948 apare la Ateneu, cântând magistral, cu maestrul Georgescu dirijor, *Variațiile simfonice* de César Franck. Suferința și tribulațiile cu concertele au determinat-o să-și creeze un program de studiu și de meditație asupra muncii propriu-zise de asimilare a repertoriului.

În același an este cooptată în Comisiunea pentru calificarea concertistilor vocali și instrumentiști, în juriile unor concursuri și festivaluri de tineret din țară. În toamnă e numită profesoară la catedra de pian principal a Conservatorului „Ciprian Porumbescu”. Reamintim că acum se împlineau 17 ani de când i se respinsese prima cerere, în anul 1931.

Ultimii ani ai deceniului al patrulea au marcat înființarea orchestrelor simfonice de stat în majoritatea orașelor importante din țară. Silvia Șerbescu este invitată în fiecare oraș, cu *Concertul al doilea* de Rahmaninov prioritar. Anul 1953 marchează comemorarea a 10 ani de la decesul lui Rahmaninov. Silvia e chemată peste tot să cânte concertul al doilea, în vreme ce Valentin Gheorghiu interpretează magistral *Rapsodia pe o temă de Paganini*. Succesul e memorabil. Artista e dorită peste tot să cânte do minorul. Are un turneu în U.R.S.S., cu aclamații intense la Moscova. Apoi cântă în Cehoslovacia, la Praga.

La 1 iunie 1955 este numită solistă a Filarmonicii din București. Are un nou turneu triumfal la Moscova, Kislovodsk, Baku. La sfârșitul anului i se conferă titlul de Artist Emerit și Premiul de Stat pe anul 1954.

Între timp, repertoriul artistei crește. Asimilează *Concertul pentru mâna stângă* de Ravel. Învăță treptat, pregătind pentru scenă, integrala *Preludiilor* de Debussy.

Cu toate succesele glorioase repurtate pe parcurs, oficialitățile politice care conduceau cultura apelează la un gest reprobabil și absurd. La 1 iulie 1956 direcția Filarmonicii bucureștene o înștiințează că-i încetează angajarea ca solistă a acestei instituții. Consecința imediată era că nu mai putea participa la turneele formației în străinătate. E invitată, bine înțeles, să cânte peste tot în țară. O face cu aceeași devoțiune și concepe totodată,

un program de noi realizări. Asimilează *Sonata nr. 1* de George Enescu, lucrare capitală ce nu mai fusese cântată în România. Sonata aceasta e inaugurată de pianista Maria Fotino la începutul anului 1958, printr-o coincidență, iar apoi, de Silvia Șerbescu în recitalul său bucureștean, alături de *Preludiile* de Debussy. Era în 12 februarie 1958.

Apoi Silvia atacă majestuos *Concertul nr. 2 pentru pian și orchestră în si bemol major* de Brahms. Era înălțimea supremă la care ținea privirea scrutătoare a pianistei.

În anul 1961, la 3 august, închide ochii pentru totdeauna maestrul George Breazu. Apoi, la 20 octombrie, Domnișoara Constanța Erbicănu își dă obștescul sfârșit, în vârstă de 87 de ani. Concertele Silviei merg, însă, mai departe. Cu ocazia centenarului nașterii lui Claude Debussy, artista oferă publicului românesc integrala *Preludiilor*, pe care o prezintă în principalele centre ale țării și la București, la Ateneu, la 21 decembrie 1961.

Între timp apar semnele unei boli severe, care avea să progreseze și să-i provoace sfârșitul. În iarna lui 1963 se produce o nouă ocluzie intestinală, operată cu succes de o eminentă echipă de medici.

La începutul anului 1964 își revine foarte bine, ceea ce îi permite să susțină concerte în șase orașe din țară. Ultimul, la Ateneu, se desfășoară la 11 aprilie 1964. Cântă *Rapsodia* de Rahmaninov. A fost un cântec de lebadă. La 30 mai are o nouă criză care determină o nouă intervenție chirurgicală. Apoi se odihnește două luni la Predeal. În septembrie reușește să asiste la cea de a treia ediție a Festivalului Internațional „George Enescu”. În restul timpului, când nu predă la Conservator, redactează studii teoretice, o asistă pe Liana la lucru. Pe la începutul lui 1965 este internată în spital și i se face o nouă operație. Nu mai poate părăsi patul de suferință. Au urmat chinuri insuportabile, iar în dimineața zilei de 22 aprilie 1965 s-a stins, înconjurată de ai săi cu iubire nespusă. La ceremonia funebră, fostul său elev Constantin Ionescu-Vovu a rostit cuvântul de despărțire.

În încheierea capitoului despre activitatea de profesoară, vom concluziona cu faptul că în cei 15 ani de profesorat a avut următorii elevi: Constantin Ionescu-Vovu, Constantin Iliescu, Cristea Zalu, Georgeta Ștefănescu-Barnea, Helmuth Plattner, Alexandru Șumski, Peter Szaunig, Marta Joja, Sanda Bobescu, Liana Șerbescu, Ioana Minei, Liliana Rădulescu, Florina Iftimescu-Cozighian, Veronica Rusescu, Maria Miorela Bobescu, Zoe Popescu-Șarpe, Alexandrina Zorleanu, Elena Cosma, Florella Geantă, Rodica Giroveanu, Constantin Stelian, Georgi (Goșo) Petrov, Emilian Voicu, Theodor Paraschivescu, Lavinia Tomulescu-Coman, Eugen Ciceu (Cicero), Alexandru Dumitrescu, Julius Kalmann, Doina Pârvan, Gheorghe (Gigi) Balaban, Constantin (Costi) Chirițescu, Cristian Dumitrescu.

Cum era stilul pedagogic al maestrei? E întrebarea la care au putut răspunde aceia dintre elevii clasei Șerbescu dotați cu talent și inteligență în măsură să asimileze cerințele acesteia. Când intra în atenția sa, te cântărea foarte repede, îți descifra formula personalității după felul cum cântai, îți detecta imediat punctele tari și pe cele slabe. Apoi îți alegea piesele repertoriului pentru anul de studii respectiv, pe etape, fiind un profesor cu viziune. Oferea sprijin și înscredere fiecăruia, propunea programe solide, serioase, de cel mai bun gust. Nu lipsea niciodată cel puțin un punct incitant, o noutate, un clenci, un suspans, dovedindu-se și prin aceasta un profesor curajos. Îndrăzneala și curiozitatea profesională o conduceau spre muzica de anvergură, spre valorile de vîrf ale creației secolului XX: Kabalevski, Prokofiev, Andricu, Toduță, Enescu. Viziunea sa pornea în studiu de la întreg spre amănunte, spre elementele constitutive. Căuta să activeze judecata proprie a elevului. După perioada de gestație, îi oferea acestuia cunoștințe necesare, explicații și exemplificări. În apropierea examenului, concertului sau concursului, se îngrijea de pregătirea scenică: amplasament, sonoritate, prezentare, îmbrăcăminte și încălțăminte potrivite. După eveniment avea o atitudine camaraderescă, fără crispări sau resentimente în judecata execuției. Încuraja mereu pe fiecare, aducea laude meritate, atât elevilor proprii, cât și celor ai profesorilor colegi din catedră. Nu era chițibușară, nu pisălogea pe nimeni, atitudinea sa era deschisă, fără a strivi personalitatea elevului, pe care-l considera un camarad mai tânăr. Nu purta ranchiună și avea un haz irezistibil. Umanitatea, simplitatea, corectitudinea gesturilor firești o făcea iubită și stimată pentru modestie și gentilețe pe această artistă neîntrecută cu prestigiu internațional. Anvergura aparatului pianistic, un temperament de foc dar și dispoziția pentru subtilitate, pentru zonele tainice ale discursului muzical, poezia, bogăția incredibilă a auzului interior, o memorie uluitoare, titanismul, claritatea și simplitatea directă în actul interpretării în concert, comunicarea spontană, fermecătoare cu publicul. Prin multitudinea și varietatea atributelor geniului său, Silvia Șerbescu rămâne până astăzi, la 60 de ani după trecerea în legendă, un model neîntrecut al artei pianistice.

Lavinia COMAN

Aniversări, comemorări...

Pe 3 mai 1920, la București a venit pe lume compozitorul **Alexandru Pașcanu**. A studiat la Conservatorul din București și mai târziu a activat ca profesor de teoria

muzicii și armonie în cadrul aceleiași instituții. Printre compozițiile sale se numără *Serenada pentru violoncel și pian*, *Improvizație pentru violă și pian*, dar și lucrări pentru cor de copii și cor mixt precum *Ah! Ce bucurie!*, *Chindia* și multe altele. A publicat un *Tratat de Armonie* în două volume, dar și numeroase studii, fiind unul dintre cei mai importanți teoreticieni români. A trecut la cele veșnice în 6 iulie 1989.

În Vaslui, la 26 mai 1875, venea pe lume compozitorul și muzicologul **Stan Golestan**. A studiat compoziția la Paris, sub îndrumarea unor mari muzicieni precum Vincent d'Indy și Paul Dukas. În 1905 a fondat revista „L'Album Musical”, un forum important pentru muzica contemporană. De asemenea, a predat la L'École Normale de Musique și a scris pentru „Le Figaro”, influențând pozitiv percepția asupra muzicii românești. Lucrările sale includ partituri precum *Rapsodia concertantă pentru vioară și orchestră* și *Simfonia în sol minor în stil românesc*; reflectă o profundă înțelegere a subtilităților limbajului muzical și ating o mare complexitate tehnică, îmbogățind patrimoniul muzical românesc și european. A fost laureat al Premiului

„George Enescu”. Pentru contribuțiile sale artistice a primit și Ordinul „Coroana României”. A trecut la cele veșnice în 21 aprilie 1956, la Paris.

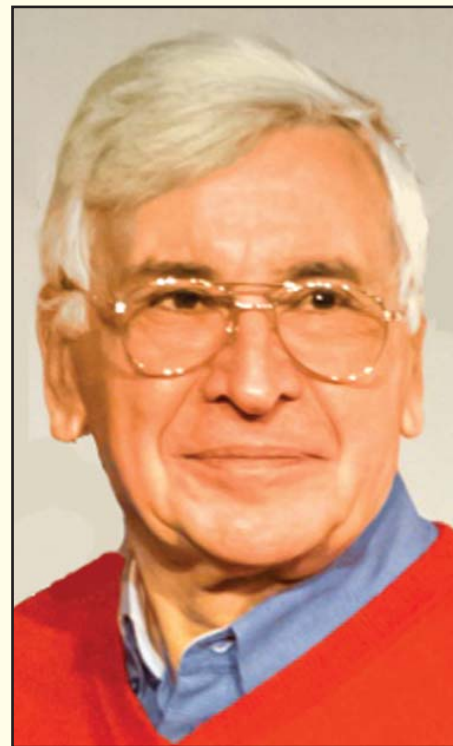
În ziua de 14 mai 1980, la București, pleca dintre cei vii compozitoarea și pianista **Hilda Jerea**. Născută la 17 martie 1916 în Iași, a început studiile la Conservatorul de Muzică din Iași, continuându-le la

București alături de muzicieni precum Mihail Jora, Florica Musicescu și Dimitrie Cuclin. După absolvire a studiat compoziția la Paris și Budapesta. De-a lungul anilor a activat ca profesoară de pian la Școala de Artă din București, secretar al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România și membră a American Musicological Society, publicând articole în diverse reviste. A fost

fondatoarea ansamblului „Musica Nova” și a activat ca pianistă concertistă, susținând concerte în Polonia, Iugoslavia, Austria și Germania. Printre distincțiile sale se numără Premiul II la Concursul de Compoziție „George Enescu”, mai târziu fiindu-i acordate și Ordinul Muncii clasa a III-a și Premiul de Stat clasa I.

În data de 20 mai, compozitorul și orchestratorul **Mircea Drăgan** ar fi împlinit 80 de ani. Venit pe lume în 1945, muzicianul a studiat la Conservatorul „Ciprian Porumbescu”. Ca lider al formațiilor Sideral, Mondial și Romanticii, a întreprins turnee în întreaga lume. A dirijat la Teatrul de revistă „Constantin Tănase”, a compus muzică pentru filme, iar lucrările

semnate de el au obținut premii internaționale. A fondat Dragan Music și a lansat numeroase albume, inclusiv hituri celebre. A fost laureat al festivalurilor de la Mamaia, Costinești și a făcut parte din jurii muzicale prestigioase precum Festivalul Național al Romanței „Crizantema de aur” de la Târgoviște. A fost distins cu premii ale Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România și de asemenea a fost premiat de Ministerul Culturii. Între 2000 și 2004 a fost director al Editurii Muzicale, perioadă în care a lansat noua serie a revistei „Actualitatea Muzicală”. A trecut la cele veșnice în 16 mai 2023, la aproape 78 de ani.

Norela-Liviana COSTEA

Mircea Tiberian - 70

În 2025, an de aniversare a mai multor muzicieni ai noștri, iată că și un artist-emblemă al jazzului autohton, pianist-lider de grup-compozitor-profesor-manager-publicist Mircea Tiberian și-a adădecat vârsta senectuții, 70 de ani!

Exact la data la care George Enescu trecea în nemurire - 4 mai 1955, se naștea la Cluj-Napoca Mircea Tiberian, care și-a petrecut însă copilăria și junețea la Sibiu. Consemnam într-un material publicat anul trecut în revista „Actualitatea Muzicală” împlinirea unei jumătăți de veac de dăruire pe altarul muzicii, o carieră prestigioasă manifestată multiplu, neîntrerupt, marcată cronologic în ani: 1974 - debut la cea dintâi ediție sibiană a Festivalului Național de Jazz; între 1979-1981, angajat al Teatrului Muzical „Ion Vasilescu” din Capitală, unde s-a stabilit în 1975; absolvent al Universității Naționale de Muzică din București în anul 1980; între anii 1984-1986, co-leader al „Quartetului Mircea Tiberian - Liviu Butoi”; între 1986-1989, membru al grupului „Opus 4 & Dan Mândrilă”;

Foto: George Zaroschi

între 1989-1990, conducător al trio-ului „Labirint”, iar între 1991-1992, al formației „Romanian All Stars”; a funcționat timp de trei ani ca pianist al Big Band-ului Radiodifuziunii; în 1998, a devenit co-fondator în parteneriat cu bateristul german Maurice de Martin al rețelei culturale, respectiv al grupului „Interzone Jazz”; a participat la diferite proiecte multi-media: „Incursiuni” (1996), „Liniada” (1999), „Agnus Dei” (2000) și a condus mai multe combo-uri de jazz sub nume propriu.

În 1990, la zece ani de la absolvență, Mircea Tiberian revenea la Universitatea Națională de Muzică din București, dar de astă dată ca întemeietor și profesor al celei dintâi secții - specializări de muzică pop/jazz în cadrul unui institut de învățământ superior muzical din România. Între reușitele în plan didactic mai amintim integrarea studierii jazzului la nivelul Colegiilor (liceelor) de Muzică, fondarea Modulului de Jazz la Academia Națională de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj, crearea împreună cu Florian Lungu a casetei-lecție „Fundamentele jazzului”, ca și călătoria de o lună, în calitate de invitat întreprinsă în legătură cu probleme educaționale ale jazz-ului, în SUA. Pianist improvizator întotdeauna inspirat, original și lider de grupuri, Mircea Tiberian a derulat o intensă activitate profesională în țară și în străinătate (Germania, Austria, Bulgaria, Cehia, Franța, Grecia, Ungaria, Polonia, Slovacia, Siria, fosta URSS, SUA ș. a.), el colaborând

prin ani cu conaționali de talia lui Johnny Răducanu, Aura Urziceanu, Dan Mândrilă, Liviu Butoi, Eugen Gondi, Dan Ionescu, Anca Parghel, Nadia Trohin, ca și cu instrumentiști străini, de marcă, precum Larry Coryell, Ed Schuller, Tomasz Stańko, Theo Jorgensmann, Marty Cook, Horst Nonnenmacher, Herb Robertson, Ben Abarbanel Wolff, Jan Roder, John Betsch, Maurice de Martin, Chris Dahlgren. În ceea ce privește reușitele componistice, s-a impus drept creator a sute de piese, majoritatea înscrise în zeci de albume, a sa discografie incluzând două LP-uri, o casetă magnetică și mai multe CD-uri apărute în țară: „Magic Bird” (duo cu Anca Parghel), „Never Ending Story”, „Working Underground”, „Alone In Heaven”, „Hotel Of Three Beginnings” (pian solo, apărut și pe casetă), „Back To My Angel” (pian solo), iar cu grupul multinațional, albumele intitulate „Interzone” (Casa Radio, România), „Eleven” (România), „Berlin Composers’ Orchestra” (Germania), „Interzone Plays With Adam Pieronczyk”, și „Crossing Atlas 45” - ultimele trei menționate, editate în Polonia, ca și „Transylvanian Grace”.

UCMR i-a consacrat discul „Portret componistic Mircea Tiberian” în colecția „Jazz Music” a Antologiei Muzicii Românești. Realizările sale creatoare au fost gratificate prin decernarea Premiilor Uniunii Compozitorilor în anii 1990, 1996, 2000, 2003, 2012, 2015.

Publicistul Mircea Tiberian este autorul opus-urilor jazzologice/didactice intitulate „Note muzicale și note despre muzică”, „Cartea de muzică”, două volume ale tratatului numit „Tehnica improvizației”, „Jazz Inside Out”, „Sunetul de referință și arca muzicii occidentale”, „Domeniul muzical, o lume cu patru dimensiuni”, „Magister Musicae în Țara Surăsului”, „Acompaniamentul CREATIV la pian și keyboards” (unele dintre aceste volume conținând și CD-uri audio ilustrative), „Melodiile Bucureștiului de altădată - Prelucrări de Mircea Tiberian”, lucrare cristalizată sub sigla Editurii Muzicale a Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, înglobând zece partituri pentru pian care reprezintă tot atâtea prelucrări ale unor notorii șlagăre românești purtând peste timp autografele compozitorilor George Grigoriu, Edmond Deda, Vasile Veselovschi, Radu Șerban, Gelu Solomonescu, Vasile Vasilache, Ion Vasilescu, Nell Martini.

În seara de 5 mai a. c., timp de peste patru ore, Clubul „Jazz Book” din cartierul Cotroceni a găzduit un mega-concert cu sens aniversar susținut de Quartetul lui Mircea Tiberian (cuprinzându-i pe saxofonistul Cătălin Milea, basistul Alex Mike, bateristul Vlad Popescu și desigur, pe liderul pianist), plus invitații lui scenici și numeroșii interpreți implicați într-un amplu jam session la care am aplaudat elita jazzului autohton, din perindarea artiștilor nelipsind pianiștii Albert Tajti, Sorin Zlat, Vlad Briciu, trompetiștii Emil Bizgă, Sorin Ciprian Nicolescu, ghtaristul Răzvan Șipcă, basistul Alex Man, bateristul Gabi Matei, vocalista Nadia Trohin etc.; o supriză realmente gustată de public a constituit-o apariția pe podium a saxofonistului american (profesor Fulbright) Rick Condit, aflat în vizită în România. Simptomatic, am spune chiar revelator pentru acea indubitabilă sărbătoare muzicală care s-a vădit a fi concertul din 5 mai, peste treizeci jazzmani români prezenți la Clubul „Jazz Book” - incluzându-i și pe cei care nu au cântat pe scenă - au fost, fără excepție, studenți ai distinsului artist și profesor!

Mircea Tiberian - un muzician complex și complet, o viață închinată generos artei sunetelor.

Florian LUNGU

Momentul jazz-ului simfonic la Sala Radio

Sub o atractivă și provocatoare denumire, „Luiza Zan Symphonic”, menită să dezvăluie, așadar, chiar din respectiva sintagmă, două fascinante lumi sonore suprapuse într-un demers original, mai ales prin arta improvizației din sfera numită clasică, a Euterpei, dar cu seducătoare veșminte moderne și nebănuite valențe cinematografice, tocmai prin forța lor de sugestie, s-a desfășurat evenimentul din 9 aprilie 2025, al Orchestrei de Cameră Radio România, sub bagheta tânărului dirijor Andrei Petrache, acela fiind primul concert de **symphonic jazz & more** bazat pe compoziții ale interpretei-improvizatoare Luiza Zan, una dintre vocaliste de referință la noi și nu numai. Programul respectivului

Luiza Zan, Răzvan Florescu, Andrei Petrache

moment de stagione a fost alcătuit, în mare măsură, din secvențe de pe albumul „In My Village”, apărut în 2023, cu artista Luiza Zan, ca autoare (de muzică și text) a întregului material discografic și *leader-band*, alături de câțiva cunoscuți instrumentiști-improvizatori, precum claviaturistul Vlad Briciu, vibrafonistul Răzvan Florescu, percuționistul-baterist Philip Goron, bateristul Anthony Gutierrez sau bass-istul Dimitrie Cristian Milea. În seara de 9 aprilie 2025, pe podiumul din Studioul „Mihail Jora”, solista Luiza Zan, Orchestra de Cameră Radio România și dirijorul Andrei Petrache au evoluat cu trei invitați speciali, apreciatul contrabasist și chitarist-bass Mike Alex, vibrafonistul Răzvan Florescu, unul dintre componenții originalei formule de recital „PERCUSSIONescu”, dar și inițiatorul propriului cvartet, bateristul și percuționistul Philip Goron, foarte activ scenic și în studio, în grupul solistic instrumental dându-și concursul și unul dintre „stăpâni” clapelor albe și negre, inventivul Andrei Petrache, fondatorul trio-ului „Amphitrio” și remarcabil în mai multe zone de exprimare artistică. Fiecare dintre protagoniștii memorabilei întâlniri a jazz-ului cu *world-music*, într-un context simfonic inedit, și-a adus o

contribuție importantă și cuceritoare deopotrivă, prin mobilitate stilistică și *feeling*, prin măiestrie tehnică și o bună sincronizare de veritabilă formație camerală, în fluxul sonor imaginat de compozitoarea Luiza Zan și spectaculos re-configurat, prin captivantele aranjamente orchestrale, de tipul unor *soundtrack*-uri, semnate Andrei Petrache, interpret aflat, atunci, în dublă ipostază, pe podiumul Sălii Radio, de pianist și dirijor. Astfel, prima dintre opțiunile repertoriale (piese compuse de vocalista Luiza Zan, pe propriile sale texte), „Stop an Stare”, a izbutit, imediat, să creeze o ambianță unică, prin mesajul ideatic, și muzical, bineînțeles, continuând cu alte asemenea întruchipări estetice, întâi, „She Reigns”, o sensibilă dedicație specială pentru fiica autoarei, și „Her”, o piesă concepută de artista Luiza Zan în memoria mamei sale și redată cu o expresivitate covârșitoare, ajunsă într-un punct culminant, sub aspectul trăirii lăuntrice, de maximă intensitate a

simțirii. A urmat „Athene Noctua” („Cucuveaua”), o evocare aparte, într-un alt spectru sufletesc, cu o dispoziție sentimentală mai senină, străbătută, parcă, de calm interior, dar învăluită și de lirismul inconfundabil al solistei Luiza Zan, prin magnetica sa generozitate a rostirilor, cu surprinzătoare inflexiuni jazz-istice, și „Her Violin”, ce se regăsește pe două albume ale artistei Luiza Zan, „Heritage” din 2016, imprimat în formulă de sextet, cu violista Ioana Mardare și instrumentiștii maghiari Tibor Fónay, Attila Galfi, István Gyárfás și Sárík Péter, și compact-discul „Night and Day”, apărut acum cinci ani la Editura Casa Radio, cu SRR Big-Band, solista Luiza Zan și dirijorul Ionel Tudor. Revenind la albumul 2023 „In my Village”, de acolo, a fost abordată, într-o nouă versiune, și ampla lucrare cu părți distincte și contrastante, înlănțuite

conform tradiției din partiturile destinate genului numit, în limbajul de specialitate, suită, „In my Village-Suite: „Opening” - „Dance” - „Szekely Tanc” - „A Piece of Past”, un discurs simfonic pe cât de expresiv, pe atât de complex, la nivelul elementelor de limbaj melodic-ritmic, armonic și timbral.

Am asistat, așadar, la o restituire de succes, datorată, din plin, și muzicianului Andrei Petrache, autorul aranjamentului instrumental, creat special pentru Orchestra de Cameră Radio România, apoi, spre finalul concertului, am ascultat o recentă compoziție a interpretei Luiza Zan, elegia pentatonică „In This Moment”, luată în discuție pentru un viitor material discografic, iar la sfârșit, ni s-a oferit secvența titulară a unui alt CD de colecție, „Like Water”, lansat, de vocalista Luiza Zan în 2012, împreună cu regretatul contrabasist de jazz Pedro Negrescu, secvență aflată și pe albumul „Heritage” din 2016, înregistrat cu Luiza Zan Band-ul de atunci. Amintita piesă, „Like Water”, s-a concretizat, astfel, ca bis, la regalul „Luiza Zan Symphonic” însă doar în intimitatea genului cameral, adică fără orchestră.

Mirela Stoenescu-TOLLEA

Așii instrumentelor

Anul 1959 a fost marcat în jazz-ul autohton de nașterea a patru dintre reprezentanții săi de seamă: în ordine cronologică ghtaristul Marian Georgescu (12 martie), saxofoniștii Garbis Dedeian (24 aprilie) și Nicolas Simion (15 iunie), pianistul Ion Baci Jr. (30 septembrie).

În seara de 23 aprilie a.c., Nicolas Simion și pianistul grec Antonis Anissegos au susținut în Sala Mică a Ateneului Român un eclatant, memorabil recital.

Estimat actualmente drept cel mai important nume al diasporei române de jazz în context european, Nicolas Simion s-a impus în multipla ipostază de poli-instrumentist și band-leader, compozitor și orchestrator, realizator de înregistrări de gen, editor de discuri prin casa proprie „7Dreams” (36 de albume până în prezent!). Este poate unul din cei mai oportuni muzicieni pentru programele „Classic meets Jazz”: a concertat împreună cu filarmonicile din Iași, Timișoara, Brașov, Sibiu, Oradea, Orchestra Națională Radio din București, Filarmonica „George Enescu” etc. De asemenea, prin concertele și imprimările

europene (inclusiv Grecia și România), din Japonia, Coreea de Sud, America Centrală.

Nicolas Simion a abordat nu odată formula de duo instrumental cu pianiști, între care Mal Waldron, Florian Weber, Jancy Körössy, Mike Roelofs, Sebastian Sternal și, în recitalul pe care îl evaluăm aici, cu Antonis Anissegos. Mega-programul înfățișat publicului, a cuprins nu mai puțin de paisprezece momente muzicale de o relevabilă diversitate, printre acestea patru creații originale ale instrumentiștilor, două ale saxofonistului (*Preludiul lui Sabin* – inspirat și dedicat lui Sabin Păuța și *Icihgub* – piesă consacrată lui Dumitru Bughici), apoi două ale pianistului (*Nau* și, pentru pian solo – *I Need More Space*).

Ponderea principală în concert au avut-o creațiile românești: astfel, pe lângă acelea pe care tocmai le-am citat, noi cei din sală ne-am bucurat să receptăm savoarea desfătătorului *Rondo cantabile e giocoso* aparținând compozitorului/profesorului Nicolae Coman, am surprins originalitatea *Sonatei pentru oboi și pian op. 13*. A creată în anul 1963 de Richard Oschanitzky (regândită de Nicolas Simion pentru saxofon sopran și pian, prezentată în primă audiție), am apreciat caracterul evocator al compoziției lui

Mihail Jora *Din amintirile tușei Catinca* și reușita celor două preluări/procesări de teme enesciene: cunoscutul *Preludiu la unison* tălmăcit cu distincție la clarinet bas solo și un *Dans* din actul I al operei *Oedipe*, readaptat de Nicolas Simon după reducția pentru pian realizată de Andrei Tănăsescu.

Dar setlistul concertului a inclus și benefice abordări (în fapt prelucrări) ale unor creații din repertoriul internațional, între care *Vers la flamme op. 72* (cu tentă impresionistă și armonii fertile) – autor muzicianul rus Alexander Scriabin; două inspirate teme ale prolificului Béla Bartók – *Cimpoierul* (din *Sonatina pentru pian*) cu o seducătoare conotație folclorică și captivanta „Fuga funk” (preluare după *Fuga* din partea a patra a *Sonatei pentru vioară solo*), sunând realmente a jazz; și, într-un noian de modernism sonor, două odihnitoare oaze de clasicism mozartian – partea a treia din *Klaversonate no. 14 KW 457* și

regândirea întrucâtva mai sofisticată a ariei lui Cherubino „Non so più” din opera *Nunta lui Figaro*.

Valoarea incontestabilă a amplei derulări muzicale a constat nu doar în ținuta redutabilă a interpretării, în virtuozitatea tehnicii instrumentale, în varietatea selecției programului, în sesizabilul *interplay* (interacțiunea spontană a ideilor muzicale) ce i-a apropiat pe cei doi artiști, dar și în multilateralitatea coloristică sub aspect timbral: căci dacă Antonis Anissegos a activat în exclusivitate claviatura pianului, Nicolas Simion a schimbat în cele peste două ore ale prezenței sale scenice saxofonul sopran cu saxofonul tenor, cu clarinetul bas și cu flautul. În două dintre piese s-a procedat la obținerea unor accente ritmice, prin acționarea unui cinel.

Reușita deplină a recitalului s-a concretizat în insistența aplauzelor și în solicitarea după final a unui bis: *Children's Corner #1* – Nicolas Simion! (Foto George Zaroschi).

Florian LUNGU

Antonis Anissegos, Nicolas Simion

sale, Nicolas Simion rămâne un consecvent promotor al muzicii lui Richard Oschanitzky, înscriindu-i creațiile de discuri, cântând la Iași (în 26 noiembrie 2004) în primă audiție absolută *Dublul concert pentru pian, saxofon tenor, orchestră simfonică și Big Band* sub bagheta dirijorului Peter Oschanitzky, iar doi ani mai târziu fiind protagonistul primei audiții a lucrării *Antifonii*, tot la Iași cu Antonis Anissegos la pian și Sabin Păuța dirijor!

Despre Antonis Anissegos (născut în anul 1970) vom consemna că a început a studia pianul de la vârsta de șapte ani, din 1991 instruindu-se pentru acest instrument și în domeniul compoziției la conservatoare din orașul natal Salonic, din Budapesta, Viena, Köln, iar din 1998 din Berlin, metropolă în care s-a și stabilit. Tehnician strălucit al claviaturilor în alb și negru, acustice și electronice, a abordat cu egală dezinvoltură muzica concertantă și muzica de cameră – cu precădere cea modernă-contemporană – dar s-a specializat și în jazz, înzestrat cu talentul nepereche de inventiv improvizator; a contribuit la realizarea a zeci de albume discografice; a fost performer pe scene din țări

Aromind a jazz

Ajuns la vârsta septuagenară, Cătălin Tîrcolea (venit pe lume în București, la 15 martie 1953) se numără printre acei puțini, dar aleși, care își uimește contemporanii prin volumul, ținuta și felurimea realizărilor componistic - interpretative, mare parte dintre ele destinate inclusiv posterității prin memorarea lor pe discuri. Înfăptuirea discografică cea mai recentă marca Tîrcolea, CD-ul „Flavours” lansat în seara de 24 aprilie în primitorul PUB Universității din Capitală, poartă numărul de ordine

treizeci (NB!) între reușitele albume ale artistului, cele mai multe – discuri de autor/interpret. Prolificul demiurg al inspirației melodice imaculate, al luxuriantelor înveșmântări armonice, al freneziei ritmurilor și al policromiei timbrale, ne farmecă și de astă dată, dezinvolt, cu nouă inedite episoade sonore – veritabile aventuri în emoție înșiruite în rilele digitale ale albumului ce se deapănă pe canavaua firescului necontrafăcut, apt a satisface îndestulat audierea. Mânuiitor iscusit al claviaturilor în alb și negru, fie ele acustice ori electronice, mângâietor și al coardelor viorii, Cătălin Tîrcolea cucerește, epatează în primul rând ca interpret de jazz la nai, protagonist al multor turnee de evoluții live pe mai multe continente, al înregistrărilor pe diverse meridiane, participant la show-uri TV, revelat în parteneriat cu personalități de talia celebrului Rick van der Linden, de faima grupului „Supermax” și al unor ansambluri simfonice!

Șapte dintre cele nouă momente muzicale ale albumului „Flavours” poartă autograful absolut al creatorului, dar și celelalte două teme (preluate, nu compuse efectiv) vin să argumenteze totuși aserțiunea potrivit căreia afirmăm raportarea aici la un disc integral de autor: fiindcă procentual, contribuțiile esențiale ale procesărilor conferite lor de Cătălin Tîrcolea apar sinonime cu recompunerile. Este vorba în fapt despre o întruchipare sui generis a melodiei folclorice românești „Dansul fetelor de la Căpâlna” prefațată în duo de naistul lider cu înzestrata vocalistă Daniela Cosmescu Gericke, cantilenă măiastru armonizată la gitară de Nicu Patoi cu grupul de suflători „City Horns Section”, ca și despre cunoscuta melodie a lui Tudor Flondor „Somnoroase păsărele” – devenită „Sleepy Birds” – expusă la nai cu subtilitate și bun gust împreună cu secția ritmică a quartetului, instrumentistul solist dominând improvizatoric întreaga

piesă, inclusiv în Chorusul împresurat armonic de „City Symphonic Orchestra”.

Cât privește compozițiile propriu-zise, relevanta piesă „Samba Do Rio” a fost înregistrată de Big Band-ul Radio, complexul aranjament aparținând autorului, acesta impunându-se totodată ca iscusit solist la pian și la sintetizator, urmat ca improvizator meșteșugit de ghtaristul Florin Ochescu... totul constituindu-se pe fondul pulsatoriu al ritmului latin. Trei momente sonore apar realizate în continuare în formulă de quartet, cu Cătălin Tîrcolea - naist și claviaturist, Nicu Patoi - ghtarist, Michael Pontelli - contrabasist și Simon Phillinganos - baterist: în piesa „My Kind A Blues”, conductul tematic apare prelucrat variațional cu profesionalism de naist, de ghtarist și de baterist; „Como Uma Fantasma”, o secvență ce beneficiază de învolburările de tentă lirică derulate spontan de nai și de pianul acustic; apoi prea frumoasa baladă „Tears From My Heart” în care tema, solo-urile de nai și de pian electric se aștern molcom pe suportul secției ritmice augmentate cu Guillermo Sanchez - percuționist. Compoziția cea mai exuberantă a discului se vedește a fi „Did You Say Funky?”, prilejuind instrumentiștilor reuniți în trio, Cătălin Tîrcolea - pian, Decebal Bădilă - ghtară bas și Simon Phillinganos - baterie, intervenții creative realmente performante, de o stupefiantă virtuozitate. Prin contrast, emoționanta monodie „My Love Is Back” expusă de glasul vibrant al Danielei Cosmescu Gericke secundată de City String Ensemble, ne poartă cu sine în ambientul lirismului elegiac; naiul preia ștafeta fiorului liric, spre a se împleti cu vocea în manieră scat a solistei. O introducere a ghitarei lui Nicu Patoi escortat de basul lui Decebal Bădilă și de percuția lui Guillermo Sanchez prefațează finalul apoteotic al discului marcat de ampla piesă „Joy To The Lord” beneficiind de un somptuos aranjament pentru ansamblul The Cătălin Tîrcolea Big Band; apar aici

instrumente solistice noi, saxofonul tenor manevrat de Cătălin Milea și orga electronică mânuită de Cătălin Tîrcolea, ambele cu evoluții prelungi, inspirat modelate, bine stăpânite tehnic.

Albumul „Flavours” conferit fanilor de artistul cu majusculă Cătălin Tîrcolea - de ascultat, de reascultat, spre devoalarea unor mereu noi lumi de frumuseți sonore!

Florian LUNGU

Concert „retro”

La împlinirea a 85 de ani de la înființare, Corul Academic Radio a ales să-și onoreze aniversarea printr-un concert extraordinar, parte dintr-o serie de evenimente speciale dedicate acestei celebrări.

Surprinzător și inedit, pentru un ansamblu coral academic, s-a dovedit a fi repertoriul abordat - venit din zona „ecourilor de demult” și de neuitat ale divertismentului muzical românesc (anii '30-'60) - trecut prin filtrul selectiv al compozitorului Ioan Dobrinescu. La acest aspect definitoriu s-au adăugat, pe de o parte, originalitatea conceptului în sine al spectacolului, ce-i aparține dirijorului Ciprian Țuțu, precum și versatilitatea ludică și bogat nuanțată a abordărilor interpretative, antrenate într-un parcurs artistic evocator impresionant - o incredibilă și aparte frescă sonoră a României din acele timpuri, cu celebrele teatre de revistă, veritabile rampe de lansare a muzicii ușoare românești (a talentului creator și re-creator românesc), repertoriului de cabaret autohton și chiar a operelei - „Cărăbuș”, „Alhambra”, „Ion Vasilescu”, „Constantin Tănase”.

O prețioasă salbă de șlagăre - „Tangoul de demult” (Gherase Dendrino), „Două rândunici” (Radu Șerban)), „Nu mai plânge, baby” (Elly Roman), „Toată ziua-n ascensor” (Vasile Vasilache), „Prieten drag” (Radu Șerban), „Ploaia și noi” (Vasile Vasilache jr.), „După noapte vine zi” (Aurel Giroveanu), „Tu” (Vasile Veselovschi), „Ce știi tu ce-i dragostea?” (Ion Vasilescu), „Coșarul” (Nicolae Kirculescu), „Inima-i un telefon” (Ion Vasilescu), „Doar băieții sunt de vină” (George Grigoriu), „Ionel, Ionelule” (George Sbârcea/Claude Romano), „Morărița” (Vasile Vasilache), „Spune-mi de ce mi-ai scris” (Andrei Proșteanu), „Măicușa mea” (Temistocle Popa), „Glasul roților de tren” (Ion Vasilescu) și bis-ul „Broscuța Oac” (Trio Grigoriu) revitalizată cu mână de maestru de Ioan Dobrinescu, prin inspiratele sale aranjamente, veritabile bijuterii corale *a cappella* - a conferit o dimensiune flamboiantă aniversării. Schimbul succesiv, imaginativ de armonii sinonim cu schimbul încântător de culori sonore, cultivarea cu rafinament a parametrilor stilistici specifici diferitelor genuri - tango, swing waltz, foxtrot/slow-fox, rock-twist etc - au relevat pasiunea și cunoașterea profundă cu care s-au cizelat versiunile corale cu sau fără solistă, totul

pus în valoare în deplin acord compozitor-dirijor-cor/solist. Vibrantă interpretarea de ansamblu, remarcabilă bagheta acestuia.

Show-ul a fost întregit de vocea inconfundabilă - voce-fenomen - a Luizei Zan (cu înzestrări vocale ce ne amintesc de Yma Sumac), momentele de mișcare scenică, pline de prospețime susținute de elevi ai secției Artă a actorului a C.N.A. „Dinu Lipatti”, precum și de prezența-prezentarea, admirabile deopotrivă, ale Ancăi Romeci.

Bravo, entuziasmant concert!

The show must go on (pe alte scene din țară, pe alte meridiane, în regii adecvate)!

Carmen POPA

Ozzy Osbourne se întoarce la origini

Aproape 100 de milioane de discuri vândute, un loc în Rock And Roll Hall of Fame, două Premii Grammy, acestea sunt doar câteva date care se leagă de istoria unei formații care a influențat semnificativ muzica rock, deschizând drumul spre heavy metal. Black Sabbath și Ozzy Osbourne, personalitate marcantă a muzicii rock mondiale, au influențat prin cântece devenite iconice (cum sunt „Paranoid” sau „Iron Man”) generațiile noi de staruri rock de la Iron Maiden, Korn sau Metallica până la Judas Priest și Sepultura.

După despărțiri dureroase și reuniuni de succes (într-o formă sau alta) Black Sabbath și Ozzy Osbourne

vor reveni împreună pe scenă în cadrul festivalului ținut în această vară în Birmingham, un festival dedicat muzicii metal ce va dura o zi, în care vor apărea pe scenă și Metallica, Pantera, Slayer, Gojira sau Halestorm.

Această reuniune, deși așteptată de două decenii să aibă loc în formație completă (Ozzy Osbourne, Tony Iommi, Geezer Butler și Bill Ward), va marca însă finalul de carieră a lui Ozzy Osbourne, care a anunțat că spectacolul intitulat „Back to the Beginning” va fi ultimul său concert.

Astfel, Osbourne se întoarce la origini, în mijlocul formației sale,

alături de fani, în inima Birmingham-ului, oraș în care, cu decenii în urmă, s-au născut două legende, cunoscute astăzi pretutindeni ca Ozzy Osbourne și Black Sabbath. (David LAPADAT)

Marius Țeicu - 80

„În ziua în care a venit pe lume, pe 9 mai 1945, la Reșița, toată lumea era pe stradă! Eram cu toții fericiți că se încheiase războiul! (...) Micuțul meu nu adormea niciodată până nu îi cântam un lied al compozitorului Johannes Brahms, pentru care foloseam versurile «Dormi, prințul meu, dormi»... (...)” – Annie Țeicu.

Și cum nimic nu este întâmplător, destinul a hotărât pentru marele cantautor să aniverseze împlinirea a 80 de

ani de viață cu ocazia primei zile a prestigiosului Festival Internațional de Muzică Ușoară „George Grigoriu” de la Brăila, ajuns de asemenea la ceas aniversar; a fost cea de-a XX-a ediție.

„Am fost din nou Președintele Juriului, alături de Horia Moculescu, Corina Chiriac, Stela Enache, Andreea Andrei, Marina Florea, Cornel Cristei... Organizatorii festivalului mi-au făcut o mare surpriză. Atunci când am fost prezentat în fața unei săli arhipline mi-a fost adus un tort enorm reprezentând un pian, iar orchestra dirijată de Ionel Tudor împreună cu publicul care s-a ridicat în picioare mi-au cântat tradiționalul «La mulți ani»! A fost un moment extraordinar pentru mine, încărcat de infinită emoție și pentru care mulțumesc din inimă tuturor”. Practic, Marius Țeicu este din anul 2011 Președinte al juriului, din care au făcut parte de-a lungul anilor personalități marcante ale vieții muzicale românești și internaționale care au selecționat și mai

apoi au premiat o serie întreagă de certe talente din România și din străinătate.

„Dintotdeauna m-a legat o strânsă prietenie de renumitul compozitor George Grigoriu, acesta și soția lui Simona fiind nașii de căsătorie, ai mei și Rodicăi. Ideea și propunerea de a exista acest festival au aparținut cunoscutei textiere Andreea Andrei și soțului ei, compozitorul și dirijorul Ionel Tudor. Acestei familii muzicale prin definiție se adaugă și fiul lor, Andrei Tudor – excelent compozitor, dirijor și orchestrator. Amândoi, tată și fiu, au putut și pot fi admirați la pupitrul orchestrei care asigură acompaniamentul concurenților, dar și ale soliștilor consacrați invitați în recital pe scena festivalului încă de la înființare”.

Mai bine de cinci decenii au trecut de la debutul său pe scena muzicii ușoare românești, pe care a cucerit-o din primul moment și a dominat-o prin creația sa fabuloasă de compozitor (a scris peste 500 de lucrări muzicale: piese de muzică ușoară, marea majoritate devenite șlagăre, musical-uri, muzică de film și muzică pentru show-uri de televiziune și pentru spectacole de Revistă ș.a.) și de când Marius Țeicu a devenit, în 1974, membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România.

Tot în 1974 a întâlnit-o la familia Mariana și Ion Cristinoiu pe frumoasa Rodica, iubirea vieții lui! A fost dragoste la prima vedere! S-au căsătorit în 1975, așa încât au aniversat anul acesta și Nunta de Aur, iar în 1976 s-a născut fiica lor, Patricia, un copil absolut minunat, care a plecat dintre noi, pentru că, iată, viața nu este niciodată atât de dreaptă pe cât ne-am aștepta și așa cum ar merita OAMENI ca ei, puși nemeritat în fața unei situații pe care prea puțini o pot înțelege și căreia nu mulți i-ar putea face față. Au doi nepoți frumoși – Andrei și Casandra, care le bucură viața.

Să ne întoarcem la sfârșitul anilor '60 și începutul anilor '70, care au reprezentat o primă perioadă marcantă pentru absolventul Conservatorului „Ciprian Porumbescu” din București, promoția 1968. Prin anul 1965, Marius Țeicu – la pian, a început să cânte în orchestra „Dixie '67” condusă de Petre Magdin – trompetă și lider. Solist era Mihai Constantinescu. Deveniseră cunoscuți și i-au acompaniat pe Dorin Anastasiu, Lili Bulaesi, Luminița Dobrescu, Lucky Marinescu.

„Cu Petre Magdin, timișorean de-al meu, stăteam în același cămin studențesc; mă duceam să văd și să ascult trupa lui la repetițiile de la Casa Studenților. Nu eram încă pregătit să fac muzică ușoară, eram student la Conservator. Vreau să remarc faptul că încă de la colaborarea cu prima trupă – «Dixie '67», apoi cu «Modern Group», eu împreună cu Petre Magdin și cu Sile Zamfir am fost prezenți permanent.

Pe atunci era în mare vogă formația Sincron a lui Cornel Fugaru; îl admiram, el fiind cu patru ani mai mare decât mine. Toți cei din generația mea ascultam Beatles, dar mie mi-au plăcut în mod special Tom Jones, Louis Armstrong și Aretha Franklin. Pe vremea când eram elev

început frumoasa poveste a pieselor mele, a șlagărelor pe care le-am compus special pentru elevii și elevele de-atunci, deveniți celebri mai târziu! Ei au fost primii și principalii beneficiari ai melodiilor pe care le compuneam și pentru că, la orele de curs, puteam repeta împreună”.

Prima piesă pe care a compus-o special pentru Mirabela Dauer a fost „De când te-am întâlnit”, pe textul lui Angel Grigoriu și Romeo Iorgulescu. „Visata mea iubire” a fost piesa pe care i-a orchestrat-o Didei Drăgan și pe care a interpretat-o la Festivalul Mamaia 1970. Lui Mihai Constantinescu i-a compus „Amintiri”, „Am alergat după o stea” și „Ce întâmplare!”, iar povestea duetelor muzicale cu Olimpia Panciu a început cu piesele „Frumoasele duminici” și „Iubire”. A fost atunci o

veritabilă Generație de Aur sau Promoție de Aur: pe lângă cei patru studiau acolo și Adrian Romcescu, Zoe Câmpeanu, Ioan Luchian Mihalea și Angela Similea, care era în an terminal.

Anul 1973 a fost unul marcant pentru Marius Țicu. Prima sa piesă, în interpretarea Andei Călugăreanu, a fost prezentată la TVR (de Florin Piersic) în primă audiere la emisiunea „Gala lunilor” (realizator Alexandru Bocăneț). „O portocală” (versuri Ovidiu Dumitru) a devenit șlagăr peste noapte, după ce fusese difuzată o singură dată la Radio.

Atunci și-a făcut și debutul la Televiziunea Română, alături de Olimpia Panciu și Mihai Constantinescu, lucrând cu Alexandru Bocăneț, apoi cu Titus Munteanu. Așa a apărut seria emisiunilor cu „Marius, Olimpia și Mihai” și tot așa, celebrele show-uri de televiziune și emisiuni de divertisment care l-au avut ca

la Liceul de Muzică, știu că m-a marcat filmul «Tinerii» cu Cliff Richard, Robert Morley, Carole Gray și formația The Shadows, în rolurile principale; cât timp a rulat la cinematograful din Timișoara l-am văzut de vreo 12 ori. Era în 1962...

Marius Țicu începuse să se facă cunoscut datorită aparițiilor la Televiziunea Română. În 1969 a devenit pianistul celebrului concurs spectacol „Steaua fără nume”, desfășurat între 24 decembrie 1968 și 23 octombrie 1989. Cântând în cadrul emisiunii cu orchestra lui Petre Magdin a acompaniat la pian mulți viitori soliști foarte talentați, printre care s-au numărat Cornel Constantiniu, Doina Spătaru, Corina Chiriac. Tudor Vornicu a fost cel care, peste ani, l-a convins să fie și prezentator al acestui concurs - spectacol foarte popular. Cei selectați, care intrau în concurs, aveau marele noroc să fie acompaniați de Orchestra de Estradă a Radiodifuziunii Române.

După ce a absolvit Conservatorul în 1968, a fost repartizat la Galați ca profesor de muzică, pentru că nu exista nici un post liber în București. „M-a salvat celebrul solist, dirijor și șef de orchestră de mai târziu Petre Geambașu, bun prieten, care a vorbit la Școala Populară de Artă, unde era profesoară Florica Orăscu; el m-a recomandat ca pe un pianist foarte talentat, care avea și voce pe deasupra. Am reușit să obțin așa-numita negație de la Galați și să rămân în București ca profesor corepetitor la Școala Populară de Artă. Acolo a

protagonist în calitate de compozitor, orchestrator și interpret.

A debutat la Mamaia '73, la secțiunea Creație, cu piesele „Chemarea dragostei”, interpretată de Adrian Romcescu – pe atunci elev la Liceul de Muzică „George Enescu”, la clasa de vioară – și de Dida Drăgan, și „Tineri”, cu Anda Călugăreanu și Mihai Constantinescu. Cu amândouă a cucerit Premiul Uniunii Compozitorilor și

Muzicologilor din România, înmănat de fostul său profesor de Armonie, compozitorul Ion Dumitrescu, pe atunci Președintele UCMR.

De remarcat concurența din acel an: 30 de cântece semnate de 17 compozitori și 14 textieri au fost selecționate de juriul concursului din totalul de 209 lucrări înscrise în competiție! Piese erau create pentru două variante interpretative. La acea ediție, prezentată de actorii Valeria Gagealov și Florin Piersic s-au acordat doar Premiul UCMR, Premiul Consiliului Culturii și Educației Socialiste, Premiul Radioteleviziunii Române și câteva Mențiuni.

Alături de Alexandru Arșinel, Corina Chiriac, Radu Gheorghe

De atunci au urmat, firesc am spune, Trofeul Mamaia 1983 pentru melodiile „Nimic nu poate învinge iubirea” și „Să cântăm azi omenirii” (soliste: Corina Chiriac, respectiv Marina Voica), Premiul I pentru melodia „Voi cânta pentru Mileniul III”, solistă Angela Similea – 1985, Trofeul Mamaia 1992 de Interpretare cucerit cu piesa „Ce va fi cu iubirea mea?”, de Loredana Groza, Trofeul Mamaia 1994 cu „Dau viața mea pentru o iubire”, solistă Monica Anghel, Premiul II pentru melodia „Vreau să trăiesc”, solistă fiind tot Monica Anghel, la Mamaia 1996 ș.a. A urmat în 1998 Premiul II la Secțiunea Creație – Slăgăre cu piesa „Vreau să trăiesc”, cântată de Monica Anghel.

La fel premiile și distincțiile acordate de Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România pentru piesele „Umbra plopilor” și „Stai, stai, stai”, interpretate chiar de Marius Țicu (Premiul UCMR pe anul 1976), „Lumina vieții”, versuri Ovidiu Dumitru, interpretă Angela Similea (Premiul UCMR pe anul 1979), „Planete”, versuri Sașa Georgescu, interpretă Dida Drăgan (Premiul UCMR pentru anul 1981), Premiul UCMR – 1995 pentru melodiile „O viață, un destin”, interpretă Monica Anghel și „Dragoste fugară”, interpretă Raluca Ocneanu.

Pe lângă succesele de la Festivalul Mamaia, la binecunoscutul Festival „Melodii” a participat cu piese care au luat cele mai importante premii la fiecare ediție: Marele Premiu la Melodii '82 pentru

„Mama, doar mama” interpretată de Corina Chiriac, Premiul Publicului la Melodii '83 pentru melodia „Trăiesc”, interpretată de Angela Similea, Marele Premiu la Melodii '84 pentru aceeași piesă și Premiul I pentru piesa „Nu te enerva”, solistă Corina Chiriac, Marele Premiu la Melodii '85 pentru melodiile „Voi cânta pentru Mileniul III” și „Nu te enerva”, interpretate de Angela Similea, respectiv Corina Chiriac, Marele Premiu la Melodii '86 pentru „O planetă a iubirii” cu Mirabela Dauer și Premiul Juriului la Melodii '87 pentru „Eu te voi iubi”, solist Adrian Daminescu. Cu textierul Eugen Rotaru a colaborat și la filmele muzicale de

lung metraj „Rămășagul”, regia Ion Popescu Gopo și „Zâmbet de soare”, regia Elisabeta Bostan, unde el a scris versurile cântecelor. În aceste filme s-au lansat piese care s-au bucurat de mare succes: „Inimaginabil” și „Ia spune-mi tu mie, Pintenatule” - Angela Similea, „Dacă-ai știi cât te iubesc” - Mirabela Dauer și Aurelian Andreescu, „Ridică ochii, privește cerul” - Aurelian Andreescu, „Azi cerul pierde-o stea” - Gabriel Dorobanțu, „Cântecul Inorogului” - Adrian Daminescu, „Nu vreau să pierd vreodată” - Loredana Groza și altele.

În același tandem compozitor-textier, împreună cu Eugen Rotaru a fost recompensat pentru creațiile lor cu: Premiul UCMR – 1985 pentru opereta „Examene, examene” și pentru melodia „Voi cânta pentru mileniul III”, interpretă Angela Similea, Premiul UCMR – 1988 pentru spectacolul de revistă „Savoy, Savoy”, libret Eugen Rotaru (Teatrul de Revistă „Constantin Tănase”), Premiul UCMR – 1992 pentru melodia „Ce va fi cu iubirea mea?”, interpretă Loredana Groza.

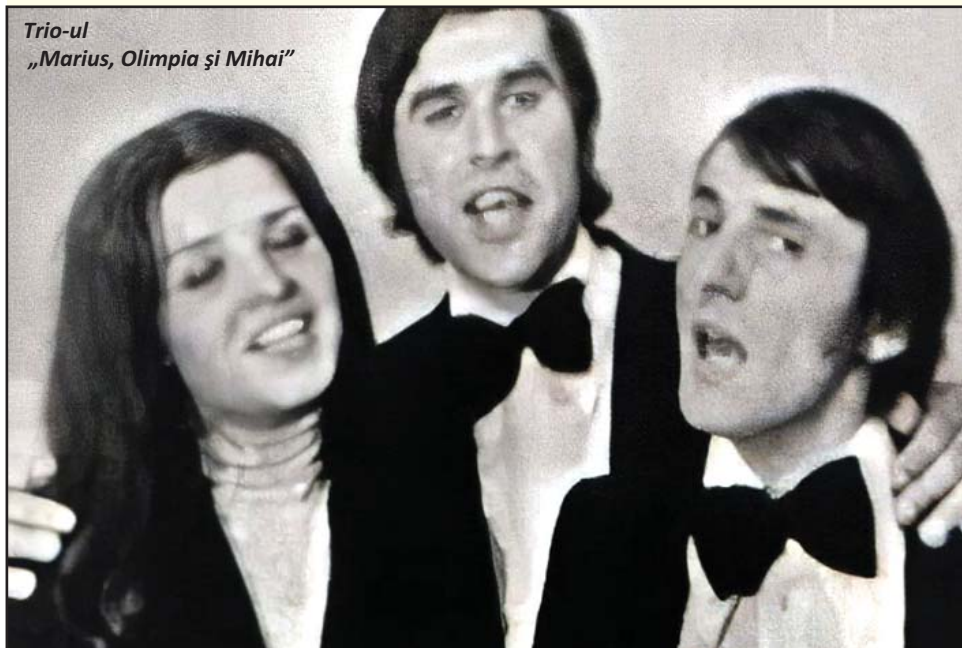
UCMR a premiat în anul 2002 musicalul „Divanul Persian”, în 2005 musicalul „Omul care a văzut moartea” și în anul 2011 musicalul „O premieră furtunoasă” (ambele jucate la Teatrul de Revistă „Constantin Tănase”, libretele fiind semnate de Octavian Sava).

Diploma de Excelență acordată de revista „Actualitatea Muzicală” a UCMR a revenit compozitorului pentru musicalurile „Omul care a văzut moartea” și

Alături de Titus Munteanu și Marcel Dragomir

„Eстера” (libret Octavian Sava), în 2006, iar în anul 2019 a fost distins cu Marele Premiu al UCMR pentru întreaga activitate creatoare. Să nu uităm că mulți ani a fost ales în Biroul secției de jazz-muzica ușoară și în Consiliul UCMR. Musicalurile, inclusiv pentru copii, compuse de el s-au jucat cu imens succes, stagiuni la rând, la București și în toate marile orașe ale țării.

Trio-ul
„Marius, Olimpia și Mihai”

În anul 2024, pe 18 noiembrie, la a 33-a ediție a Galei Premiilor Revistei „Actualitatea Muzicală” a UCMR desfășurate la Ateneul Român, Marius Țeicu a fost desemnat „Campionul șlagărelor”.

Se cuvine să cuprindem în acest pagini și o succintă biografie... S-a născut pe 9 mai 1945 la Reșița, un oraș muncitoresc, dar pitoresc și și-a petrecut copilăria la Filarmonica „Banatul” din Timișoara, unde părinții săi erau membri ai corului, mama având voce de soprană, iar tatăl, glas de tenor. Abia împlinise 6 ani când părinții l-au înscris la Școala Elementară de Muzică, obținând dispensă de vârstă. Talentul muzical al băiatului se făcuse deja cunoscut în familie, iar când membrii comisiei l-au întrebat ce vrea să cânte a interpretat un fragment din *Oda Bucuriei*. La vârsta de 7 ani a devenit solist al Corului de Copii din Timișoara, iar un an mai târziu, cu ocazia unui concert, a interpretat cu unul dintre colegi, pe două voci, un lied de Franz Schubert. A fost primul său mare succes! A absolvit Școala Elementară de Muzică și, apoi în 1963 Liceul de Muzică din Timișoara, unde a studiat mai întâi pianul (cu profesoara A. Philipp), apoi oboiul (cu profesorul Ion Doroftei); l-a avut profesor și pe Nicolae Ursu (forme muzicale, istoria muzicii, folclor). În același an a devenit student la Conservatorul de Muzică „Ciprian Porumbescu” din București, în primul an în cadrul Facultății de Instrumente, clasa de Oboi; apoi a participat la un concurs în anul III pentru a ocupa unul dintre cele trei locuri disponibile la Secția Dirijat, pe care a absolvit-o în anul 1968. De la Timișoara au plecat spre București, unde au absolvit Conservatorul de Muzică și cei care aveau să-i devină cei mai buni prieteni și colaboratori: Titus Munteanu (promoția 1966) și Petre Magdin (promoția 1967).

„Eu am luat examenul la două dintre secții: Pedagogie – Dirijat și la Facultatea de Instrumente - Clasa de Oboi. Am ales Oboiul, neinspirat, am studiat un an, apoi în anul II am revenit la Pedagogie și la Dirijat Cor și Orchestră. În anul III am dat concurs pentru ocuparea unuia dintre cele trei locuri libere la Clasa de Dirijat – specialitate Cor și Orchestră și am reușit! Aici i-am avut

profesori pe Maeștrii Petre Crăciun la Dirijat Cor și pe Iosif Conta la Dirijat Orchestră. În facultate am studiat Armonie cu Ion Dumitrescu și Nicolae Coman, Istoria Muzicii cu Octavian Lazăr Cosma, Folclor cu Emilia Comișel, Contrapunct cu Nicolae Buicliu și cu Dinu Ciocan sau Orchestrație cu Aurel Stroe.”

La examenul de absolvire a avut ca temă să dirijeze cu Orchestra Radio prima parte a *Simfoniei a V-a* de Ludwig van Beethoven, supervizat fiind de maestrul Iosif Conta.

În 1971 „Dixie 67” au devenit „Modern Grup”, formația reprezentativă a CLUB A, iar în 1973, după ce aceasta s-a desființat, a fost cooptat în „Perpetuum Mobile” Group alături de Mihai Dumbravă, Ion Cristinoiu, Bebe Prisada și Mihai Viziru.

Puțini sunt cei care știu că în această formulă a făcut înconjurul lumii timp de 6 luni la bordul vasului de croazieră „Europa”. În 1973, Marius Țeicu a plecat pe vapor în jurul lumii cu „Perpetuum Mobile” Group: Mihai Dumbravă, la chitară bass, vocal și liderul trupei, talentat textier și compozitor care i-a scris multe dintre texte la piese care au devenit șlagăre, renumitul Ion Cristinoiu, la tobe, marele saxofonist și flautist Bebe Prisada și chitaristul Mihai

Viziru, fost coleg de facultate. Trupa „Perpetuum Mobile” a câștigat concursul de selecție la care au participat și alte trupe din România și din alte țări pentru a cânta pe vasul de croazieră „Europa”, la vremea aceea unul dintre cele mai mari și elegante vase de croazieră din lume.

Oana GEORGESCU

Argint la Chișinău

După cum se știe, pe modelul Festivalului național al romanței „Crizantema de aur” de la Târgoviște, în urmă

„Cum pot părinții să rămână lângă noi”, muzică și versuri Camelia Florescu, interpretată de autoare alături trio-ul local de tenori Melodivo, respectiv „Oprește-mă!” de Adrian Beldiman, versuri Narcis Avădănei, solistă Cezara Stahi. Interesant este faptul că deși din țara noastră au fost

Camelia Florescu și Melodivo

în finală doar cinci compozitori, toți au intrat în palmaresul final al secțiunii de Creație! Este vorba de Horia Vasile Făgărășanu (premiul II cu „Să plec nu știu”, solistă Ana-Maria Stănoia), Sile Jercan (premiul III cu „Aș vrea romanța mea”, versuri Camelia Florescu, solistă Cristina Beldean Moșuțan), Bela Andrași (mențiune cu „Un alt fel de cântar”, versuri Camelia Florescu, interpreți Ionela Mardare-Mirică și Marius Bălan), Ana Ghibea (premiul Uniunii Muzicienilor din Moldova cu „Hoinar pe alei”, interpretare Valentino Donica), plus, firește, premiul special de care am amintit acordat Cameliei Florescu de juriul de onoare. La această secțiune premiul I a revenit Tatianeii Gânu. La secțiunea Interpretare au fost doar doi finaliști din România, dar amândoi au intrat în palmaresul final: Ana-Maria Stănoia, premiul II (a cântat romanțe de Angela Moldovan și Horia Făgărășanu), respectiv Ciprian Cucu, premiul III (cu piese de Dan Mizrahy și Adrian Beldiman), Trofeul fiindu-i acordat Alinei Ichim. Dintre cele 26 de romanțe alese de finaliștii de la Interpretare, mare parte a aparținut compozitorilor din țara noastră, înafara celor deja amintiți fiind și Nelu Danelescu, Puiu Năstase, Paraschiv Oprea, Guilelm Șorban, Alexandru Corfescu, Temistocle Popa, Mia Braia, Gherase Dendrino, Ioan Tomescu. La festival au luat parte și artiști din Ucraina, foarte cunoscut la noi fiind compozitorul Dumitru Caulea, distins cu premiul

cu mai bine de două decenii s-a născut la Chișinău un frate mai mic, botezat „Crizantema de argint”. Ediția din acest an, a 27-a, a fost organizată ca de obicei sub egida primăriei Capitalei Republicii Moldova, primar Ion Ceban, mai precis a Direcției generale de cultură și patrimoniu cultural a Municipiului Chișinău. În eleganta sală a Teatrului național „Mihai Eminescu”, arhiplină, au concurat 13 soliști la secțiunea Interpretare (acompaniament: orchestra „Rapsozii Moldovei”, dirijor Vitalie Dorin) și tot atâtea melodii la secțiunea Creație (acompaniament: orchestra „Folclor” dirijată de Petre Neamțu, Artist al Poporului, sărbătorit la împlinirea a 75 de ani). Serile de festival au fost deschise de momente coregrafice, precum și de cântece interpretate de artiste binecunoscute dincolo de Prut – Natalia Tanasiiciuc („În miez de noapte”) și Cristina Pintilie („Astăzi este ziua ta”). Alt aspect inedit a constat în faptul că în afara juriului de specialitate (din care au făcut parte între alții soprana Natalia Tanasiiciuc sau Svetlana Bivol, director general al Filarmonicii „Serghei Lunchevici”) a existat un juriu de onoare, alcătuit din personalități cum ar fi Alina Mavrodin-Vasiliu, Constantin Rusnac, Aurelian Dănilă, Ion Dascăl. Acest din urmă juriu a acordat distincțiile sale speciale romanțelor

Ionela Mardare-Mirică, Marius Bălan

special „Rică Ungureanu” pentru romanța pe versuri eminesciene „Când amintirile...”, solistă Veronica Roșca, lucrare încredințată inițial Georgetei Plută, devenită indisponibilă cu câteva zile înainte datorită unei probleme de sănătate. Programul a fost de scurtă durată, spre deosebire de festivalul de la Târgoviște, cu toate acestea au susținut micro-recitaluri Alina Mavrodin Vasiliu, Camelia Florescu, Cristina Beldean Moșușan, Silvia Gonciar, Valentin Butucel, Raisa Bârnaz, Lidia Bahnaru. Și dacă la „Crizantema de aur” finalul „con tutti” se petrece pe acordurile romanței „Ciobănaș cu 300 de oi”, aici s-a optat, inspirat, pentru celebra romanță pe versuri eminesciene „Pe lângă plopii fără soț” compusă de Guilelm Șorban.

Dorin MANEA

Rock And Roll Hall of Fame 2025

Instituție cu îndelungată tradiție istorică, încă de la prima ediție în 1986, ce își avea rădăcinile chiar în muzica rock and roll a anilor '50, perioadă în care se cristaliza ideea unei răspândiri globale ale figurii starului rock, Rock

roll, Rock And Roll Hall of Fame a primit în galeriile sale și genuri muzicale precum pop, hard rock, folk sau hip-hop. De la Elvis Presley până la Aerosmith sau Eminem, au fost omagiați de-a lungul vremii artiști a căror importanță și dedicație au marcat cultura pop și au trecut dincolo de barierele impuse de clasificările tradiționale ale genurilor și stilurilor muzicale.

Lista celor incluși în Hall of Fame în acest an păstrează aceeași varietate și deschidere pe care ne-am obișnuit să o așteptăm din partea organizatorilor. Astfel că la categoria artiști au fost introduși în Rock And Roll Hall of Fame Bad Company (rock), Chubby Checker (rock & roll), Joe Cocker (rock/soul), Cyndi Lauper (pop/rock), OutKast (hip-hop), Soundgarden (grunge/rock) și The White Stripes (garage rock). La categoria Music Influence Award au fost incluși Salt-N-Pepa (hip-hop) și

Warren Zevon (rock/folk), în timp ce categoria pentru excelență în muzică s-a îmbogățit cu alte trei nume anul acesta și anume Thom Bell (soul/ R&B), Nicky Hopkins (rock/blues) și Carol Kaye (rock/pop).

Rock And Roll Hall of Fame oferă un loc special și celor care se află în spatele scenei, acolo unde, în încăperile inaccesibile publicului larg, producători, manageri, compozitori sau aranžori descoperă și îndrumă generații întregi de artiști. Premiul Ahmet Ertegun este oferit în semn de apreciere pentru acești artizani din umbră, care au șlefuit și canalizat energia artistică a celor mai mari cântăreți, a căror strălucire o putem admira noi și astăzi. În acest an, Ahmet Ertegun Award i-a fost oferit producătorului Lenny Waronker, un adevărat campion al excelenței în muzică.

David LAPADAT

ROCK & ROLL HALL OF FAME INDUCTION 2025
BAD COMPANY
THOM BELL
CHUBBY CHECKER
JOE COCKER
NICKY HOPKINS
CAROL KAYE
CYNDI LAUPER
OUTKAST
SALT-N-PEPA
SOUNDGARDEN
LENNY WARONKER
THE WHITE STRIPES
WARREN ZEVON

And Roll Hall of Fame și-a deschis porțile de-a lungul anilor și către alte genuri muzicale. Astfel că, pornind inițial de la pionierii genului rock and

Daria Crișan, secretul din spatele zâmbetului

Daria Crișan - o prezență magnetică, plină de farmec și autenticitate, care știe să îmbine talentul artistic cu o doză sănătoasă de umor. În acest interviu descoperim povestea din spatele zâmbetului care cucerește și aflăm cum reușește să transforme fiecare zi într-un spectacol plin de culoare.

Irina Grigore: Ai început cu studiile de medicină și apoi ai făcut tranziția către actorie. Ce a fost acel moment definitoriu care ți-a confirmat că scena este locul tău?

Daria Crișan: Nu a fost niciun moment definitoriu. Sunt lucruri pe care le știi, pur și simplu. Le simți. Eu știam de când eram mică faptul că locul meu este pe scenă și nu a existat niciun moment de dubiu. Când eram la medicină, călcând pe urmele mamei, dr. Lucia Bubulac, nu mă vizualizam vreodată în cabinetul medical.

I.G.: Cum a fost să fii fiica unui artist consacrat, Cătălin Crișan? A fost o presiune sau o motivație să îți construiești propriul drum în lumea artistică?

D.C.: Întâi a fost presiune, da. Simțeam că trebuie să demonstrez lucruri, din cauza numelui. Însă, timpul a trecut și acum nu mai simt nevoia să demonstrez nimic, iar motivația este una cât se poate de sănătoasă. Lumea trebuie să știe și să înțeleagă că dacă mă cheamă Crișan, asta nu înseamnă că o să aduc în sfera publică aceeași imagine și aceeași muzică pe care le-a adus tatăl meu. Nici nu vreau, nici nu pot, nici nu mă reprezintă. Suntem diferiți și asta e minunat. Așa că, numele de Crișan îl port cu respect, iubire și originalitate.

I.G.: Dacă ai putea descrie stilul tău artistic într-un singur cuvânt, care ar fi acela și de ce?

D.C.: Momentan cred că ar fi „colorat”. Simt că mă aflu într-o continuă explorare și nu pot rezuma stilul meu într-un singur cuvânt. Da, cred că rămân la „colorat” și „versatil”.

I.G.: Care sunt cele mai importante lecții pe care le-ai învățat la UNATC și cum te-au ajutat în carieră?

D.C.: Disciplina, adaptabilitatea și vulnerabilitatea. Este un pachet reușit, zic eu, care m-a ajutat nu numai în carieră, ci și în viața personală și cred că este clară importanța lor.

I.G.: Muzica și actoria sunt două lumi diferite, dar și complementare. Dacă ar trebui să alegi între cele două, ce ai alege și de ce?

D.C.: Aș alege muzica, pentru că este prima dragoste, cea care a fost deja acolo când eu am deschis ochii pe această lume.

I.G.: Care sunt artiștii care te-au inspirat cel mai mult de-a lungul carierei tale?

D.C.: Cred că în muzică, atât pe mine, cât și pe Raris, ne-au inspirat Billie Eilish și Finneas, fratele ei. Și ei au început prin a face muzică împreună și cred că ne-am regăsit, cumva.

I.G.: Care a fost momentul care te-a emoționat cel mai mult pe scenă de-a lungul întregii tale cariere?

D.C.: Cel mai emoționant moment a fost în 2017, când am cântat împreună cu tata la Sala Palatului, în cadrul concertului lui aniversar. Amândoi am fost foarte emoționați și abia ne puteam stăpâni lacrimile.

I.G.: Care a fost cel mai mare obstacol pe care l-ai întâlnit în cariera ta și cum ai reușit să-l depășești?

D.C.: Eu am început să folosesc foarte rar cuvântul „obstacol” și să îl înlocuiesc cu „prag de evoluție”. Așadar, cea mai mare astfel de situație este momentul în care am renunțat la Medicină și am intrat la UNATC. M-a schimbat radical și sunt foarte recunoscătoare față de Divinitate că mi-a dat curaj și putere să fac acest act de iubire față de propriul suflet și de viața care mi s-a dat. În timp, am

realizat că mai este ceva foarte important peste care am trecut și care m-a făcut să evoluez și anume îndepărtarea persoanelor toxice. De fapt acesta este un proces continuu, întrucât trebuie să fii vigilent pentru a le identifica... pot fi foarte periculoase. Eu mă bucur că „am făcut curat” în viața mea și mă simt atât de liberă...

I.G.: Cum ai primit vestea că vei face parte din distribuția „Mamma mia!”? Care a fost reacția ta?

D.C.: O, Doamne, cât m-am bucurat! Cumva, simțeam că eu voi fi Sophie, dar până nu m-au sunat să mă anunțe că eu am luat rolul am stat ca pe ghimpi. Nu mi se întâmplă să stau cu așa emoții după toate castingurile. De obicei, merg pe principiul „dacă este pentru mine, se va întâmpla și va fi așa cum e mai potrivit drumului meu”.

Dar aici, așteptarea a fost plină de emoții tocmai pentru faptul că simțeam că locul meu este acolo și eram la un telefon distanță să mi se confirme că simțurile mele au intuit corect.

I.G.: Care a fost cea mai mare provocare întâlnită în spectacolul „Mamma mia!”?

D.C.: Eu m-am bucurat ca un copil de toată experiența. Chiar dacă erau zile în care repetam de dimineața până seara, nu simțeam că muncesc, pentru că făceam ceea ce iubesc. Cred că ziua premierei mele a fost cea mai intensă zi. Ceilalți colegi deja jucaseră de ani de zile acest spectacol, pentru mine era prima dată, iar acest lucru știam că nu trebuie să se simtă. Însă, datorită faptului că ei sunt extraordinari și m-au făcut să mă simt „de-a casei” am reușit să mă relaxez și să mă bucur de premieră, care a ieșit impecabil.

I.G.: Cum ai descrie chimia cu colegii tăi din distribuție? Cu cine ai creat cele mai puternice conexiuni pe scenă?

D.C.: Colegii mei sunt foarte calzi, amuzanți și generoși. Sunt norocoasă, pentru că nu peste tot este așa. Pe scenă cred că cea mai puternică emoție am simțit-o alături de Loredana, fiind vorba de o conexiune mamă-

Alături de fratele ei, Raris

fiică. O asociez fără să vreau cu mama mea, atât fizic, cât și energetic. Ambele sunt blonde, cu ochi albaștri, și transmit căldură și bunătate prin acei ochi superbi. În afara scenei, am creat conexiuni cu toți oamenii din echipă, dar pot spune că Bianca Purcărea este cea de care m-am „lipit” din prima secundă. Am rezonat imediat și mi-a fost ca o soră mai mare. M-a ajutat, pentru că ea are deja experiență de șapte ani în a juca rolul Sophie.

I.G.: Cum a fost experiența de a juca în „Mamma mia!” alături de artiști consacrați ca Loredana Groza și Horia Brenciu? Ce ai învățat de la ei?

D.C.: În primul rând, am învățat să ascult și să „fur meserie” de la acești oameni care sunt pe scenă de-o viață. Eu sunt recunoscătoare că i-am cunoscut și că am avut ocazia să lucrăm împreună, să cântăm pe aceeași scenă. Am descoperit că, dincolo de calitățile lor incontestabile de superstaruri, au un suflet mare și brațele mereu deschise pentru o îmbrățișare caldă.

I.G.: Cine din distribuție te provoacă să fii mai spontană pe scenă și cum se întâmplă acest lucru?

D.C.: Horia Brenciu, clar! Este un adevărat showman și, când apare pe scenă, îți fură ochii prin energia lui. Îi place să își surprindă mereu partenerii cu câte o replică spontană sau un gest neprevăzut. Îmi place mult acest lucru, pentru că mă face mai atentă și prezentă în scenă.

I.G.: Care este cel mai amuzant moment care ți s-a întâmplat pe scenă în „Mamma mia!” sau în alte spectacole?

D.C.: Acum mi se pare amuzant, dar atunci numai amuzant nu a fost! Eram pe scena Teatrului Național de Operetă și Musical „Ion Dacian”, în timpul spectacolului „Cinderella”, unde eu o joc pe Cenușăreasa. Și, la un moment dat, trebuie să ies din scenă și să am o schimbare foarte rapidă de costum, urmând să apar înapoi pe scenă, îmbrăcată în superba și imensa rochie albastră de bal, pe care o știm cu toții. Ei bine, cât mă schimbam în backstage, ajutată de două doamne care fac posibilă această schimbare în aproximativ 40 secunde, fermoarul s-a blocat, iar eu am intrat în scenă pe jumătate dezbrăcată.

I.G.: Cum vezi lumea musicalului peste 10 ani? Te vezi în continuare parte din ea?

D.C.: Musicalul a evoluat semnificativ în România și pe toți ne bucură acest lucru. Cu siguranță, în următorii 10 ani vom vedea mai multe producții românești. Mă văd în spectacole de musical, dar doar ocazional, întrucât muzica rămâne pe primul loc în sufletul meu.

I.G.: Cum ai descrie diferența dintre energia pe care o simți când interpretezi un rol într-un musical și cea pe care o ai când urci pe scenă pentru a cânta propriile tale piese?

D.C.: Da, într-adevăr, sunt două lucruri total diferite. Uite, îți dau un exemplu concret. Primul aspect care îmi vine în minte este contactul vizual cu publicul. La teatru/musical sunt foarte puține momente în care te poți uita în ochii unui spectator, iar asta depinde de text, de regie. Mie, cel puțin, în spectacolele pe care le-am jucat până acum nu mi-a permis convenția să fac acest lucru. Mai trăgeam cu ochiul, dar asta e altceva. În timpul unui concert, însă, ești permanent conectat cu publicul și datorită contactului vizual. Ca energie, este foarte diferit și iubesc ambele ipostaze.

I.G.: Cum este să lucrezi și să colaborezi cu fratele tău, Raris, în industria muzicală? Există rivalitate sau doar susținere reciprocă?

D.C.: Eu și Raris facem o echipă extraordinară și este o plăcere să lucrăm împreună. Raris s-a dezvoltat și ca

producător, iar fostul meu dormitor a devenit studioul nostru de creație muzicală. Cred că dincolo de muzica pe care o facem împreună relația noastră de frate-soră este ceea ce ne face speciali.

I.G.: Cum vezi industria artistică din România în acest moment? Crezi că există suficiente oportunități pentru tinerii artiști?

D.C.: Lucrurile avansează foarte rapid și trebuie să fii pe fază. Cred că mediul online a devenit platforma principală de promovare și e important să ne adaptăm. Există multe oportunități pentru tinerii artiști, pentru că acum lumea e mult mai deschisă și orientată către nou.

I.G.: Crezi că imaginea ta actuală, bazată pe energie și tinerețe, te-ar putea limita în viitor în a aborda roluri mai complexe, cu o încărcătură dramatică puternică?

D.C.: Nu. Indiferent de vârstă, noi conținem un univers interior foarte bogat și complex. Trebuie să știm cum să accesăm anumite lucruri și astfel putem rămâne surprinși de cât de capabili și de profunzi suntem. Este evident că, momentan, nu pot juca anumite roluri care nu sunt potrivite vârstei mele, dar cred că asta este și frumusețea prezentului.

Interviu de Irina-Nicoleta GRIGORE

Știri cu puls de rock românesc la Rock FM

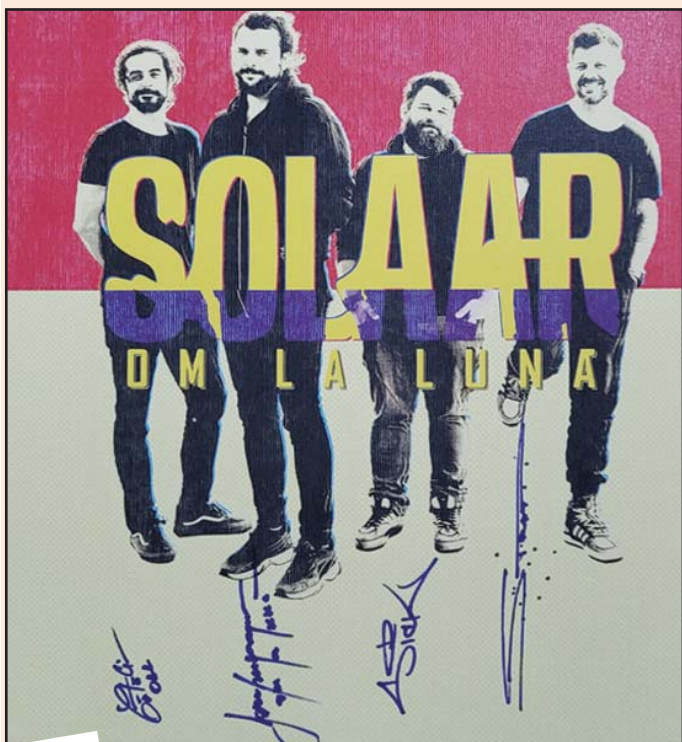
- La un an după primul concert cu Big-bandul Radio dirijat de Simona Strungaru, super-chitaristul Nicu Patoș și grupul său au revenit pentru un nou eveniment de acest calibru, de astă-dată cu oficializarea înregistrării concertului instrumental pe disc. „Geometry of Creation” a sărbătorit și 30 de ani de existență pentru Platon Band, în 8 februarie, la locul faptei din 2024 – Sala Radio! La mulți f-ani!

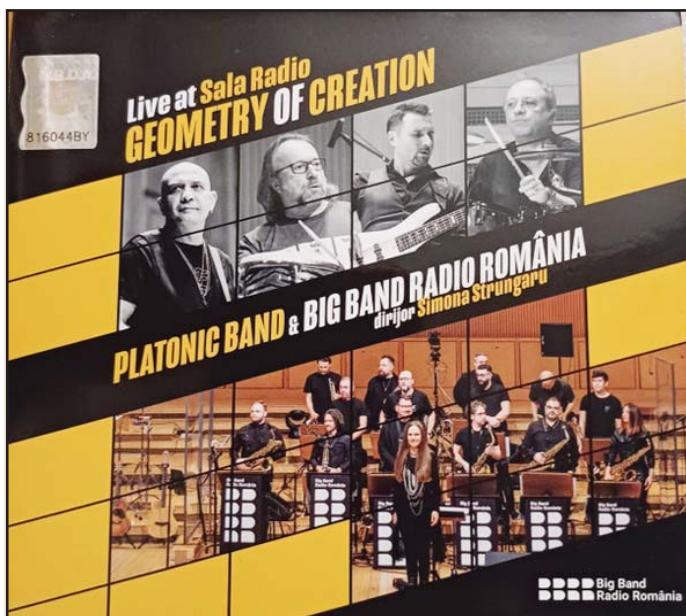
- Al treilea single „La răsărit” de pe al patrulea album - „Solaar” - a fost lansat de trupa Om La Lună în concerte bucureștene în 28 - 29 martie, după „Pescărușii

zboară”, respectiv „Serpentine”. Liderul Doru Pușcașu a declarat: „Multe din lucrurile pe care le trăim ni se întâmplă în minte, nicidecum în realitate. Ne oprește frica de eșec, ne încurcă rațiunea, ne punem singuri piedică și ne oprim înainte să pornim ceva cu adevărat. Suntem subjugați rațiunii și alegem mai mereu drumul sigur și plasa de siguranță. Locul călduț și zona de confort. Saltul în gol poate să însemne prăbușire, e adevărat, dar de asemenea poate să însemne și un zbor pe cîste. La răsărit e locul de întâlnire al celor care au făcut saltul. Al celor care au ales în loc de cum ar fi fost dacă: wow, cum a fost.

- Din noiembrie anul trecut, când a postat EP-ul „Ultimul batalion”, grupul metal-rock brăilean Legio Mortis a dovedit că e obsedat de istorie! În ianuarie curent, postare youtube cu încă un album - „Brăila” - mai actual ca producție și mesaj, parcă și mai variat, uneori melodios. Între piese: „Pașa Hassan”, un cover după „Vaslui 1475” de la Harmăsar (Republica Moldova), o colaborare neașteptată cu Rawad Massih... Nu în ultimul rând ca interes - ultima piesă, „Plumb” pe versuri de George Bacovia, inedită în context.

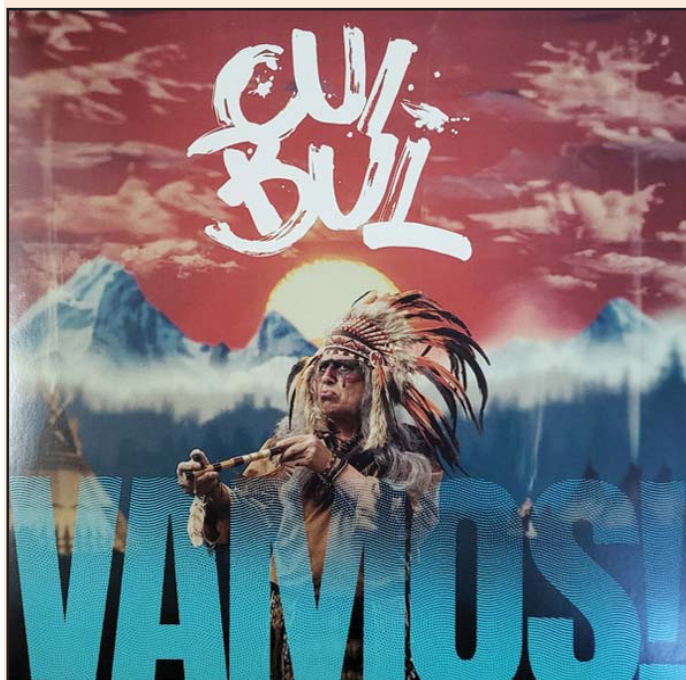
- Tot metal rock extrem, cu o profundă tușă simfonică, în proiectul chitaristului Dan Scurtu, cunoscut în anii 90 cu grupul craiovean death metal Avatar. Albumul de studio „Avatar of Hate”, prezentat anul acesta, este o raritate în peisajul autohton al genului, prezentând pe lângă piesele în sine și „cinematic versions” - variantele fără chitara distorsionată, așadar cu orchestrațiile simfonice și corale în prim-plan. Nu am termen de comparație decât cu fantasticul concert (și album) „Yeah Yeah Die Die. Death metal symphony in deep C”, lansat în anii 90 de finlandezii de la Waltari. Care s-au dovedit peste decenii o influență în zona scandinavă pentru multe alte trupe mai cunoscute (Nightwish ori Therion, între cele intervievate de subsemnatul). Sper ca Dan să pună la punct și o variantă de prezentare în concert, cu proiecție, cum a făcut demult cu un proiect asemănător.

● De Cuibul am auzit prima dată de la lider – Igor Dânga „Drânga”, în anii 90; mi-a fost câțiva ani un fel de corespondent din Republica Moldova, pentru revista „Rocker”. Pe baza scrisorilor și înregistrărilor de la el am înjghebat un rarism, atunci, dosar rock moldovenesc. După un deceniu, am reluat legătura ca să îi prind pe Zdob și Zdub la Festivalul „SamRock”, pentru un portret în emisiunea Remix (2005). După perioade de inactivitate (așa cum se vede de peste Prut), de vreo doi ani, Cuibul a revenit în câteva concerte (cu hitul care, pentru mine, a premers expansiunea Zdob și Zdub - „Doina Rock’n’Roll”), la începutul acestui an și pentru a lansa albumul „Vamos!”.

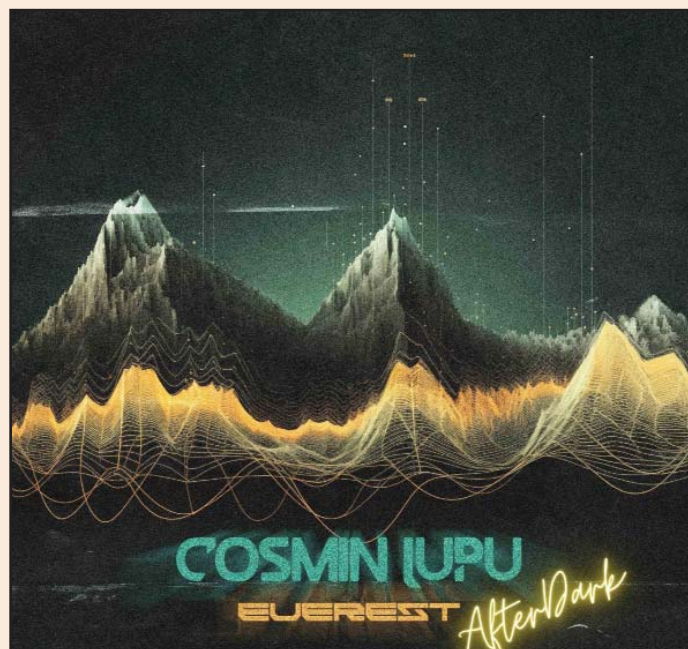
● Rockul din Republica Moldova are un cuvânt greu pe scenele românești, nu de ieri de alaltăieri, ci de 30 de ani și mai bine. În anii 90, grupul hardcore (cu multe variații stilistice) Accident / Axident a lansat nu mai puțin de patru albume trase impecabil peste Prut, peste nivelul

producțiilor noastre din epocă. Din păcate, nu a fost ușor pentru metalisții de nișă, față de Zdob și Zdub, bunăoară. După o încercare de a reveni pe piață cu un CD produs de maestrul de sunet Victor Panfilov (stabilit la București, unul dintre cei mai buni în branșă), care a și cântat pe

„PsychoSport”, prin 2005, nu am mai auzit nimic de ei. În schimb, am început să îl urmăresc pe solistul Octav Casian, care s-a reinventat cu Busola. Cântă rar (dar bine) pe aici, nu se aventurează mai departe de Iași. La începutul anului au lansat un nou videosingle – „No more” -, poate îi cheamă cineva și pe la București, că au cu ce.

● De vreo doi ani (cel puțin de atât timp știu eu), chitaristul Cosmin Lupu moșmondea la un album solo (intențiile fiind mai vechi). L-am cunoscut cu ocazia unui concert filmat în Club A, în urmă cu două decenii, cu vechea-i trupă Evo, cu solista de la RockaBella. Și l-am recunoscut cu Aria/ Days of Confusion, un supergrup metalcore care a intrat încet-încet în pauză, după tragedia întâmplată prietenilor de la Goodbye to Gravity în 2015. Cosmin a dat gata EP-ul „Everest”, lansat în această primăvară într-o gală internațională progressive-metal la

Quantic („Bucharest Prog Day”). Între cele șapte piese, care nu sunt tocmai instrumentale (el este și solist vocal la Days of Confusion), o colaborare inedită cu legendarul Greg Howe - „Light as a feather, heavy as a hammer” (catchy, spre deosebire de grosul materialului – aproape eclectic, variat, cu tot soiul de influențe și sonorități, până la un cor gospel). După o lună, a revenit cu încă un material, surprinzător și îndrăzneț: „Everest – After Dark”: șapte remixuri ale pieselor, inspirate din diverse ramuri ale muzicii electro.

● În 27 februarie, la The Pub s-a desfășurat un workshop care ar fi trebuit să îi intereseze pre mulți din trupele rock tinere și emergente. Printre conferențieri, membri de la Dirty Shirt, așadar cel mai vocal grup rock românesc de 15 – 20 de ani pe scena internațională de profil. Intrarea a fost liberă, cu condiția înregistrării la Maximum Rock, organizatorii (în particular, firma de impresariere a trupei maramureșene). Discuții foarte interesante despre experiența celor care au avut succes pe o piață muzicală din ce în ce mai aglomerată. La locul faptei – destule locuri libere, poate și datorită faptului că s-a filmat. Proiectul este unul în serial - „East European Rock Alliance”. Iar seara următoare, pe 28, a fost mare concert mare cu Dirty Shirt, plus două trupe de același calibru din Polonia, respectiv Slovacia, țările parcurse de proiect deopotrivă.

Doru IONESCU

Forever Young – 50 de ani pe scenă

„De la Teatrul «Tănase» a început «aventura» mea incredibilă pe scenele din România și chiar din lume! După decenii am revenit în țară fiind susținută de reputatul omul de televiziune Marina Almășan, minunată prietenă, dar și de Teatrul Tănase, în frunte cu Vasile Muraru și Valentina Fătu! Seara în care, pe scena Sălii Savoy atât de dragă mie a avut loc spectacolul dedicat aniversării celor 50 de ani de carieră artistică - un proiect inițiat și derulat de admirabilii Valentina Fătu și Vasile Muraru, a fost cea mai emoționantă din viața mea!” – a spus Maria Nagy.

Ea a revenit pe scena Sălii Savoy cu aceeași mare bucurie după ce a mai fost invitată în câteva spectacole – eveniment de excepție: Galele Savoy – ediția a VI-a, inaugurarea Sălii de Balet cu noua denumire „Cornel Patrichi” sau „Nemuritorii - Gala Marilor Șlagăre”. Primele două ediții „AUTOGRAF MUZICAL”, un proiect dedicat muzicii ușoare

Vasile Muraru, Dan Dimitriu, Valentina Fătu

Francesco Gabbani

Maria Nagy, Marina Almășan

După cupletul de deschidere al celor doi actori, solista a interpretat piesele din repertoriul internațional „Vis de noapte” și „Mi-e dor de tine”, pe versurile lui George Oprea.

Din distribuția spectacolului prezentat de Marina Almășan și al cărui scenariu și regie au fost semnate de Vasile Muraru și Valentina Fătu au făcut parte Stela Enache, Eva Kiss, Sanda Ladoși, Gabriel Dorobanțu, Cătălin Crișan, Mircea Vintilă și Ricky Dandel, alături de Orchestra (dirijor Dan Dimitriu) și Baletul (coregrafia de Oana Cocârță) Teatrului

românești semnat de Vasile Muraru și Valentina Fătu, au fost dedicate compozitorilor Horia Moculescu și Dan Dimitriu, dirijorul orchestrei Teatrului „Tănase”.

„Seria de «Autografe Muzicale», spectacol atât de drag nouă, în calitate de realizatori ai lui, s-a completat fericit cu prezența solară și plină de dinamism a Mariei Nagy, o artistă bine ancorată în memoria spectatorilor. Astăzi, ca o confirmare a faptului că muzica este un adevărat tratament pentru suflet, am revăzut-o pe Maria Nagy la fel de fermecătoare, la fel de îndrăgostită de muzică și de publicul dornic să o asculte... Pentru că da, Maria și vocea ei plină de viață ne-a îndemnat să credem, chiar și doar pentru o seară, că putem fi... Forever Young!” – Vasile Muraru și Valentina Fătu.

Cătălin Crișan

„Tănase”. Scenografia a fost semnată de Francesca Cioancă.

Stela Enache, invitată în spectacol, a ales să cânte două piese foarte frumoase: „Diminețile noastre” (compozitor Florin Bogardo) și „Râzi tu, inimă, și cântă” (compozitor Dan Stoian).

Eva Kiss și Ricky Dandel au venit special din Danemarca, respectiv Germania pentru a-i fi alături Mariei Nagy, la ceas aniversar. Îi leagă prietenii vechi și amintiri de neuitat.

„Abia așteptam să evoluez într-un spectacol plin de emoție, amintiri, prietenie, muzică live și bucurie, alături de orchestra condusă de excelentul muzician și vechi prieten Dan Dimitriu, cu care am împărtășit momente de neuitat încă de la debuturile mele la TVR” – Ricky Dandel.

Ricky Dandel a interpretat în duet cu Maria Nagy melodia „Sarà Perche Ti Amo” și creațiile sale, „Va mai trece o zi” și „Supranatural”. Eva Kiss a fost aplaudată

Sanda Ladoși

Gabriel Dorobanțu

versuri sunt semnate de Florin Pretorian: bineînțeles, „Gara mică” (compozitor Dumitru Lupu) și „Cine ești și cine-s oare?” (compozitor Amir Leo Kazić).

Sanda Ladoși a interpretat în spectacol două melodii sensibile, devenite de multă vreme șlagăre: „Inima te vrea” (muzica și versurile Ovidiu Komornyik) și „O noapte cu tine” compusă de Dan Iagnov, pe versurile Andreei Andrei. Cătălin Crișan a oferit publicului și sărbătoritei Maria Nagy, în calitate de cantautor și textier, două minunate daruri muzicale: „Anii mei” și „Dacă pleci”.

Pentru recitalul său, Maria Nagy a ales inspirat și piesele „Nici-o stea” (din repertoriul Laurei Stoica), „It's a heartache” (cover Bonnie Tyler), „Non, je

îndelung după interpretarea piesei emblematică pentru repertoriul ei „Puterea dragostei”.

Cantautorul Mircea Vintilă a cunoscut-o pe Maria Nagy în anul 1978 la Căminul FLACĂRA și de-atunci au cântat împreună și cu Doru Stănculescu, spunându-se despre ei că sunt o „Tripletă de Aur” a muzicii folk. Au rememorat amintiri dragi din spectacole și turnee de neuitat, iar binecunoscutul artist a oferit publicului două piese de excepție, compuse de el: „Popa Nan” și „Hanul lui Manuc”.

Gabriel Dorobanțu a ales să cânte două melodii ale căror

Mircea Vintilă

ne regrete rien” (Édith Piaf, compozitor Charles Dumont, versuri Michel Vaucaire), încheind *en fanfare* cu „Simply the best” (cover Tina Turner).

Seria de spectacole „Autograf muzical” al cărei concept aparține lui Vasile Muraru și Valentinei Fătu va continua cu invitarea unor personalități reprezentative ale muzicii ușoare românești.

Maria Nagy s-a născut în comuna Remetea, județul Harghita.

„Am avut șansa să străbată țara în lung și-n lat cu mari vedete ale muzicii ușoare și rock ai anilor '80: Mirabela Dauer, Marina Voica, Cornel Constantiniu, Dida Drăgan, Eva Kiss, Gil Dobrică, Păunița Ionescu, Laurențiu Cazan, Angela

Ricky Dandel

Stela Enache

Dimitriu, Thury Ștefan, Cornelia Patrichi.

În 1982 a făcut un lung turneu în Polonia alături de Dan Spătaru și a lansat un LP cu piese în limba maghiară la ELECTRECORD. Urma să lanseze un LP cu piese compuse de Petre Magdin, dar în 1983 a plecat în turneu în Egipt cu Teatrul „Tănase”; timp de o lună. La Teatrul „El Galaa” din Cairo a jucat în spectacolul „International Show” alături de Stela Popescu și Alexandru Arșinel, Cristina Stamate, Anton și Romică și trupa de Balet din care făceau parte Cornelia Patrichi și Sida Spătaru.

Din anul 1998 Maria Nagy este stabilită în Ungaria, dar revine deseori în România. (Foto: Teatrul „Tănase”)

Oana GEORGESCU

Ciochină, Mihaela Runceanu și Anda Călugăreanu, cu IRIS, Semnal-M, Roșu și Negru, Sfinx, METROPOL” - spunea Maria Nagy.

Ea a urmat cursurile Școlii Populare de Artă, la clasa profesoarei Florica Orăscu, fiind colegă de generație cu Gabriel Dorobanțu, Mirabela Dauer, Natalia Guberna ș.a.

A debutat pe scena Sălii Savoy a Teatrului de Revistă „Constantin Tănase” în 1981 în spectacolul „Vesellie la Tănase” de H. Nicolaide și George Mihalache (regia Nicolae Dinescu), alături de Aurelian Andreescu, H. Nicolaide, Eva Kiss, Mihai Perșa, Decebal Curta, Ortansa Stănescu, Norocel

Eva Kiss, Radu Constantin

Biblioteca „Ileana Popovici”

Ileana Popovici, pentru cei care nu știu, a studiat vioara la școala de muzică (unul din colegii ei, compozitorul Ulpiu Vlad, își amintește că era foarte talentată), n-a putut continua la Liceul de muzică din pricină de „dosar”, tatăl ei fiind preot, dar a absolvit apoi Conservatorul în Capitală și a fost repartizată la Televiziunea Română, unde a fost, până la pensionare, mai întâi un excelent ilustrator muzical și ulterior realizatoare și prezentatoare de emisiuni. În paralel publicul și-o amintește drept o foarte cunoscută interpretă de muzică ușoară, specialista noastră nr. 1 în „bossanova”, colaborând îndeosebi cu reputatul muzician Richard Oschanitzky, căruia i-a selectat și îngrijit în ultima vreme apariția compozițiilor pe câteva CD-uri. S-a afirmat și în postura de cronicar muzical (a se vedea corespondențele ei de la festivalul de la Sanremo trimise în exclusivitate revistei „Actualitatea Muzicală”), dar și de scriitoare, nemaivorbind de cărțile biografice dedicate ei. Destoinicul primar al comunei giurgiuvene Buturugeni, Dumitru Preda, i-a făcut o mare surpriză, ținând seama de atașamentul artistei față de locurile natale. Fiindcă Ileana Popovici stă câteva luni pe an la Sanremo, în Italia, dar în rest n-a trădat casa părintească din Buturugeni, fiind firește „Cetățean de onoare” al comunei. Poate părea greu de crezut, dar eroinei

reprezentanții canalului TV Cinemaraton au filmat cu acest prilej și vor difuza un film). Un grup de copii a oferit un frumos program muzical, sub privirea de cunoscătoare a Ilenei Popovici, care le-a dat câteva sfaturi, dar și a

muzicienilor Camelia Florescu (compozitoare, poetă, interpretă) și Bela Andrași (compozitor, chitarist, profesor de muzică, interpret). Aceștia conduc tot în județul Giurgiu, la Bolintin Deal, „Kids Castle”, o școală de muzică ai cărei elevi cuceresc mereu premii la concursurile de muzică ușoară. Doi dintre ei, Rebeca Lungu și Mateo Gheorghe, sunt chiar din Buturugeni și au făcut parte din colectivul de micuți artiști care au încântat numeroasa asistență. Gestul primarului Dumitru Preda, care în prezent renovează Căminul cultural și a cumpărat instrumente muzicale pentru copiii talentați, ar fi de dorit să fie urmat și de alți edili, care să înțeleagă cât de important este respectul față de oamenii de valoare, față de cultură, față de tradiții.

Octavian URSULESCU

totul i-a fost ținut secret, fiind invitată doar la inaugurarea noului sediu al bibliotecii (bibliotecară Emilia Stan) și a unui muzeu local. Totul a fost pus la cale măiestru, cu colaborarea managerului bibliotecii județene Giurgiu, Daniela Bardan, chiar în preajma Zilei Bibliotecarului Român și a Zilei Internaționale a cărții. I-au dat efectiv lacrimile văzându-și portretul pe peretele bibliotecii și văzând câtă lume importantă a venit la eveniment: europarlamentarul Dan Motreanu, președintele Consiliului județean Toma Petcu, prefectul Ion Ghimpeșanu, câțiva parlamentari, numeroși localnici, dar nu numai - semn al prețuirii de care se bucură apreciată artistă, în egală măsură cu performanțe notabile în cinematografie (de altfel

Primele sincope

Este greu să menții pe linia de plutire o manifestare muzicală de-a lungul deceniilor dacă nu ai forța și ambiția de a nu deraia de la principiile "părinților fondatori", ca

Bogdan Cristinoiu

să-i citez pe americani. Nu reușește acest lucru ditamai festivalul de la Sanremo, care a promovat la ediția 2025, a 75-a, tot felul de ciudați, ca să folosesc un eufemism, care au urcat în ierarhia finală în frunte, înaintea marilor artiști și

Anca Țurcașiu

a cântecelor frumoase. Acolo rolul decisiv l-a jucat însă și de această dată televotul, unde, ca și la Eurovision (altă manifestare ce și-a pierdut busola), votează majoritar cei foarte tineri. Pentru că melomanii cunoscători, cu educație muzicală, nu stau cu telefonul în mână pentru a-i vota pe excepționali artiști și piesele lor (e, totuși, un concurs de Creație...) – Massimo Ranieri, Marcella Bella sau Giorgia. La Festivalul național de la Mamaia nu se introdusese televotul, dar încă din 1991 au apărut primele sincope, ce anunțau degradarea ulterioară a evenimentului. Prima cauză trebuie căutată, ca de obicei, la nivel de organizare. Au figurat în continuare între organizatori, ce-i drept, UCMR, Radioteleviziunea Română, Inspectoratul pentru cultură al județului Constanța, a apărut Prefectura județului (care a contribuit cu o sumă frumoasă, 3,5 milioane de lei), dar fiindcă era moda privatizărilor (adesea extrem de păguboase, se știe, îmbogățindu-i doar pe unii), pentru

Aneta Nedelescu

prima oară întâlnim pe afiș o firmă particulară, "Agenția internațională Euroconcert", condusă de Aurel Manolache, care a fost și director al festivalului. Desfășurat între 28 august-2 septembrie, festivalul a avut-o în premieră ca realizatoare TV pe Aurora Andronache, regia a fost semnată de Corneliu Dalu, scenografia de Virgil Popa, ca redactor din partea TVR fiind Ion Duma, fost instrumentist în orchestra RTV. Titus Andrei a fost redactor din partea Radio România, iar maeștri de sunet – Jolt Kerestely, Alexandra Cepraga și Dani Constantin. Acompaniamentul a revenit orchestrei de estradă a RTV, dirijor Ion Cristinoiu (pentru secțiunea Creație), respectiv orchestrei Teatrului "Fantasio" din Constanța (Interpretare), cu participarea grupului vocal "Armonia" condus de Voicu Enăchescu, care reformase vechiul Choralis. Au existat și numeroși sponsori, unii cu contribuții consistente, firma Migas Real Compact a asigurat echipamentul de sunet, iar casa de

modă Europa din București diverse vestimentații – 50 de produse de damă, 20 masculine (Adrian Daminescu a fost unul dintre beneficiari), între cei care au luat parte la

Daniela Györfi

paradele de modă fiind designerul Cătălin Botezatu. Povestea legată de prezentatori, pe am mai istorisit-o cândva, evidențiază ceea ce am spus mai sus, lipsa de experiență, dar și superficialitatea firmei private apărute în premieră la cârma manifestării. În iulie 1991 am avut câteva

Carmen Trandafir

concerte pe litoral cu agenția Euroconcert, dintre soliști îmi aduc aminte de Anca Țurcașiu și de Cătălin Crișan. Deși nu mai era mult timp, Aurel Manolache nu mi-a pomenit nimic că va organiza festivalul și că mă dorește prezentator, despre un contract nici vorbă! Așa încât, ca un jurnalist conștiincios (eram deja redactor la "Actualitatea Muzicală", dar mai colaboram la "Libertatea", "Melos", "Femeia", "Dialog", am regăsit câteva articole din acel an) am sosit la Mamaia și m-am prezentat la Teatrul de vară, la biroul de coordonare. Ajuns acolo mă văd stupefiat trecut pe afiș ca... prezentator, într-o ciudată formulă de patru, alături de Ramona Bădescu, Anca Țurcașiu și Șerban Ionescu. Ceilalți trei fuseseră anunțați (Ramona Bădescu fusese adusă chiar din Italia), dovadă că erau deja acolo, pe mine nu mă sunase nimeni, nici măcar de la televiziune! Mai mult, aflu că

Gabriel Cotabiță

textierul Sașa Georgescu, altminteri foarte bun pe tărâmul versurilor pentru cântece, scrisese un text de prezentare (fără sare și piper, cu glume jalnice – l-am lecturat atunci când, în următoarele zile, am pregătit-o pe Ramona Bădescu, ca vechi prieten, pentru un rol în care nu mai fusese distribuită). Dar, dincolo de toate, de text și de formula bizară cu patru comperi (cine o fi avut ideea asta creată?), nu venisem pregătit, nu aveam vestimentații de scenă... Aurel Manolache și Sașa Georgescu m-au implorat să merg la București să-mi iau haine, mai erau vreo două zile, puteam da o fugă cu irezistibila mea Dacia (care la una din ediții mă lăsase în drum undeva pe la Cernavodă!), dar am refuzat, prea suna a improvizație, era totuși festivalul televizat de la Mamaia, nu un concert oarecare. Eram tânăr, m-am ambiționat - peste ani, cu un plus de înțelepciune, mi-am spus că poate puteam accepta... Dar n-am fost singurul în această situație, semn al organizării deplorabile. Reputatul actor Șerban Ionescu, care nu mai fusese nicicând în această postură, mi-a mărturisit că n-a făcut nici o repetiție, n-a semnat nici un contract, așa încât a plecat pur

Narcisa și Cristina Spătar

ce și cum!) a avut loc o primă fază de selecție pentru concursul de Interpretare. Dintre cei 250 (!) înscriși (în anul 2024 abia au găsit 10...) au fost selectați 21, ei urmând să înceapă în martie o pregătire intensivă, iar în iunie (la acea dată festivalul era anunțat pentru luna iulie...) să aibă loc încă o triere, reținându-se doar 12 pentru finală (până la urmă au fost 17). Ceea ce remarcă atunci presa era faptul că juriul de selecție a fost eminentamente feminin, fără vreun compozitor sau cântăreț în componență, lipsind chiar și directorul artistic (așa figura în acel moment) Titus Munteanu! În aceste condiții, poate deloc întâmplător, au fost respinse tinere soliste frumoase și talentate, cum ar fi Luminița Dumitrescu (finalistă în 1989), Luiza Cioca (cu multe succese la activ ulterior alături de

și simplu la București! Rămăși fără cei doi comperi de pe afiș, organizatorii m-au rugat ca măcar să le recomand un înlocuitor. Imediat am rostit numele lui Gabriel Cotaș, cu care colaboram frecvent, îi cunoșteam cultura, disponibilitățile, cunoștințele muzicale. Așa că i-am fost... naș în domeniu, el descurcându-se de minune alături de cele două frumoase artiste (ambele dublu laureate la Mamaia, la Interpretare - de aceea ar fi fost normal să fie invitate să și cânte), iar ulterior probând același talent la Tele 7 abc sau la festivalul Callatis de la Mangalia.

Din fericire, o parte din bunele deprinderi din trecut rămăseseră, așa încât încă în luna ianuarie (aviz organizatorilor de azi, când nici cu o lună înainte nu se știe

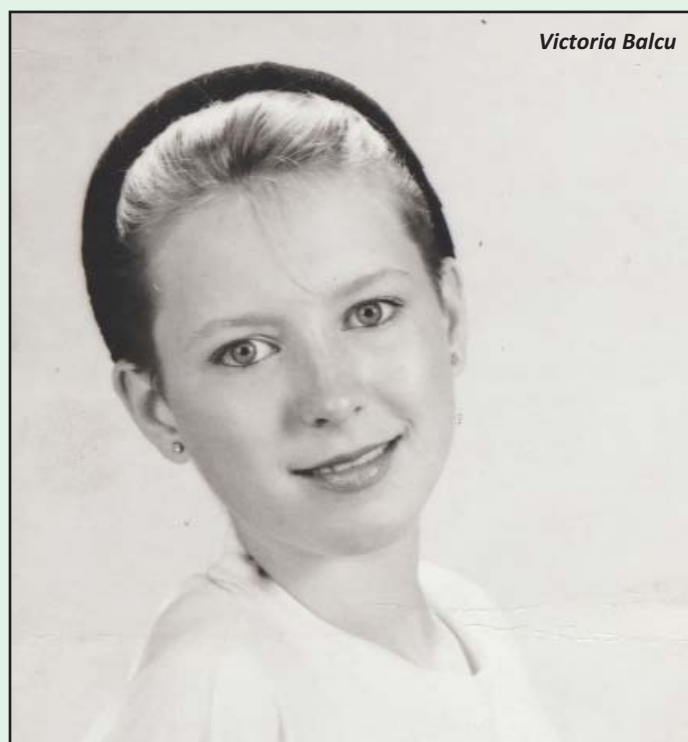

Ovidiu Komorniyk

Manuela Fedorca

compozitorul Dan Iagnov), Otilia Romea (care după un timp a condus către premiul I o piesă de Horia Moculescu), Madeleine Dumitraș, Geanina Voinea, Marieta Rădoi,

Victoria Balcu

Luiza Olteanu, excepția fericită fiind Manuela Fedorca, triumfătoare în 1989 la concursul "Muncă, tinerețe, frumusețe" de la Costinești. Au fost reținuți în această

anunțau la început de an 1991, fiecare melodie finalistă ar fi urmat să fie cântată de un solist român și de unul străin, cum s-a procedat la festivalul "București '91" de la Sala Palatului, unde însă experimentul n-a fost concludent. La a doua etapă de selecție pentru secțiunea de Interpretare au asistat ceva mai mulți compozitori, pentru că, să nu uităm, erau interesați să ofere piese în primă audiere finaliştilor. Între aceştia: Ion Cristinoiu, George Natsis, Viorel Gavrilă, Corneliu Meraru, Doru Căplescu, Marius Micu, Marius Dumitrescu, Petre Găluşanu. Cum la această selecție am fost poftit afară din sala Teatrului "C. Tănase" de un reputat compozitor pe care-l prețuiesc mult (sper că a făcut-o în glumă, ca de obicei), nu vă pot oferi prea multe detalii. Finaliştii au beneficiat la Mamaia de un stagiu de pregătire sub îndrumarea unor nume apreciate - Horia Moculescu, Aurora

Ramona Bădescu

primă fază trei dintre finaliştii din 1990 (Aneta Nedelescu, Ovidiu Komornyik, Ramona Caraş), din oficiu câştigătoare a concursului "Toamna muzicală băcăuană, Nicoleta Ganea (ulterior soția actorului Doru Octavian Dumitru), ceilalți fiind regretata Diana Spănu (s-a sinucis), Claudia Mirișescu, Daniela Györfi, Claudia Dumitru, Valentina Drăguț (ialomițeanca triumfătoare la Amara a pierit tânără într-un accident), Dumitru Constantin, Gabriela Roșu (ieșeanca a alcătuit ulterior împreună cu concitadina sa, foarte talentata Brândușa Acsânte, duetul Porto), Iuliana Danciu, Victoria Balcu, Tiberiu Roșu, surorile Spătar (din Onești - Cristina este încă în activitate), Carmen Trandafir, Mariana Radu, Daniel Munteanu, Lucian Năstase. Preselecția s-a petrecut la Ansamblul tineretului, director Voicu Enăchescu, între cei care au trecut prin sală, unii cu treabă, alții în mare viteză, fiind Ion Cristinoiu, Horia Moculescu, Dan Stoian (care a ajutat și cu acompaniamentul la pian, ca și Ionel Tudor), Mihai Constantinescu (de la Ministerul culturii), Jolt Kerestely, Dan Creimerman, Mihai Elekeș, Andrei Kerestely, Gabriel Cotaș, Silvia Dumitrescu, Viorela Filip, Corneliu Meraru. La Creație se înscriseră până în acel moment 55 de piese, în finală preconizându-se a fi prezentate doar 12 titluri (nici asta nu s-a respectat...), cu precizarea că un solist va putea cânta doar o piesă. Ca să vedeți ce planuri mărețe se

Diana Spănu

Dan Spătaru, Aurora Andronache, Sașa Georgescu

Andronache, Dumitru Lupu, Felicia Dalu (coregraf), Liviu Manolache (actor), Cornel Dalu. Înainte de festival au avut loc pe litoral 6 concerte "Avanpremieră Mamaia" (cu recitaluri ale unor vedete cum ar fi Mirabela Dauer sau Daniel Iordăchioae) prezentate de actorul Mihai Sorin Vasilescu de la Teatrul "Fantasio", deși normal ar fi fost să se afle în această postură comperii oficiali ai festivalului, pentru a-i cunoaște pe concurenți și a intra în atmosfera necunoscută pentru ei a unei mari manifestări, în care debutau...

(Va urma)

Octavian URSULESCU

Alexandru Arion

A plecat dintre noi Alexandru Arion - nu numai chitarist, uneori și solist vocal, ci și unul dintre cei care au reinventat chitara electrică... În aprilie ar fi împlinit 85 de ani, Dumnezeu să îl odihnească în pace!

Sandu, cum îi spuneau apropiații, s-a numărat printre primii manufacturieri de instrumente muzicale electronice. Într-o emisiune „Remix” din 2019, tratând „Reinventarea chitarei electrice la români”, a existat un capitol serios dedicat chitaristului de la Sincron. Pe care l-am intervievat în 2003, la sugestia vechiului său prieten, Laurențiu Toma, cel mai mare director ever al Casei Studenților din București.

După ce s-a rodat cu orchestra lui Rolf Albrich, a ajuns în prima formulă a trupei rock conduse de Cornel Fugaru – Sincron. Între colegii de generație, Sandu era mai cunoscut ca liderul, datorită atelierului său dintr-un pod, unde confecționa tot ce trebuia unei formații de chitare electrice: instrumente, amplificatoare, efecte și așa mai departe.

Între faptele de glorie ale Sincronilor, el rememora un concert de pomină în parcul bucureștean Herăstrău, la finalul căruia s-au înghesuit toți membrii trupei într-un Fiat 850, iar fanii i-au ridicat pe umeri cu mașină cu tot și i-au transportat până la șosea, la 200 de metri. De asemenea,

care a fost nevoit să facă concesii propagandei comuniste. A plecat în anul 1978, în Israel, având-o pe mama sa măritată acolo; nu ușor, ci după o așteptare de un an, timp în care a suportat toate mizeriile de rigoare precum pierderea serviciului (lucra ca sunetist la Teatrul „Ion Vădulescu”), decontarea școlarizării soției și multe altele. Atenție, ca inginer priceput (eu adaug inventator), n-a putut să se angajeze niciodată aici, din cauza „originii nesănătoase”. Până la urmă s-a stabilit în Grecia, unde și-a putut dezvolta pasiunea pentru electronică. Amplificatoarele sale profesionale, hand-made, au performat tot timpul, mereu îmbunătățite în funcție de cerințele pieții. Multe dintre ele au fost mediatizate în Grecia și în SUA, în reviste de specialitate. Pe site-ul „Arhiva Muzeul Rock din România”, am publicat câteva fapte inedite cu primele invenții și adaptări de instrumente realizate de Sandu.

A tot venit în țară, la prieteni, dar și pentru procese pentru despăgubiri, ca moștenitor al unor acareturi, în București și în Bârlad (la 74 de ani, consumase cam 40 de ani de procese și în țară și la Strasbourg). „După ce-am plecat, m-a ajutat Bebe Fugaru să-mi recuperez diploma de la Politehnică. A trimis-o prin soacră-mea, într-o plăcintă cu mere, cu autobuzele de Grecia. Așa am putut obține echivalarea licenței de inginer.”

Doru IONESCU

suspendarea din februarie '66 (concert la Sala Radio, transmis în direct la TVR), când au cântat o piesă în engleză (ca pe discul scos de Electrecord, o preluare) și au fost suspendați șase luni; un șut în dos, un pas înainte – atunci le-a venit ideea să prelucreze cântece populare cunoscute în stil beat / rock, cu care au năpădit canalele radio-TV oficiale!

Filmul de scurt metraj „8 minute de vis” (care a rulat doar două zile, în 1967, la Cinema „Scala”, după care a fost suspendat) a adus un plus de popularitate. După un an, confirmarea internațională – Premiul III la Festivalul Internațional al Tineretului și Studenților de la Sofia, urmat de turneele în Polonia, Cehoslovacia, Ungaria, URSS și Israel. Încă un film, de astă-dată de lung metraj, a făcut vogă în cinematografele din România - „Împușcături pe portativ”, cu Margareta Pâslaru, Cornel Fugaru și Puiu Călinescu în rolurile principale și muzica lui George Grigoriu.

Apoi Sandu a părăsit grupul, a înființat un altul – Capitol – după chipul și asemănarea sa, cu

Coachella 2025

În desertul Colorado, sub soarele arzător, zeci de mii de pelerini sosiți în mașini masive americane sau autobuze aglomerate, care au înlocuit caravanele de altă dată, răscolesc praful șoselelor păzite de vulturi în drumul lor

spre valea Coachella. Acest pelerinaj pe pământurile Californiei, altădată străbătute de cowboy curajoși în căutarea coastei Pacificului, este dedicat, la fel ca în urmă cu 200 de ani, cuceririi unor noi teritorii, ce aparțin de această dată însă vastului imperiu al muzicii. Nu febra de aur, ci o sete de artă unește astăzi mii de oameni pe tărâmurile Californiei, veniți din toate colțurile lumii.

Deși Lady Gaga, Green Day, Post Malone și Travis Scott au fost capetele de afiș în acest an, totuși festivalul Coachella propune o experiență mult mai vastă. Pe multiple scene, concomitent, se desfășoară concerte în care energiile a zeci de artiști (peste 150) s-au răsfânt asupra sutelor de mii de iubitori ai muzicii rock, pop, indie, hip hop sau dance.

Prin imersiunea sa senzorială, structura care combină genuri muzicale diverse, prin sculpturile și instalațiile artistice și spectacole ocazional transcendente, locul desfășurării festivalului Coachella devine o imensă scenă în sine, oglindind visele cele mai intime ale unui Antonin Artaud (dacă acesta ar fi fost pasionat de organizarea festiva-lurilor muzicale și nu de teatru), cu toate că, prin latura sa comercială, prin lipsa intimității într-o mare de sute de mii de oameni, prin nenumăratele distracții care abat spiritul, am putea considera că în desfășurarea de forțe a festivalului Coachella „cruzimea” viziunii artaudiene este mult prea edulcorată.

Blue Note în Londra

În 1981, la New York, se deschidea clubul „Blue Note”, care prin prisma recitalurilor de jazz, a numelor mari ale genului care au cântat pe scena sa ori care au aspirat de-a lungul anilor să se producă acolo, a devenit sinonim cu muzica jazz.

Cu o capacitate de 200 de persoane, Blue Note din New York a reușit într-o atmosfera intimă să promoveze muzica jazz de calitate, pe scenă făcându-și apariția în concerte, dintre care câteva au fost înregistrate și lansate ulterior ca albume live, nume precum Miles Davis, John Coltrane, Thelonious Monk, Sonny Rollins, Ella Fitzgerald, Sarah Vaughan, Lionel Hampton, Dizzy Gillespie, Oscar Peterson, Dave Brubeck, Art Blakey, Chick Corea sau Ray Charles.

Pășind în noul secol, datorită globalizării exacerbate, Blue Note a devenit un „brand”, iar clubul newyorkez a deschis locații pe alte continente, în orașe ca Tokyo, Beijing, Rio de Janeiro sau Milano.

La începutul anului 2026, Blue Note a anunțat deschiderea unei noi locații, în Londra, de 350 de locuri. În unul dintre cele mai dinamice orașe din punct de vedere muzical, clubul Blue Note a fost nevoit să „înfrunte” Poliția Metropolitană londoneză și să își câștige dreptul de a prelungi programul până după miezul nopții. Astfel că, începând din 2026, în capitala muzicii britanice ziua se va transforma în noapte și noaptea înapoi în zi, în ritm de jazz.

David LAPADAT

Iubind la București ca la Paris...

După atât de reușita experiență fado și omagiul adus Amăliei Rodrigues, Ioana Dichiseanu poposește prin acest album Eurostar pe malurile Senei, cu o reverență în fața neuitatei Edith Piaf, 7 din cele 10 cântece amintindu-ne interpretările magistrale ale acesteia. Astfel, piesa titulară „Hymne à l'amour”, pe versurile ei și compusă în 1949 de colaboratoarea încă de la debut Marguerite Monnot, Piaf a cântat-o în filmul „Paris chante toujours” și ne aducem aminte de interpretarea superbă a lui Céline Dion la ceremonia de deschidere a Jocurilor olimpice de la Paris, în 2024. Celebra „La vie en rose”, de asemenea pe versuri proprii, a fost compusă în 1945 și a cunoscut zeci de versiuni internaționale. Poate atmosfera atât de specială, de romantică a orașului de pe malul Senei (un vals musette cu acordeon, cu referiri la catedrala Notre-Dame, la podul Bercy, la insula Saint-Louis...) se regăsește în „Sous le ciel de Paris”, piesă lansată de Jean Bretonnière în filmul omonim al lui Julien Duvivier din 1951 și reluată de Piaf în 1954. Așa cum și „Padam, padam” amintește de „Paname” (Paris, în argoul local) pe aceleși coordonate „musette”, pe undeva cu povestea vieții lui Piaf, dureri și bucurii, tristeți și emoții și mai ales drama morții la numai 33 de ani a mării sale iubiri, boxerul Marcel Cerdan, prăbușit cu avionul în zborul spre New York, unde Piaf triumfa în 1949... „Mon manège à moi (tu me fais tourner la tête)” a fost lansat în 1958 în filmul lui Jacques Tati „Mon oncle” și reluat de Piaf în același an, deși inițial, când autorul versurilor, Jean Constantin (al lor, nu al nostru!), i l-a propus n-a crezut deloc în el! Tragedia lui Cerdan pare a fi evocată și în „Mon

Dieu”, piesă aparținând lui Charles Dumont, cu care lansase cu puțin timp înainte „Non, je ne regrette rien”, și imprimată în 1960, cu 3 ani înainte de moartea artistei, a cărei carieră era deja în declin. Edith Piaf a înregistrat „La foule” în 1958, cu un text francezesc semnat de Michel Rivgauche (o fi numele lui real? Ce frumos sună!), pentru că de fapt avem o adaptare. Este vorba de un vals peruvian compus în 1936 de Angel Cabral, impus cu succes de soliști argentinieni și care, culmea, a cunoscut gloria și în limba spaniolă, sub titlul „Amor de mis amores”, abia după versiunea lui Piaf!

Charles Aznavour a compus „La bohème” în 1965, pentru opereta „Monsieur Carnaval”: un cântec oarecum autobiografic, despre tinerețea sa, istorisind amintirile nostalgice ale unui tânăr pictor din faimosul cartier parizian Montmartre. Interesant este faptul că piesa trebuia cântată, la Teatrul Chatelet din Paris, în opereta amintită, de Georges Guetary, dar Aznavour a înregistrat-o și a lansat-o cu puțină vreme înainte de premieră, ceea ce a dus la un scandal între artiști (care ulterior s-au împăcat) și casele lor de discuri. Foarte interesantă este povestea cântecului „Mon amant de Saint-Jean”. Prima sa versiune datează din 1937, sub titlul „Les barbeaux de Saint-Jean”, și reluată ulterior de Jane Chacun la fel de neobservat sub titlul „Mon costaud de Saint-Jean”. Leon Agel modifică versurile, istorisind dragostea fără viitor dintre o tânără și un amant întâlnit la un bal „musette”, acordeonistul Émile Carrara dedicându-și compoziția viitoarei soții, căreia îi

Revistă lunară de informare, opinie și dezbatere editată de
UNIUNEA COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
și finanțată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor șef:

Mihai COSMA

Redactori: Octavian URSULESCU

Norela-Liviana COSTEA

Secretar de redacție: Costin ASLAM

Corespondenți:

Mariana POPESCU, Constantin-Tufan STAN,
Carmen STOIANOV, Alex VASILIU

Semnează în acest număr:

Cristina ANDREI, Lavinia COMAN, Teodora CONSTANTINESCU,
Oana GEORGESCU, Răzvan GEORGESCU, Irina-Nicoleta GRIGORE,
Sanda HIRLAV-MAISTOROVICI, Doru IONESCU, David LAPADAT,
Florian LUNGU, Doina MOGA, Mirela STOENESCU-TOLLEA,
Edward SAVA, Carmen STOIANOV, Melania TURCU,
Lena VIERU-CONTA

<https://ucmr.org.ro/revistele-ucmr/revista-actualitatea-muzicala/>

Adresa redacției: București, str. Ecaterina Teodoroiu nr. 19,
sect. 1, 010971, România. Tel./Fax: +40-21-312.98.67
E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL

TEL: 021-242.30.32

ISSN: 1220-742x

Ioana Dichiseanu

HYMNE À L'AMOUR

ceruse mâna la hanul „La bonne idée” din Saint-Jean-aux-Bois. Înregistrat de Lucienne Delyle în 1942, a devenit un clasic al muzicii ușoare franceze. În sfârșit, „Bambino” a fost primul hit important al solistei Dalida, în 1956. Inclus pe albumul ei de debut, „Son nom est Dalida”, este versiunea franceză a cântecului napolitan „Guaglione” și a bătut toate recordurile, staționând nu mai puțin de 45 de săptămâni în topurile din Franța.

Cu vocea sa dulce și suavă, cu sensibilitatea pe care deja i-o cunoaștem, Ioana Dichiseanu ne invită să facem împreună cu ea o minunată călătorie pe tărâmul fermecat al muzicii ușoare franceze, pe vremuri atât de familiară melomanului român. Tulburătoare nostalgie, amintiri unice... Mulțumim, Ioana!

Octavian URSULESCU